

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 33

**Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve 20
Milletvekilinin 6/2/2023 Tarihinde Meydana
Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik
Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar
Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı
Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik
Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1264) ile
Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1264 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Katılma Yazıları4

- Genel Gerekçesi8

- Madde Gerekçeleri9

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu12

• Muhalefet Şerhleri22

• Teklif Metni.....168

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....168

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Seda Gören Bölük</i> İstanbul
<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>Behiye Eker</i> İstanbul	<i>Nurettin Alan</i> İstanbul
<i>Rabia İlhan</i> İstanbul	<i>Osman Gökçek</i> Ankara	<i>Yıldız Konal Süslü</i> İstanbul
<i>Ahmet Fethan Baykoç</i> Ankara	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Derya Ayaydın</i> İstanbul
<i>Çiğdem Karaaslan</i> Samsun	<i>Nilhan Ayan</i> İstanbul	<i>Mustafa Hulki Cevizoğlu</i> İstanbul
<i>Kurtcan Çelebi</i> Ankara	<i>Yahya Çelik</i> İstanbul	<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ
<i>Meliha Akyol</i> Yalova	<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Ali Kıratlı</i> Mersin

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1264 esas numaralı “6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”nde imzamın olmasını istiyorum.

Gereğini arz ederim.

05/07/2023

Faruk Aytek

Adana

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06/02/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremın Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine katılmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

05.07.2023

İbrahim Yurdunuseven
Afyonkarahisar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 05/07/2023 tarihinde sunulan 2/1264 Esas Numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

07/07/2023

Sena Nur Çelik
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06/02/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için ve Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.07.2023

İsmail Erdem
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06.02.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Şengül Karslı
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06.02.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

05.07.2023

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine katılıyorum.

05.07.2023

Mevlüt Kurt
Kahramanmaraş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06.02.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Verhisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

İbrahim Ufuk Kaynak
Ordu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1264 Esas Numaralı Kanun Teklifine Katılıyorum.

Ertuğrul Kocacık
Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

5.7.2023
Mehmet Ali Cevheri
Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06/02/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için ve Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz eder, saygılarımı sunarım.

05.07.2023

Abdürrahim Dusak

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

05.07.2023

Mestan Özcan

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1264)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde 6/2/2023 tarihinde yaşanan ve gerek şiddeti ile etkilediği alan gerekse yarattığı hasar nedeniyle “yüzyılın depremi” olarak nitelendirilen deprem afetleri neticesinde 8/2/2023 tarihi itibarıyla 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmiş ve olağanüstü hal dönemi boyunca afetlerin ekonomik ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerinin azaltılması amacıyla Anayasanın ve ilgili kanunların verdiği yetkiler çerçevesinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çerçevede Kanun Teklifiyle, deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanmasını teminen bir defaya mahsus olmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi ihdas edilmesi, kurumlar vergisi oranlarının artırılması ve bazı istisnaların kaldırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca vergi kanunlarında yer alan bazı maktu vergi tutarlarının ilgili mevzuatında artırılmasına imkân veren hükümlerin güncellenememesi nedeniyle bu vergilerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki paylarının azaldığı dikkate alınarak maktu tutarların güncellenmesine imkân verecek şekilde yetki düzenlemeleri öngörülmektedir.

Diğer taraftan, kamu çalışanlarımızın ve emeklilerimizin mali ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapılarak refah seviyelerinde artış sağlanması amacıyla düzenlemeler yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda yapılan düzenlemeler ile 2023 yılı Ocak ayında kamu çalışanlarımızın ve emeklilerimizin aylık ve ücretlerinde ilave refah payı verilerek yüzde 30 oranında artış uygulanmış; bayram ikramiyeleri 2.000 Türk Lirasına, en düşük emekli aylığı ise 7.500 Türk Lirasına çıkarılmıştır.

Bununla birlikte, vatandaşlarımızdan gelen talepler dikkate alınarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa eklenen geçici 95 inci madde çerçevesinde, 8/9/1999 (dahil) tarihinden önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası kapsamında sigortalı sayılanların emekliliğe hak kazanma koşullarından yaş şartı kaldırılmış ve iki milyonu aşkın vatandaşın emekli olabilmesine imkân tanınmıştır.

Bu düzenlemelerin devamı niteliğinde olan Kanun Teklifiyle ise; kamu çalışanlarının refah düzeyinin artırılması amacıyla ilave iyileştirmeler yapılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/7/2023 - 31/12/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil yapılması öngörülen artışa ek olarak (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ilave ödeme yapılması öngörülmektedir.

Ayrıca, 2016 yılından itibaren istihdamı desteklemek amacıyla işverenlere verilen asgari ücret desteği uygulamasının 2023 yılı Temmuz-Aralık döneminde de sürdürülmesine yönelik düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Kanun Teklifiyle, deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi amacıyla 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu kapsamında belirlenen net borç kullanımı tutarının artırılmasına yönelik düzenleme yapılması ile 2023 yılında kamu personeli ve emeklilerin mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesine yönelik yapılan düzenlemeler nedeniyle ortaya çıkan ilave ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinin ilgili tertiplerine ödenek ekleme yetkisi verilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun gereğince uygulama bulan kur korumalı mevduata ilişkin yapılan düzenleme ile sistemin bütünüyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yürütülmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesinde, COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla bu hastalığın ülkemizde ilk defa görüldüğü 11/3/2020 tarihi ile geçici 4 üncü maddenin yürürlüğe girdiği 9/11/2022 tarihi arasında geçen süre

içerisinde işlenen fiiller için kesilen cezaların tahsilinden vazgeçilmesi yönünde yapılan düzenlemede yer alan, bu cezalardan tahsil edilmiş olanların iade edilmeyeceğine ilişkin hükmün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine iptal kararı gerekçesi de dikkate alınarak; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında verilen ve 9/11/2022 tarihinden önce tahsil edilen idari para cezalarının iadesine yönelik düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinde meydana gelen depremlerin etkilerinin azaltılması amacıyla ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasında kullanılmak üzere, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci, 6 ncı ve geçici 8 inci maddelerinde yer alan (I), (I/A), (II) ve (IV) sayılı tarifelerde bulunan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihte kayıt ve tescilli olan taşıtlar ile 31/12/2023 tarihine kadar ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlardan, bir defaya mahsus olmak üzere, 2023 yılında tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisi alınması öngörülmektedir.

Ek motorlu taşıtlar vergisinin, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla 197 sayılı Kanun kapsamında motorlu taşıtlar vergisi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişiler adına bu Kanunun yayımı tarihinde; bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilen taşıtların sahibi olan gerçek ve tüzel kişiler için ise kayıt ve tescilin yapıldığı tarihte tahakkuk ettirileceği ve tebliğ edilmiş sayılacağı düzenlenmektedir.

Ayrıca maddede, söz konusu verginin ödeme şekli ve zamanı düzenlenirken, 197 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan istisnalar ek motorlu taşıtlar vergisi bakımından da geçerli kılınmakta ve 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinde meydana gelen depremler nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca mücbir sebep ilan edilen yerlerde; deprem tarihi itibarıyla kayıt ve tescilli olan taşıtlar, deprem nedeniyle yıkılan veya ağır ya da orta hasarlı hale gelen binaların maliklerine ait taşıtlar, depremlerde ağır hasar görerek kullanılamaz duruma gelen taşıtlar ile deprem nedeniyle eşi veya birinci derece kan hısımlarından birini kaybeden mükelleflere ait taşıtlar da ek motorlu taşıtlar vergisinden istisna edilmektedir. Ek motorlu taşıtlar vergisi ile ilgili olarak maddede hüküm bulunmayan hallerde 197 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmekte ve maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme hususunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir.

Madde 2- Madde ile, 2872 sayılı Çevre Kanununa ekli (1) sayılı listede yer alan veya yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarların iki katına kadar artırılması veya yarısına kadar indirilmesi konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile, kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerine yönelik istisna uygulamasının kaldırılması ve kurumların aktiflerinde bulunan ve ticaretini yapmadıkları iştirak hisselerinin satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerinde KDV istisna uygulamasının devam etmesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan ve en az iki tam yıl süreyle elde bulundurulmuş taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnasının geçerli olması amaçlanmaktadır.

Madde 5- Madde ile, ülkemizde yaşanan deprem afetinin ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılması nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi amacıyla net borç kullanımı tutarının 2023 yılı için, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanmak üzere artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 6- Maddenin (a) ve (b) fıkraları ile, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) ve (III) sayılı listelerde yer alan malların, oluşabilecek fiyat dalgalanmalarına uygun şekilde vergilenmesi ve günün sosyal, ekonomik ve mali ihtiyaçlarına göre hızlı ve esnek karar alınabilmesi için mezkûr Kanunla Cumhurbaşkanına tanınan yetki değiştirilmektedir. Diğer taraftan, maddenin (c) fıkrası ile, Kanuna ekli (I) sayılı listedeki mallar için maktu vergi tutarlarının enflasyondan etkilenmemesi amacıyla bu tutarların her yıl ocak ve temmuz aylarında, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ilan edilen yurt içi üretici fiyat endeksindeki son altı ayda meydana gelen değişim oranında güncellenebilmesi amacıyla düzenlemeler yapılmıştır. Bu suretle spesifik bir vergi olan ÖTV'nin, fiyat artışlarının yüksek seyrettiği dönemlerde fiyat hareketlerini izlemede yetersiz kalması, fiyat değişimlerinde nispi ağırlığını koruyamaması gibi nedenlerden kaynaklanan Hazine gelirlerindeki azalışın önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- İşverenlerin işgücü maliyetlerini düşürerek istihdamı korumalarını ve artırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılından 2023/Haziran dönemi sonuna kadar her yıl asgari ücret desteği sağlanmıştır. Madde ile, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa geçici 96 ncı madde eklenerek, 2023 yılı Temmuz ile Aralık aylarında da istihdamı desteklemek için işgücü maliyetlerini azaltmak üzere, madde metninde belirtilen işverenlere, finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 16,66 Türk Lirası, aylık 500 Türk Lirası asgari ücret desteği sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 8- Madde ile, kurumların, girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen gelirlere sağlanan istisna hariç olmak üzere diğer yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlere yönelik sağlanan istisna ile taşınmaz satışlarından elde edilen kazançlara tanınan kurumlar vergisi istisnasının kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 9- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi kapsamında; taşınmazlar, iştirak hisseleri ile üretim ve hizmet işletmeleri belirli şartlar dahilinde kısmi bölünme işlemine konu edilebilmektedir. Madde ile, taşınmazların, kısmi bölünme kapsamından çıkarılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile, kurumlar vergisi oranı %25 olarak belirlenmekte olup, söz konusu oran; bankalar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamındaki şirketler, elektronik ödeme ve para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketlerinin kurum kazançları için %30 şeklinde uygulanması öngörülmektedir. Diğer taraftan, maddede yapılması öngörülen bir diğer değişiklik ile ihracatın teşvik edilmesi amacıyla ihracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına 1 puan indirimli olarak uygulanmakta olan kurumlar vergisi oranının, 5 puan indirimli olarak uygulanması sağlanmaktadır.

Madde 11- Madde ile, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu Kanunla yapılması öngörülen 5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin değişiklik öncesi hükümlerden mükelleflerin faydalanmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren satışlarında, 5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan %50 istisna oranının %25 olarak uygulanması öngörülmektedir.

Madde 12- 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesinde, COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla bu hastalığın ülkemizde ilk defa görüldüğü 11/3/2020 tarihi ile geçici 4 üncü maddenin yürürlüğe girdiği 9/11/2022 tarihi arasında geçen süre içerisinde işlenen fiiller için 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler

Kanunu kapsamında idari para cezası verilmemesi, verilmiş olan idari para cezalarının tebliğ edilmemesi, tebliğ edilmiş olanların ise tahsilinden vazgeçilmesi ancak tahsil edilmiş olan idari para cezalarının iade edilmemesi düzenlenmiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesinin 5/4/2023 tarihli ve E.: 2023/44, K.: 2023/71 sayılı kararı ile 7420 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinde yer alan “tahsil edilen idari para cezalarının iade edilmeyeceğine” yönelik düzenleme iptal edilmiştir.

Bu kapsamda madde ile, Anayasa Mahkemesince verilen karar dikkate alınarak COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla 1593 ve 5326 sayılı Kanunlar kapsamında verilen ve 9/11/2022 tarihinden önce tahsil edilen idari para cezalarının iadesine yönelik düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu kapsamında yer alan kamu kurum ve kuruluşlarında; aylıklarını personel kanunlarına tabi olarak alanlar, madde kapsamında belirtilen sözleşmeli personel ve kanunları gereğince mali hakları Devlet memurlarının mali hakları esas alınarak tespit edilen madde kapsamındaki diğer personel ile belediye başkanı ve başkan yardımcılarının mevzuatı uyarınca yapılmakta olan ödemelere ek olarak ilave ödeme yapılması amaçlanmaktadır.

Maddede, ilave ödemenin doğrudan veya başka bir ödemenin hesabında hiçbir suretle mükerrer ödemeye neden olmaması bakımından gerekli düzenlemelere yer verilmekte ve maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi hususunda Cumhurbaşkanlığına yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 1- Maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile, memurların ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayında yüzde 30 oranında yapılan zam ile Temmuz ayında yapılacak artışlar ve 2023 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü kapsamında işçilere Ocak ayında yüzde 45, Temmuz ayında yüzde 15 oranında artış yapılması nedeniyle ortaya çıkan ödenek ihtiyacının karşılanması için gerekli ödenek ekleme yetkisi düzenlemesinin yapılması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ile, 5510 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi kapsamında yapılan düzenleme çerçevesinde emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlananlara ödenecek aylıklar, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri ve ek ödemeler; ek 18 inci maddesinde yapılan değişiklik ile bayram ikramiyesinin 2.000 Türk Lirasına yükseltilmesi; ek 19 uncu maddesinde yapılan değişiklik ile en düşük emekli aylığının 7.500 Türk Lirasına çıkarılması, asgari ücret artışının devlet katkısı, işveren prim teşviği ve ödeme gücü olmayanların sağlık prim ödemeleri ile yapılacak ek ödemeler için ihtiyaç duyulan ödeneğin ilgili idare bütçelerine ekleme yetkisi düzenlemesinin yapılması amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 2- 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında gerçek kişilerin Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının kur artışlarına karşı korunması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca destek sağlanmaktadır. Öte yandan benzer bir uygulama ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) nezdinde dövizden Türk Lirasına dönüşen vadeli mevduat ve katılma hesapları için yapılmaktadır.

Madde ile, TCMB’nin benzer uygulamaları göz önünde bulundurularak Hazine çatısı altında yürütülen uygulamanın da TCMB’ye devri öngörülmektedir. Ayrıca, uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi de TCMB’ye verilmektedir.

Madde 14- Yürürlük maddesidir.

Madde 15- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

11/7/2023

Esas No: 2/1264

Karar No: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1264 esas numaralı, “6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 7/7/2023 tarihli 2’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ve 20 Milletvekili tarafından 5/7/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/1264 esas numaralı “6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 7/7/2023 tarihinde yaptığı 2’nci birleşiminde 2/1264 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği (TÖDEB), Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği, Finansal Kurumlar Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odası (TÜRMOB), Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (KAMU-SEN), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ), Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu, Bağımsız Kamu Çalışanları Konfederasyonu (BASK) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/1264 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/1264 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanması amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi ihdas edilmesi, kurumlar vergisi oranlarının artırılması ve bazı istisnaların kaldırılmasına,

- Vergi kanunlarında yer alan bazı maktu vergi tutarlarının ilgili mevzuatında artırılmasına imkân veren hükümlerin güncellenememesi ve bu vergilerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki paylarının azaldığı dikkate alınarak maktu tutarların güncellenmesine imkân verecek şekilde Cumhurbaşkanına yetki verilmesine,

- Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/7/2023-31/12/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil yapılması öngörülen artışa ek olarak (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ilave ödeme yapılmasına,

- 2016 yılından itibaren istihdamı desteklemek amacıyla işverenlere verilen asgari ücret desteği uygulamasının 2023 yılı Temmuz-Aralık döneminde de sürdürülmesine yönelik düzenleme yapılmasına,

- Deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi amacıyla 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu kapsamında belirlenen net borç kullanımı tutarının artırılmasına,

- 2023 yılında kamu personeli ve emeklilerin mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesine yönelik yapılan düzenlemeler nedeniyle ortaya çıkan ilave ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine bütçelerinin ilgili tertiplerine ödenek ekleme yetkisi verilmesine,

- Kur korumalı mevduata ilişkin sistemin bütünüyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yürütülmesine imkân sağlanmasına,

- Covid-19 salgın hastalığının yayılmasını önlemek amacıyla verilen cezaların tahsilinden vazgeçilmesine yönelik olarak 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesinde yer alan, bu cezalardan tahsil edilmiş olanların iade edilmeyeceğine ilişkin hükmün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, iptal kararı gerekçesi de dikkate alınarak; 9/11/2022 tarihinden önce tahsil edilen idari para cezalarının iadesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda 661 milyar TL'lik net borçlanma limitine yer verildiği, madde ile 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde yer alan borçlanma limitinin 3 katı oranında artırılarak borçlanma limitinin 2,1 trilyon TL seviyesinin üzerine çıkarılmasının amaçlandığı, bu durumun Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkına aykırılık teşkil edebileceği, bu bağlamda borçlanma limitinin artırılması yerine ek bütçe kanunu çıkarılarak gelir ve gider dengesinin yeniden tesis edilmesine ihtiyaç duyulduğu, düzenlemenin cari yıl ortasında yapılması nedeniyle piyasalarda yanlış bir algının da oluşabileceğinin dikkate alınması gerektiği,

- Deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanması amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere uygulanması öngörülen ek motorlu taşıtlar vergisinin sadece depremler gerekçe gösterilerek uygulanamayacağı, öngörülen bu düzenleme ile yerel yönetimlerin bu vergilerden alması gereken payların da ortadan kaldırıldığı, ayrıca ek motorlu taşıtlar vergisinin kanunların geriye doğru yürümeceği kuralı bakımından hukuki güvenlik ilkesi ile uyumadığı,

- Küresel düzeyde olduğu gibi Türkiye'de de son yıllarda enflasyon artışları ile karşı karşıya kalındığı, ancak söz konusu enflasyon artışlarının Türkiye'de daha yüksek düzeylerde yaşandığı, buna bağlı olarak Türkiye'de ücretlilerin gelirlerinde yaşanan reel gerileme ve gelir dağılımındaki bozulmanın etkisiyle ücretlilerin milli gelirden aldığı payın son yıllarda ciddi oranda azaldığı, bu kapsamda asgari ücret ve memur maaş artışları gibi ücretlere yapılan artışların daha yüksek oranlarda yapılmasının da kamuoyu tarafından beklenildiği,

- Bir kanun teklifi ile farklı alanları ilgilendiren çok sayıda kanunda düzenleme yapan kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en önemli sorunlarından birisi olduğu, birbiriyle ilgisi olmayan düzenlemelerin bir araya getirilerek görüşülmesinin konuların layıkıyla tartışılmasını zora soktuğu, bu uygulamanın yalnızca istisnai durumlarda başvurulması gereken bir yöntem olması gerektiği, etkin bir yasama sistemi için konuların bütünlük çerçevesinde ele alınmasının önem arz ettiği,

- Türkiye'de dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payının yüksek seyrettiği, söz konusu payın diğer ülkelerle karşılaştırıldığında görece yüksek seviyelerde bulunduğu görüldüğü, dolaylı vergilerin vergi gelirleri içindeki payında yaşanan bu artışın vergi adaleti üzerinde olumsuz etki yarattığı, bu nedenle enflasyonla mücadele ve depremin etkilerinin silinmesi için ihtiyaç duyulan kamu gelirlerinin artırılması noktasında özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi gibi dolaylı vergilerden ziyade daha çok gelir vergisi gibi dolaysız vergilerden kaynak sağlanması gerektiği,

- 2018 yılında başlayan kur artışının 2021 yılında yüksek seviyelere ulaştığı, söz konusu artışların önüne geçilebilmesi amacıyla kur korumalı mevduat uygulamasının hayata geçirildiği, uygulamanın ilk aşamada kur seviyelerinde düşüş sağlamış olsa da sonraki süreçte kur seviyelerinin daha da üst seviyelere geldiği, ağırlıklı olarak vergiler aracılığıyla tahsil edilmiş olan kamu gelirlerinin kur korumalı mevduat uygulaması aracılığıyla belirli bir gelir seviyesi bulunanlara verilmesinin gelir dağılımı adaleti üzerinde olumsuz bir etki oluşturduğu ve dolayısıyla kur seviyelerinin yükseldiği dönemde amacını yitirdiği, ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığı çatısı altında yürütülen uygulamanın Merkez Bankası'na devrinin enflasyonist sonuç doğuracağı, dolayısıyla kur korumalı mevduat uygulamasına ivedilikle son verilmesi gerektiği,

- Kamu görevlilerinin maaşlarının enflasyon karşısında yıllar itibarıyla reel olarak payderpey azaldığı, bu durumun iş huzurunun sürdürülmesi üzerinde olumsuz etkiler yarattığı, kanun teklifi ile memurların reel ücretlerinin enflasyon karşısında korunması amacıyla 2023 yılının ilk yarısına ilişkin ilgili Toplu Sözleşme hükümlerinde yer alan oransal zam ve enflasyon farkına ek olarak 8.077 TL seyyanen zam verilmesinin öngörüldüğü, söz konusu seyyanen zam uygulamasının olumlu karşılanmakla beraber yeterli görülmediği, kamu işçisi ile memurlar arasındaki çalışma barışını ve memurların kendi aralarındaki iş huzurunu olumsuz etkileyebileceği, bununla birlikte 8.077 TL'lik tutarın emekli maaşına etkisinin olmaması nedeniyle zamdan yararlanacak kesimin emeklilik aylıkları için de beklenen artışın sağlanamayacağı, bu doğrultuda memur maaş artışında seyyanen zammı ilaveten ek oransal zam uygulamasının kamudaki unvanlar arasındaki dengenin korunabilmesi açısından faydalı olabileceğinin değerlendirildiği,

- Türkiye'de yaşanan enflasyonist seyre bağlı olarak emekli kesimin gelirlerinde asgari ücret ile kıyaslandığında kayda değer düşüşlerin yaşandığı, söz konusu kesimin gelirlerinin yoksulluk sınırı olarak açıklanan seviyenin çok altında kaldığı, son dönemde yapılan maaş artışları ile memurların ve işçilerin maaşlarında yaşanan enflasyon karşısındaki kayıpların giderilmesine yönelik düzenlemelere rağmen emeklilerin refahının artırılmasına yönelik herhangi bir düzenlemenin halihazırda yapılmadığı, bu kapsamda en düşük emekli maaşı başta olmak üzere ivedilikle emekli aylıklarına da en az memur maaşlarında yapılan artış kadar bir artışın yapılmasının beklenildiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ve ilgili kamu idareleri temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Küresel düzeyde 2019 yılından bu yana Covid-19 salgını, iklim krizi, Rusya-Ukrayna savaşı gibi küresel ekonomiyi olumsuz etkileyecek çok sayıda olayla karşı karşıya kalındığı, söz konusu küresel gelişmelerden diğer ülkeler gibi Türkiye'nin de olumsuz etkilendiği, ancak Türkiye'nin bu küresel olaylara ilaveten 2023 yılı Şubat ayında Kahramanmaraş merkezli olarak “yüzyılın felaketi” olarak nitelendirilen çok büyük bir depremle karşı karşıya kaldığı, küresel gelişmeler ile birlikte deprem felaketinin merkezi yönetim bütçesine önemli bir yük getirdiği, bu kapsamda depremlerin ve küresel gelişmelerin vatandaşlar üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkilerin giderilmesi için yapılacak kamu harcamalarının finansmanında kullanılmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi uygulaması gibi merkezi yönetim bütçesi gelir kalemlerinde artış meydana getirecek bazı düzenlemelerin hayata geçirilmesinin öngörüldüğü,

- 2021 yılının son çeyreğinde Türkiye'de kur seviyelerinde öngörülmeyen yüksek seviyeli artışlarla karşı karşıya kalındığı, söz konusu kur artışının önüne geçilebilmesi amacıyla kur korumalı mevduat uygulaması gibi çeşitli düzeyde ekonomik önlem paketlerinin hayata geçirildiği, bu sayede kurlarda yaşanan artışların belirli ölçüde dizginlenebildiği, kur artışlarına karşı kur korumalı mevduat uygulamasına bir süreliğine daha devam edilmesinin yararlı olacağının düşünüldüğü, ancak uygulamanın Merkez Bankasının benzer uygulamaları ile koordineli bir şekilde yürütülebilmesini temin etmek amacıyla kur korumalı mevduat uygulamasına ilişkin sürecin yönetiminin Merkez Bankasına devredilmesinin amaçlandığı,

- Borçlanma limiti konusunda öngörülen yetkinin sadece bu yıla ilişkin olmayıp önümüzdeki yılın ilk aylarındaki ihtiyaçları da kapsayan bir yetki olduğu, nakit stokunu yeterli düzeyde tutmak üzere bu yetki düzenlemesinin öngörüldüğü, ancak bu yetkiyle bütçe harcaması arasında doğrudan bir ilişki kurmanın da doğru olmadığı, çünkü nakit dengesi ile bütçe dengesinin farklı hususları ifade ettiği, nakit stokunun halihazırdaki borç ödemelerine göre planlanması gerektiği, bu anlamda yapılan düzenleme ile bu ihtiyacın karşılanmasının amaçlanmakta olduğu,

- Günümüze kadar kamu çalışanlarının ve emeklilerin refahını artırmaya yönelik bir çok düzenlemenin yapıldığı, bu kapsamda 2023 yılı Ocak ayında kamu çalışanlarının ve emeklilerin aylık ve ücretlerinde ilave refah payı verilerek yüzde 30 oranında artışın sağlandığı, emeklilerin bayram ikramiyelerinin 1.100 TL'den 2.000 TL'ye yükseltildiği, ayrıca en düşük emekli maaşının da 5.500 TL'den 7.500 TL'ye çıkarıldığı, vatandaşların uzun yıllardır talep etmekte olduğu EYT düzenlemesinin hayata geçirildiği ve bu kapsamda 2 milyondan fazla kişinin emekli olabilmesine imkân tanındığı,

- 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlerin 11 ilimizde çok büyük yıkımlara yol açtığı, şiddeti ve kapsadığı alan bakımından yakın tarihte benzeri olmayan bu felakette 50 binden fazla insanımızın hayatını kaybettiği, yarım milyondan fazla bina, işyeri, altyapı ve üstyapının hasar gördüğü, depremlerin yarattığı hasarın telafi edilebilmesi için tüm imkanların seferber edildiği, bugün itibarıyla 180 bin konut ve köy evinin inşasına başlanmış olduğu, yapımı tamamlanan konutların 2023 yılı Ekim ayından itibaren teslim edilmeye başlanacağı, ilk bir yıl içinde 319 bin toplamda da 650 bin konutun inşasının planlandığı, hasar gören binaların ve iş yerlerinin yapımı, altyapı ve üst yapıların yeniden inşa edilmesi, kaybolan ihracat ve üretim kapasitesiyle istihdam ve vergi kaybının getireceği ekonomik maliyetlerin büyüklüğü düşünüldüğünde ilave finansman ihtiyacının ortaya çıktığı ve bu ilave finansman ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla da bazı ekonomik tedbirlerin alınmasının zorunlu hâle geldiği,

- Kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal haklara ilişkin 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan 6'ncı Dönem Toplu Sözleşme'de kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 2023 yılının ikinci altı aylık dönemi için yüzde 6 oranında, ayrıca ilk altı aylık TÜFE oranının yüzde 8'i aşması hâlinde de enflasyon farkı kadar artış yapılmasının kararlaştırıldığı, yapılacak düzenlemeyle kamu görevlilerinin aylık ücretlerinde seyyanen 8.077 TL daha artış olmasına imkân sağlandığı, böylece en düşük memur maaşının 11.848 TL'den 22.017 TL'ye çıkarılacağı, Temmuz ayı maaşı göz önüne alındığında toplamda yüzde 86'lık bir artışın gerçekleştirileceği, yapılan ilave ödemeye bir yıllık kümülatif olarak bakıldığında ise memur maaşlarında yüzde 142'lik bir artışın söz konusu olacağı,

- Diğer ülkelere benzer şekilde ülkemizde de uluslararası fiyat hareketlerine bağlı girdi maliyetlerindeki artışın fiyatların yüksek seyretmesinde belirleyici olduğu, yüksek enflasyonun ekonomiler için ciddi bir sorun olduğu ve ekonomik dengelere zarar verdiği, enflasyonun toplumun tamamını ilgilendirdiği ve gelir dağılımını bozucu etkiye de sahip olduğu, hayat pahalılığı, geçim zorlukları ve ekonomik sıkıntıların herkesi olumsuz etkilediği, 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla yüzde 85,51'e yükselen yıllık enflasyon oranının geçen ay itibarıyla yüzde 38,21 düzeyinde gerçekleştiği, fiyat artışlarının kontrolünün mutlaka sağlanması gerektiği, bu hususta gerekli denetimlerin sıkı ve etkin biçimde sürdürülmesinin önem arz ettiği, alınan etkili önlemlerle fiyat istikrarının mutlaka sağlanacağı, finansal istikrarı sağlamaya yönelik tedbirlerin alınmasına ve gelirlerde artış sağlayacak, mali yükleri azaltacak ve satın alma gücünü artıracak yeni kararların alınmaya devam edilmesinin öngörüldüğü,

- Türkiye ekonomisinin 2021 yılında yüzde 11,4, 2022 yılında ise yüzde 5,6 büyümeye kaydettiği, yaşanan depreme rağmen 2023 yılı birinci çeyreğinde gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 4 artış gösterdiği, ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan Türkiye İmalat PMI Haziran ayında üst üste üçüncü ay 51,5

düzeyinde gerçekleşerek imalat sektöründe ılımlı iyileşmenin sürdüğüne işaret ettiği, ayrıca Türkiye'nin OECD ülkeleri arasında en fazla istihdam sağlayan ülkelerin başında geldiği ve istihdamın 2021 yılında 1 milyon 981 bin kişi, 2022 yılında 1 milyon 618 bin kişi artış gösterdiği, istihdam oranının 0,8 puan artarak yüzde 48,4 olduğu, işsizlik oranının ise yüzde 10,2 seviyesinde gerçekleştiği, bunların 11 ili etkileyen büyük depremlere rağmen alınan sonuçlar olduğu,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yer alan sigortalı ve hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıkların 2023 yılı Temmuz ödeme döneminden itibaren %25 oranında artırılarak ödenmesini öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 2 nci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde geçici ve kalıcı barınma ihtiyacının giderilmesine yönelik sürecin ivedi bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla;

- Hak sahipliği ve borçlandırıma ilişkin iş ve işlemlerin hızlı bir şekilde yürütülebilmesine yönelik olarak 7269 sayılı Kanunun aradığı mahallinde ilan, yazılı başvuru ve onayların e-Devlet Kapısı üzerinden de yapılabilmesine olanak sağlanmasını,
- 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremlerde binaları zarar görenler için 7269 sayılı Kanunda yer alan bazı kısıtlayıcı hükümlerden muafiyet sağlanmasını,
- Uluslararası kuruluşlardan sağlanacak dış kredi ve hibelerle finanse edilecek projelerin uygulanmasına ilişkin iş ve işlemlerin her türlü vergi, resim, katılma payı, ücret ve harçtan müstesna tutulmasını,
- Ulusal ve uluslararası projeler kapsamında Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca ithal edilen veya ettirilen malzemelerin gümrük vergisi ve bu vergi ile birlikte alınan her türlü vergi, resim, harç, fon ve diğer mali mükellefiyetlerden müstesna tutulmasını, öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 3 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Yabancı devlet harp okullarında okutulan askeri öğrencilerin eğitim sürelerinin gönderilecek okulun durumuna göre yıl ve dönem bazında belirlenebilmesini, kısıtlı sürelerle yabancı devlet harp okullarına öğrenci gönderilebilmesini, yabancı devlet harp okullarında okutulan bir öğrenciye ayrılacak bütçe ile daha fazla öğrencinin kısmi süreli olarak yabancı devlet harp okullarına gönderilebilmesini, ayrıca eğitim süreleri bakımından denk olmayan ve öğrenci gönderilemeyen bazı ülkelerin harp okullarına da askeri öğrenci gönderilebilmesini, buna karşılık kısmi süreli okutulacak öğrencilerin Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılmaları halinde Devletçe yapılan masraflarının tespit ve tahsiline ilişkin düzenleme yapılmasını ve kısmi süreli okutulacak öğrencilerin nasıplarının ve sınıflandırılmalarının yabancı devlet harp okullarından mezun olacak askeri öğrenciler ile aynı usullere tabi olmasını öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 4 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

2863 sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında yer alan ve deprem, sel, heyelan,  ı , yangın ve benzeri doğal afetler sebebiyle tahrip olan taşınır veya taşınmaz kültür varlıklarının ihyası veya yeniden inşası amacıyla veya 2252 sayılı Kanunda sayılan kullanım alanlarına münhasır olmak üzere Kanunda belirtilen iş ve hizmetler ile kültür ve turizm yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla, yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı döner sermayesinden Bakanlık birimlerine kaynak aktarılabilmesini öngören düzenleme Teklif metnine yeni  er eve 5 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 2, 3 ve 4

Teklifin  er eve 2, 3 ve 4 üncü maddeleri; 6, 7 ve 8 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde ortaya çıkan konut ihtiya ının giderilmesine yönelik olarak afetzedelere ba ışlanacak konutların kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından inşa edilmesi sürecinde söz konusu kamu kuruluşlarına yapılacak teslim ve hizmetlerin 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden istisna tutulmasını amaçlayan düzenleme Teklif metnine yeni  er eve 9 uncu madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında olağanüstü hal ilan edilen deprem bölgelerinde organize sanayi bölgesi, sanayi siteleri ve endüstri bölgelerine yönelik hizmetlerin aksatılmadan devam ettirilmesi amacıyla; her ölçekte sanayicinin sanayi faaliyetlerini yürütmesi için ihtiyaç duyduğu her tür altyapı, üstyapı tesislerinin onarımı, g clendirilmesi, yeniden yapılması, yeni sanayi tesisleri veya taşınacak sanayi tesisleri için sanayi alanları ile sanayi parsellerinin üretilmesi, bu alanların altyapısının ve/veya  styapısının Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yapılması/yaptırılması, ayrıca yürürlükten kalkan 136 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Sanayi İşyerlerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında belirlenen sanayi alanları da düzenleme kapsamına dahil edilerek afet bölgesi ilan edilen yerlerde ilan tarihinden itibaren 1 yıl süreyle yeni sanayi alanlarının belirlenebilmesi, bununla birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca afet bölgelerindeki sanayi sitelerinin altyapıları ile üstyapılarının maliyetinin tamamına ilişkin tutar kadar kredi ile desteklenebilmesine yönelik düzenleme Teklif metnine yeni  er eve 10 uncu madde olarak eklenmiştir.

Madde 5 ve 6

Teklifin  er eve 5 ve 6 ncı maddeleri; 11 ve 12 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Anayasa Mahkemesinin 21/06/2022 tarihli ve E.2022/43-K.2022/81 sayılı Kararı ile 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu’nun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “sözleşmenin feshini gerektiren nedenler,” ibaresinin iptaline karşılık olarak sözleşmeli aile hekimleri, sözleşmeli dış hekimleri ve aile sağlığı çalışanlarına uygulanacak disiplin cezaları ile sözleşme feshine ilişkin hükümleri belirleyen düzenleme Teklif metnine yeni  er eve 13 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Aile hekimliği hizmetlerine bütüncül yaklaşımın bu hizmete ağız ve dış sağlığı ile yaşlı sağlığı hizmetlerinin entegre olarak sunulmasını gerektirmesi sebebiyle söz konusu hizmetlerin Sağlık Bakanlığınca belirlenen nüfus, yaş ve bölge kriterlerine göre planlanmasına ve hizmetlerin özelliklerine göre ihtiyaç duyulan sağlık meslek mensuplarının Bakanlıkça belirlenecek sözleşme hükümleri ile  alıştırılmasına yönelik düzenleme Teklif metnine yeni  er eve 14 üncü madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan hükümlülere yönelik olarak 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna geçici bir madde ekleyen düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 15 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılan emekli memurlar ile hak sahiplerine ödenen aylıklarda yapılması öngörülen %25 oranındaki artışa paralel olarak 5510 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinde değişiklik yapılmasını öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 16 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 7

Teklifin çerçeve 7 nci maddesi; 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında yer alan sigortalı ve hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıkların 2023 yılı Temmuz ödeme döneminden itibaren %25 oranında artırılarak ödenmesini öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 18 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 8, 9, 10 ve 11

Teklifin çerçeve 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri; 19, 20, 21 ve 22 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Konut kira artışlarında uygulanmakta olan %25'lik üst sınırın 1/7/2024 tarihine kadar uzatılmasını öngören düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 23 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 12

Teklifin çerçeve 12 nci maddesi; 24 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Afetten etkilenen bazı illerde fay hattına mesafe, zemin elverişliliği, yerleşim merkezine yakınlık gibi kriterlere sahip konut yapımına elverişli yeterli alanın bulunmamasından kaynaklı mera ve orman nitelikli taşınmazların da kullanılmasının elzem hale gelmesi sebebiyle belirli kriterlere uygun olmak kaydıyla asgari seviyede mera ve orman nitelikli taşınmazın da geçici veya kesin iskân alanı olarak ilan edilebilmesine, ayrıca geçici veya kesin iskân sahaları içinde kalan taşınmazlar üzerindeki binaların asgarî levazım bedeli ile ağaçların ve sair muhdesatların bedeli muhdesat sahiplerine ödenmek suretiyle vasıf değişikliği yapılabilmesini temin eden düzenleme Teklif metnine yeni çerçeve 25 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

7452 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen ek madde ile; 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremlerden etkilenen yerlerde hasarlı olarak tespit edilen yapıların yerinde yeniden yapımına yönelik iş ve işlemleri belirleyen düzenleme, Teklif metnine yeni çerçeve 26 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 13

Teklifin çerçeve 13 üncü maddesi; 27 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 1 ve 2

Teklifin geçici 1 inci ve geçici 2 nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin yürürlüğe ilişkin 14 üncü maddesi; 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 97 nci madde, aynı Kanunun 43 üncü maddesinde yapılan değişiklik hükmü ve 5434 sayılı Kanuna eklenen ek 86 ncı madde hükümlerinin 2023 yılı Temmuz ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmesini teminen yeni fıkra eklenmesi ve Teklife eklenen yeni maddelere bağlı olarak madde numaralarının kanun yazım tekniğine uygun olarak teselsül ettirilmesi sebebiyle yürürlük maddesinin yeniden düzenlenmesini teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle Teklifin 28 inci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin yürütmeye ilişkin 15 inci maddesi; 29 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Orhan ERDEM,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Muş</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Samsun	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Resul Kurt</i>	<i>Hüseyin Altınsoy</i>
Denizli	Adıyaman	Aksaray

(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Erdem</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Mehmet Rüştü Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ
Üye <i>Mehmet Mustafa Gürban</i> Gaziantep (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ümit Özlale</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Cevdet Akay</i> Karabük (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri
Üye <i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya
Üye <i>Veli Ağbaba</i> Malatya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Sezai Temelli</i> Muş (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye	Üye <i>Tahsin Ocaklı</i> Rize (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya
	Üye <i>Ersan Aksu</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

“2/1264 esas numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Ekonomik krizin buhrana dönüşerek derinleştiği, ciddi bir yoksullaşma sürecinin yaşandığı, sorunları çözme umudunun tamamen fiyat kontrollerine bırakıldığı, TÜİK verilerinin eğilip büküldüğü, enflasyonun bizzat iktidar tarafından izlenen politikalarla köpürtüldüğü, devlet kapasitesinde ciddi bir erozyonun olduğu, sansür ve baskıcı yöntemlerden medet umulan bir dönemde, memur maaşlarında seyyanen yapılan bir artışı öngördüğü için TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda aceleyle görüşülen “2/1264 esas numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 16 ayrı kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 29¹ madde ve 2 geçici maddeden oluşan toplam 31 maddelik bir torba kanun teklifidir.

Komisyonu sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında Ak Partili üyeler tarafından verilen önergelerle ile birbiriyle ilişkisi olmayan ayrıca diğer ihtisas komisyonlarında görüşülmesi gereken 14 madde düzenlenmesi eklenerek bir nevi torba yasaya ek torba yasa teklifi getirilerek toplam madde sayısı geçici maddelerle birlikte 31’e çıkarılmıştır.

8/2/2023 tarihli ve 6785 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yer alan illere ilişkin yerleşme ve yapılaşma hususunda bazı tedbirlerin alınmasına ilişkin kanun teklifi, 05/04/2023 tarihinde 7452 kanun sayısı ile kabul edilmiş ve yasalaşmıştır.

Ancak ilgili kanun teklifi TBMM İmar, Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu’nun ana gündem konusu olması gerekirken, meclis başkanlığı tarafından

¹ Komisyonu sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife, görüşmeler sırasında verilen önergeler ile 14 madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 31’e çıkmıştır.

komisyona havale edilen dosya, komisyonun iktidar partisi üyeleri tarafından toplanması engellenmiştir. Kanun teklifi doğrudan komisyonda görüşülmeden meclis gündemine indirilmiştir.

Üzerinde görüş alışverişi yapılmayan, muhalif eleştirileri dikkate alma gereği duymayan yönetim uygulaması, 4 ay sonra uygulamada sorunlarla baş başa kalmıştır. Plan ve Bütçe Komisyonu'na son dakikada gece yarısı önerge ile ilave edilen 3, 10 ve 26 nolu maddeler bu sorunun varlığını teyit etmektedir.

Bir bölümü 6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde yapılacak faaliyet ve işlemleri ilgilendiren 14 adet yeni maddenin kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında son anda önerge verme yöntemiyle kanun teklifine eklenmesi ile bunlar üzerinde görüşme süresi kısıtlanmış, bu suretle maddeler üzerindeki değerlendirme, yorum ve katkı hakkımız da engellenmiş bulunmaktadır.

Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Kanun teklifinin genel olarak değerlendirilmesi

31 maddeden oluşan bu kanun teklifinde; ek motorlu taşıtlar vergisi alınması, memur, SSK, BAĞKUR emekliliklerinin emekli aylıklarındaki 2023 yılının ikinci altı aylık dönemi için öngörülen artış oranının artırılması, Memur, sözleşmeli personel maaşlarına seyyanen 8 bin 77 liralık ek ödeme getirilmesi, 06.02.2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde konut ve sanayi tesislerinin yapılaşma, onarım vb gibi işlemlerle ilgili bazı düzenlemelerin yapılması, zeytinlikler, orman sayılan yerler dahil bazı alanların yapılaşmaya açılması, bu bölgelerde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetlerin, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden istisna edilmesi, Yabancı devlet harp okullarında okutulan askeri öğrencilerin eğitim ve öğrenimi, Kültür Bakanlığındaki döner sermaye bütçesinden Kültür ve Turizm Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarımının sağlanması, Cumhurbaşkanına geri kazanım katılım

payına ilişkin tutarları iki katına kadar artırma yetkisi verilmesi, Katma Değer Vergisi ve Kurumlar Vergisindeki bazı istisnaların kaldırılması, Kurumlar Vergisi oranının artırılması, Hazinesinin 2023 yılında yapabileceği net borçlanmaya ilişkin limitin, Hazine ve Maliye Bakanı ile Cumhurbaşkanının yüzde 5'er olan artırma yetkisi de dâhil üç katına çıkarılması, Cumhurbaşkanına 2.181 Trilyon liraya kadar borçlanma yetkisi verilmesi, Cumhurbaşkanına 2023 yılı Bütçesinde bazı idarelerin bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmesi, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) ve (III) sayılı listelerde yer alan malların maktu vergilerinin artırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin genişletilmesi, Kur Korumalı mevduatla ilgili tüm ödemelerin Merkez Bankasına devredilmesi, Aile Hekimliği ile ilgili bazı düzenlemeler, Aile hekimliği hizmetlerinin ağız ve diş sağlığı hizmetleri ile yaş sağlığı hizmetlerinin entegre olarak yürütülmesi, Covid 19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan hükümlülerin izin süresinin bitiminde uygulanacak usul ve esasların belirlenmesi, Özel sektör işyerlerine aylık 500 TL tutarında asgari ücret desteği verilmesi, Konut kiralamalarında % 25 lik artış sınırının 01.07.2024 tarihine kadar uzatılması, COVID-19 salgını nedeniyle kesilen idari para cezalarının Anayasa Mahkemesi kararı gereğince iade edilmesi,

gibi birbiriyle ilgisiz çok sayıda konudan oluşan ve torba yasa mantığıyla hazırlanan düzenlemeler bulunmaktadır.

Teklif metninin genel gerekçesinde;

“Ülkemizde 6/2/2023 tarihinde yaşanan ve gerek şiddeti ile etkilediği alan gerekse yarattığı hasar nedeniyle “yüzyılın depremi” olarak nitelendirilen deprem afetleri neticesinde 8/2/2023 tarihi itibarıyla 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmiş ve olağanüstü hal dönemi boyunca afetlerin ekonomik ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerinin azaltılması amacıyla Anayasanın ve ilgili kanunların verdiği yetkiler çerçevesinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çerçevede Kanun Teklifiyle, deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanmasını teminen bir defaya mahsus olmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi ihdas edilmesi, kurumlar vergisi oranlarının artırılması ve bazı istisnaların kaldırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca vergi kanunlarında yer alan bazı maktu vergi tutarlarının ilgili mevzuatında artırılmasına imkân veren hükümlerin güncellenememesi nedeniyle bu vergilerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki paylarının azaldığı dikkate alınarak maktu tutarların güncellenmesine imkân verecek şekilde yetki düzenlemeleri öngörülmektedir.”

denilmesine karşın 06.02.2023 tarihinde meydana gelen depremle ilgili olarak kamu kaynaklarından yapılan harcamalarla ilgili herhangi bir bilgi verilmesinden özellikle imtina edilmiştir. Etki analizi raporunda da depremin maliyeti ve deprem harcamaları konusunda herhangi bir rakam verilmekten kaçınılmıştır.

Hükümet deprem konusunda kamu kaynaklarından ve bilahare açılan yardım kampanyaları sonucu toplanan paralardan yapılan harcamaları şeffaf bir şekilde kamuoyuna duyurmaktan kaçınmaktadır. Bu durumun nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Kanun teklifinin depremlerin yol açtığı ekonomik kayıpların telafisi için getirildiği belirtilmekte ise de kanun teklifindeki madde içerikleri bu kayıplar sadece vatandaşla ve şirketlere yüklendiğini göstermektedir.

Kamuda tasarrufa dair herhangi bir düzenleme bu yasa teklifinde yer almamaktadır.

Teklif kamuoyuna sadece memur ve emekli maaşlarında artışları düzenliyor gibi yansıtılmakta, yine bir algı operasyonu yapılmaktadır.

Depremden zarar gören vatandaşlarımızın zararlarının telafi edilmesi gereklidir.

“Milli Dayanışma Paketi” diye sunulan bu teklifin aslında gizli bir zam paketi niteliğinde olduğu, böylesi önemli vergi düzenlemeleri içeren bir teklifin memur zammı yapacağız denilerek kamuoyunu yanıltıcı bir şekilde oldu bittiye getirilerek geçirilmeye çalışılması bir algı çalışması örneğidir.

6 Şubat 2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin getirilen teklif, AKP Hükümetinin Hazine dengelerini iyi yönetemediğinin resmi bir itirafıdır.

Asgari ücrete, memur ve emekli maaşlarına yapılan zamlar daha cebe girmeden eriyip giderken, tüm vergi yükü bu grupların sırtına yüklenmektedir.

6 Şubat depremleri sonrası TV programlarında yapılan kampanyalarda taahhüt edilen ancak toplanamayan destek tutarı, motorlu taşıtlar vergisinde ifade edilen 38,5 milyar TL’ye yakın bir miktardır. Dolayısıyla; öncelikli olarak yapılması gereken, televizyon ekranlarında taahhüt edilen destek tutarlarının ilgililerinden tahsil edilmesidir. Eğer, taahhütlerini yerine getirmiyorlarsa, bu kişi ve kuruluşlar aynı zamanda kamuoyuna ifşa edilmelidir.

Olağanüstü Hal Kanunun Cumhurbaşkanına verdiği yetkiye istinaden 2023 yılı Bütçe rakamının % 5 tutarında yapıldığı tahmin olunan 223 Milyar TL'lik bütçe gider artışının ve deprem için yapılan bağışlarla toplanan yaklaşık 78.5 Milyar TL'nin nereye harcandığının kamuoyuna şeffaf bir biçimde duyurulması gerekmektedir.

Depremde yaşanan hasarın sorumlularını bulmak çok kolaydır. Bilimsel verilerle sorumluların tespit edilmemesi ve bütçe açığını meydana getiren bu yıkımdan dolayı onlara pay biçilmemesi büyük bir hatadır. Yani bugün yürürlükte olan yasalarla depremde hasar gören konutların neden hasar aldığını anlamak çok rahat bir şekilde mümkündür ve orada ihmali olanlar da sorumluluklarını hem hukuki olarak hem de maddi olarak yerine getirmediği vatandaşın bu yükü istememiz doğru değildir.

Sosyal devletin görevi, yoksullara, esnafa, küçük çiftçiye, memurlara, işçilere ve emeklilere yönelik politikaları yine onların sesine kulak vererek yaşama geçirmektir.

TÜİK tarafından % 38,21 olarak ilan edilmesine karşın değişik kurumlarca açıklanan Temmuz 2023 ayı enflasyon oranı 108.58 olarak açıklanmıştır.

Döviz Kuru son bir ayda % 20'ye yakın yükseliş gösterirken ve bu durumun önümüzdeki aylarda mal ve hizmet fiyatlarına gecikmeli yansımaları beklenirken söz konusu teklife yer alan memur ve emekli maaşları ile ilgili artışlar anlamsız hale gelecektir. Memur ve tüm emekli maaşlarına yapılan artışlar yaşanan yıkıcı enflasyon ortamında tarafımızca yetersiz bulunmaktadır.

Yoksulluk sınırının 33.788 TL'ye, Açlık sınırının 12.732 TL'ye, ulaştığı, net asgari ücretin 11.402 TL, en düşük emekli maaşının 7.500 TL olduğu bir ülkede vatandaşın ilave vergi almak hakkı yetli değildir. Emeğin yani iş gücü ödemelerinin millî gelir içindeki payı 2016 yılında olan yüzde 36,3 lük payı , 2022 yılında yüzde 26,5'e düşmüştür, yani 10 puan azalmıştır.

Çalışanların ve emeklilerin tasarruf ya da fedakârlık yapabilecek durumu yoktur.

Tasarrufa kamudaki israfın önlenmesi ile başlanmalıdır.

2013 yılından beri ekonomide ciddi bir performans kaybı bulunmaktadır, büyüme hızı yavaşlamakta, ekonominin istihdam yaratma kapasitesi azalmakta, cari açık

problemi çözülememekte, aksine ağırlaşmakta, ekonomide yoksulluğun gittikçe yaygınlaştığı ve derinleştiğini müşahade etmekteyiz. 2018 yılında geçilen bu yeni hükümet sistemiyle birlikte sorunlar çok artmıştır. olarak bugün içinde yaşadığımız krizin nedenlerinden biri de budur.

2021 yılının Eylül ayında enflasyonun yükselme eğiliminde olduğu bir konjonktürde Cumhurbaşkanının " Faiz sebep enflasyon neticedir." tezi uygulanmaya konulmuş, onun sonucunda ekonomide ve yapısal problemler çözülmediğinden sorunlar daha da ağırlaşmıştır.

Ak Parti iktidarı makro ekonomik politikalar itibarıyla yanlış bir kulvara girmiştir, bunun neticesinde de ekonominin bütün göstergeleri bozulmuştur

06.02.2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli deprem sonrası ilk aşamada ilk yardım kurtarma ve enkaz çalışmalarında, devletin kapasitesini yeteri ölçüde harekete geçiremeyen ve sivil toplum örgütlerinden ve yurt dışından gelen arama, kurtarma çalışmalarını ve yardımları yeteri ölçüde organize etmekte başarısızlığa uğrayarak iyi bir sınav vermemiş bulunan Ak Parti iktidarı, bu kez Depremi bahane ederek "Milli Dayanışma Paketi" adı altında yanlış ekonomik politikalarının ve seçim sürecindeki partizan harcamalarının faturasını halkın sırtına yüklemeye çalışmaktadır.

Bu düzenlemeler üzerindeki gereksiz tartışmalarla ülkenin içinde bulunduğu ekonomik buhran perdelenmeye çalışılmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler geçmişte uygulamaya konulan yanlış ekonomik politikalar sonucunda ortaya çıkan dengesizlikleri bir ölçüde ortadan kaldırmakla ilgili olup çoğunlukla palyatif tedbirleri içermektedir.

Bu yasa teklifi; artma eğiliminde olan enflasyona, artan girdi fiyatlarına, tarımsal ürün fiyatlarına, tarımdaki darboğazı çözmeye yönelik herhangi bir makro perspektif sunmamakta, yüksek genç işsizliği, yüksek cari açık, kur riski, bütçede artan faiz harcamaları, aşırı dolarizasyon, ücret gelirleri üzerinde artan vergi yükü, çiftçi borçları, küçük esnafın iflas problemlerinin nasıl giderileceğine dair herhangi bir öngörü belirtmemektedir.

Kanun teklifi metninin 11. maddesiyle 2023 yılı içerisinde Cumhurbaşkanına ilave 1.481 trilyon lira borçlanma yetkisi veren düzenleme ile Geçici 1. maddesinde yer alan ve Cumhurbaşkanına 794.1 Milyar TL ödenek

ekleme yetkisi veren düzenlemeler Anayasa'nın 87 ve 161. maddelerine aykırı düzenlemelerdir.

Kanun teklifinin Geçici 2. maddesinde yer alan Kur Korumalı Mevduatın tüm yükünün Merkez Bankasına devrini öngören düzenleme; kısa vadeli avans yoluyla Merkez Bankası'ndan borçlanması yasaklanmış olan hazinenin, avans borcunu doğrudan Merkez Bankası'na devretmesine olanak sağlamaktadır.

Söz konusu düzenlemeler; aynı zamanda enflasyonu daha da artıracak sonuçlara neden olacaktır.

Bu yasa teklifinde Ekonomik ve sosyal sorunların temelden çözümüne yönelik herhangi bir öneri bulunmamaktadır.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 61 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 149² adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen 61 aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin 61 aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

² 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141,142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık 61 aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri³ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

³ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 09.01.2022 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25’i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 149 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görölmektedir.

2018 yılı temmuz ayından itibaren 61 ay geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ve 32 Milletvekili tarafından verilen (2/1264) esas numaralı "6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi" nin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu durum Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu sürdürceğini göstermektedir.

KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütün olarak Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

"Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir. Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 29⁴ madde ve 2 geçici madde olmak üzere toplam 31 maddeden den oluşan torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 21 ayrı Kanunda ve 3 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür “paralel yasama”ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhur İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekeline bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

⁴ Komisyonla sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında verilen önergelerle ile 14 madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 29'a çıkmıştır

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez”*

“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken 16 ayrı Kanunda ve 1Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 29⁵ madde ve 2 geçici maddeden oluşan 31 maddelik torba kanun teklifi” nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; **teklifin üç maddesinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3 Kanun teklifinin 1. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin 1. maddesiyle 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci, 6 ncı ve geçici 8 inci maddelerinde yer alan (I), (I/A), (II) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tâbi olan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar, bir defaya

⁵ Komisyona sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında verilen önergelerle ile 14 madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 29'a çıkmıştır

mahsus olmak üzere, 2023 yılı için tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisine tâbi tutulmuştur.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifine ekli B Cetvelinde 2023 yılında 38.787.287.000 TL. civarında MTV tahsil edilebileceği tahminine yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme ile aynı tutarda ilave bir MTV tahsilatı beklentisi ortaya konulmaktadır.

Devletin vergilendirme yetkisinin sınırı, aynı zamanda kişilerin hak ve özgürlüklerinin de sınırını oluşturduğundan, bu yetkinin keyfiliğe kaçacak biçimde kullanılmasının önlenmesi, hukuk devleti olmanın gerekleri arasında öncelikli bir yere sahip bulunmaktadır. Vergilendirme alanında olası keyfi uygulamalara karşı düşünülen ilk önlem, kuşkusuz yasallık ilkesidir.

Hukuk devleti ilkesinin alt ilkelerinden biri *hukuki güvenlik ilkesi* dir. Devletlerin, bireylerin, hak ve özgürlüklerine en fazla müdahalede bulunabileceği alanlardan birinin vergilendirme alanı olduğu düşünüldüğünde bu ilke vergi hukuku açısından ayrı bir önem kazanmaktadır.

Hukuki güvenlik ilkesinin önemli bir yönü, kanunların içeriği, yürürlüğü ve kolayca anlaşılması ile ortaya çıkmaktadır. Bu durum vergi kanunlarının rahatça anlaşılması, belirgin olması, geçmişe yürümemesi ve kıyasa yer vermemesi şeklinde tanımlanmalıdır. Bu nedenle vergilendirmede *hukuki güvenlik ilkesinin kapsamına verginin belirliliği, vergi kanunlarının geriye yürümezliği ve kıyas yasağı* ilkeleri girmektedir.

30.7.2003 günlü, 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunda yer alan *benzeri bir düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasanın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırı bulunduğu*ndan 07.10.2003 tarih ve E:2003/73Esas, K: 2003/86 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

1.4 Kanun teklifinin 11. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin 11. maddesinde;

“MADDE 11- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2023 yılı için, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.”

hükmü yer almaktadır.

Maddenin gerekçesinde;

“Madde ile, ülkemizde yaşanan deprem afetinin ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılması nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi amacıyla net borç kullanımı tutarının 2023 yılı için, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanmak üzere artırılması amaçlanmaktadır..”

açıklaması yer almaktadır.

Anayasa’nın 161. maddesine aykırı bulunmasına karşın benzeri düzenlemeler, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı Kanunun 9. maddesiyle ⁶ 22.12.2022 tarih ve 7429 sayılı Kanunun 3. Maddesiyle⁷ 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna Geçici 34 ve Geçici 36. maddelerin ilavesiyle yapılmıştır.

Teklifin bu maddesinde yer alan hükümle **4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna eklenen geçici madde ile, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5. maddesi ile belirlenen net borçlanma limiti 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı**

⁶ Geçici Madde 34 –(Ek:RG-16/10/2020-7254/ 9 md.)

5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2020 yılı için, 1/1/2020 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının iki katı olarak uygulanır.

⁷ Geçici Madde 36- (Ek:22/12/2022-7429/3 md.)

5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2022 yılı için, 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan tarafından artırılan net borç kullanım tutarına iki yüz milyar Türk lirası ilave edilerek uygulanır

tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.” şeklinde değiştirilerek artırılmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununa geçici bir madde eklenerek söz konusu limit 01.01.2023 tarihinden itibaren 728.644.197.015.000,00X3=2.185.932.591.045,00 TL'ye çıkarılmaktadır. Yani Cumhurbaşkanına 1.457.288.394.030,00 TL tutarında ek borçlanma yetkisi verilmektedir.

Bu düzenleme ile borçlanma limiti konusunda yıllık bütçe kanunu ve ilgili 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanunla yürütme organına verilen yetki; bütçenin gider ve gelir rakam ve tahminleri ile ilişkilendirilmekten çıkarılmaktadır.

Ülkemizde 1982 Anayasası'nın 87, 161.. maddelerinde “Bütçe hakkı” çeşitli yönleri ile hüküm altına alınmıştır. Bu anayasal normlar, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gibi kod düzenlemelerle somut ve uygulanabilir kılınmıştır.

Teklif metninin 11. maddesinde yer alan düzenleme; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan düzenlemelere ve Anayasanın 2, 87, 161, maddelerine de aykırı bulunmaktadır.

1.5. Kanun teklifinin Geçici 1. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin Geçici 1. maddesinin birinci fıkrasıyla, Cumhurbaşkanına kamu çalışanlarının maaşlarında ve ücretlerinde yapılan artışlar için merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla da; emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili düzenleme, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri, emeklilere yapılan ek ödemeler, genel sağlık sigortası ödemeleri nedeniyle ortaya çıkacak ödenek ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla yine Cumhurbaşkanına, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerine 2023 yılında ödenek ekleme yetkisi verilmektedir.

Özetle, düzenlemenin kamu çalışanları ve emeklilere yapılan ödemeler nedeniyle artan ödenek ihtiyacının karşılanması amacıyla getirildiği ifade edilmektedir.

Anayasada yer alan hükümler ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri gereğince söz konusu düzenlemenin bu şekilde değil, bir ek bütçe kanunu teklifiyle yapılması gerekmekte idi.

AKP'nin, 2021 yılı sonunda TBMM'den geçirdiği ve Cumhurbaşkanına 2021 yılı bütçesine ödenek ekleme yetkisi veren bir maddeyi Anayasa Mahkemesi, CHP'nin itirazı üzerine 2021/133 esas ve 2022/120 kararı ile Anayasa'nın 161. maddesine aykırı bularak iptal etmiş olmasına rağmen benzeri düzenlemenin bu kanun teklifi ile TBMM gündemine tekrar taşınmasının nedeni de tarafımızca anlaşılamamıştır. Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Kanun teklifi ile getirilen hükümle , ek bütçe düzenleme yerine geçici madde ihdası ile Cumhurbaşkanına, bütçeye ödenek ekleme yetkisi verilmek istenilmektedir. Bu durum TBMM'nin bütçe hakkının devri ve Anayasa'nın 87. Maddesinde tanımını bulan "Bütçe Hakkı'nın ihlali anlamına gelmektedir.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda Anayasa'nın 161 maddesi hükmüne ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu düzenlemelerine aykırılık taşımaktadır.

Teklifin yukarıda belirtilen maddeleri ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder“ hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi içtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık 61 aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan aceleyle geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 1.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüleceği anlaşılmaktadır.

Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve 32 Milletvekili tarafından verilen 2/1264 esas numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi" genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 16 ayrı kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 29⁸ madde ve 2 geçici maddeden oluşan toplam 31 maddelik bir torba kanun teklifidir.

Komisyonu sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında Ak Partili üyeler tarafından verilen önergelerle ile birbiriyle ilişkisi olmayan ayrıca diğer ihtisas komisyonlarında görüşülmesi gereken 14 madde düzenlenmesi eklenerek bir nevi torba yasaya ek torba yasa teklifi getirilerek toplam madde sayısı geçici maddelerle birlikte 31'e çıkarılmıştır

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durum sivil toplum temsilcilerinin teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yaptığı açıklamalardan öğrenilmiştir.

⁸ Komisyona sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında verilen önergelerle ile 14 madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 29'a çıkmıştır.

Ayrıca teklifin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle kanun teklifine eklenen 14 madde ile ilgili olarak da sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının görüşlerine başvurma mümkün olmamıştır

Söz konusu torba kanun teklifi 05.07.2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Komisyonuna sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 07.07.2023 günü saat 14.00’de Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 05.07.2023 tarih ve Z-13922241-130.02-1242721sayılı yazıları ile gece yarısı komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 07.07.2023 günü saat 14.00 ‘de başlayan 01.22’ye kadar devam eden toplantısında yaklaşık 11 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonunda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Ayrıca kanun teklifinin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle kanun metnine eklenen 14 madde için, söz konusu maddelerin Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas alanı dışında kaldığından dolayı gündeme alınmaması, bu maddelerin ilgili ihtisas komisyonlarında ayrıntılı bir vaziyette görüşülerek tartışılması yönündeki ısrarlı talebimiz komisyon Başkanlığınca değerlendirmeye alınmamıştır. Torba yasa teklifi görüşmeleri sürecinde ayrı bir

“torba yasa” verilen son dakika önermeleri ile komisyonun Cumhur ittifakı üyelerinin oylarıyla komisyondan geçirilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik “Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri” başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal

güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosu **komisyon çalışmaları başlamadan komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.**

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

29⁹ madde ve 2 geçici maddeden oluşan maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

-3, 6, 10, 25 ve 26. maddelerinin Çevre Komisyonunda,

-4. maddesinin Milli Savunma Komisyonunda,

⁹ Komisyona sunulduğunda 15 madde ve 2 Geçici maddeden oluşan teklife görüşmeler sırasında verilen önergelerle ile 14 madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 29'a çıkmıştır.

-10 ve 23.maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, ve Bilgi Teknolojileri Komisyonunda,

-2,13,14,16,17,18,Geçici 1. maddelerinin Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-25. Maddesinin Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonunda,

-3,5,10 ve 26. maddelerinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,

-3, 10,15 ve 26. maddelerinin Adalet Komisyonunda,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 29 madde ve 2 geçici maddeden oluşan torba kanun teklifi toplam 16 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

**“2/1264 esas numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol
Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle
Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik
Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi”**

**Toplam 16 Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik
yapmaktadır.**

(Teklif Maddesi	Kanun/KHK Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun/KHK
1		2023 yılında ödenecek olan Motorlu Taşıtlar Vergisi tutarı kadar Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi ihdas edilmesi
2	1	8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ’na madde eklenmesi
3	2	15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ’a geçici madde eklenmesi
4	3	31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askeri Okullar, Askeri Öğrenciler, Askeri Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun un ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi, üçüncü fıkrasında yer alan “kendilerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “yabancı devlet harp okullarındaki öğrenimleri esnasında” ibaresinin eklenmesi,, dördüncü fıkrasında yer alan “mezun olanların” ibaresinin “mezun olanlar ile kısmi süre ile yabancı devlet harp okullarına gönderilip Türk harp okullarından mezun olanların” şeklinde değiştirilmesi, beşinci fıkrasında yer alan “Yabancı devlet harp okullarında yetişen ve” ibaresinin “Yabancı devlet harp okullarından mezun olanlar ile kısmi süreli yabancı devlet harp okullarına gönderilip Türk harp okullarından mezun olarak” şeklinde değiştirilmesi, altıncı fıkrasına “öğrenimleri yarıda kalanlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve kısmi süre ile okutulanlar” ibaresinin eklenmesi
5	4	19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu ’nun 4 üncü maddesine fıkra eklenmesi
6	5	9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ’nun ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan “bu suretle tespit edilen tutarları yarısına kadar artırmaya veya” ibaresi “bu listede yer alan veya bu fıkra uyarınca yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar” şeklinde değiştirilmesi
7	6	25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ’nun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının

		(r) bendinin birinci paragrafında yer alan "iştirak hisseleri ile taşınmazların" ibaresinin "iştirak hisselerinin" şeklinde değiştirilmesi, ikinci ve dördüncü paragraflarında yer alan "taşınmaz ve" ibarelerinin madde metninden çıkarılması
8		3065 sayılı Kanun'a geçici madde eklenmesi
9		3065 sayılı Kanun'a geçici madde eklenmesi
10	7	12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu 'na geçici madde eklenmesi
11	8	28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun 'a geçici madde eklenmesi
12	9	6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu 'nun 12 nci maddesinin; (a) ve (b) bentlerinin değiştirilmesi, Maddeye bent eklenmesi
13	10	24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu 'nun 3 üncü maddesinin başlığında yer alan "ve mali haklar" ibaresinin ", hak ve yükümlülükleri" şeklinde değiştirilmesi, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Aile sağlığı çalışanları, aile hekimi tarafından belirlenen ve Sağlık Bakanlığı tarafından uygun görülen, kurumlarınca da " ibaresinin "Aile sağlığı çalışanları, Sağlık Bakanlığı tarafından uygun görülen ve aile hekiminin de görüşü alınarak, kurumlarınca" şeklinde değiştirilmesi, yedinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "gelişmişlik düzeyi," ibaresinden sonra gelmek üzere "Bakanlıkça karşılanmadığı takdirde" ibaresinin eklenmesi ve maddeye fıkralar eklenmesi
14		5258 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin başlığı ile birlikte değiştirilmesi
15	11	13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 'a geçici madde eklenmesi
16	12	31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 'nun 43 üncü maddesinde yer alan "126.000" ibaresinin "133.988" şeklinde ve "115.225" ibaresinin "122.530" şeklinde değiştirilmesi
17		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
18		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
19	13	13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 'nun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının a ve e bentlerinin değiştirilmesi
20		5520 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinin birinci cümlesinde yer alan "taşınmazlar ile" ibaresinin "ve" şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan "Taşınmaz ve iştirak" ibaresinin "İştirak" şeklinde değiştirilmesi ve "taşınmaz ve" ibaresinin madde metninden çıkarılması

21		5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%20” ibaresinin “%25” şeklinde, “%25” ibaresinin “%30” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “1 puan” ibaresinin “5 puan” şeklinde değiştirilmesi ve sekizinci fıkrasının ikinci cümlesine “göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında” ibaresinin eklenmesi
22		5520 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
23	14	11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’na geçici madde eklenmesi
24	15	3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un geçici 4 üncü maddesine fıkra eklenmesi
25	16	5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun’un 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “alanlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile yerleşme ve yapılaşma için zorunluluk bulunması halinde orman vasıflı alanlar” ibaresinin ve bu fıkraya cümleler eklenmesi, ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “belirtilen” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya orman vasıflı” ibaresinin eklenmesi
26		7452 sayılı Kanuna ek madde eklenmesi
27	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye ek madde eklenmesi.
Geçici Madde 1		Cumhurbaşkanına 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde ilave ödenek ekleme yetkisi verilmesi
Geçici Madde 2		Kur Korumalı Mevduatın tüm yükünün Merkez Bankasına aktarılması
28	Yürürlük maddesi.	
29	Yürütme maddesi.	

29¹⁰ madde (yürürlük ve yürütme dahil) ve 2 geçici maddeden oluşan söz konusu 31 maddelik torba kanun teklifinin, 1 maddesi Merkez Bankasını, 1 maddesi Milli Savunma Bakanlığını, 2 maddesi Sağlık Bakanlığını,1 maddesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını, 5 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını(Sosyal Güvenlik Kurumunu, (İŞKUR’u), 1 maddesi İçişleri Bakanlığı ve Afet ve Acil Durum Başkanlığını (AFAD), 1 maddesi Kültür ve Turizm Bakanlığını, 4 maddesi Çevre Şehircilik ve İklim

¹⁰ Komisyona sunulduğunda 48 madde taşıyan teklife görüşmeler sırasında verilen önerge ile Anayasa Mahkemesi üyeliği sona erenlerle ilgili bir madde düzenlenmesi eklenmiş, madde sayısı 49’a çıkmıştır.

Değişikliği Bakanlığını, 2 maddesi Adalet Bakanlığını, 1 maddesi Tarım ve Orman Bakanlığını, 13 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını, ilgilendiren hususlardan oluşmakta, kanun teklif metnindeki bazı maddeler kamu personel rejimi (memur ve diğer kamu personelinin özlük hakları) ve emeklilik aylıkları konusunda önemli düzenlemeler içermektedir

29 madde ve 2 geçici maddeden oluşan toplam 31 maddelik torba Kanun Teklifinde;

-2023 yılında tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisi alınması,

-5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre emekli, adi malullük, vazife malullüğü aylığı ile dul ve yetim aylığı bağlananlara, ödenen aylıklar ve bu Kanunun ek 81 ve ek 85 inci maddeleri uyarınca yapılan ek ödemeler hariç aylıkları ile birlikte her ay itibarıyla yapılan ödemeler toplamının %6,34'ü oranında ilave ödeme yapılması,

-06.02.2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde bu Kanundan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin hak sahipliği başvurusunun yapılması ve değerlendirilmesindeki usul ve esasların belirlenmesi,

-Yabancı devlet harp okullarında okutulan askeri öğrencilerin eğitim sürelerinin belirlenmesi, bunlar için yapılacak ödemeler bunların nasıp ve sınıflandırılması esaslarının belirlenmesi,

-21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında yer alan ve deprem, sel, heyelan, çığ, yangın ve benzeri doğal afetler sebebiyle tahrip olan taşınır veya taşınmaz kültür varlıklarının ihyası veya yeniden inşası amacıyla kültür ve turizm yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla döner sermaye bütçesinden Kültür ve Turizm Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarımının sağlanması,

-Cumhurbaşkanına 2872 sayılı Çevre Kanununa ekli (1) sayılı listede geri kazanım katılım payına ilişkin tutarları iki katına kadar artırma yetkisi verilmesi,

-Kurumlar vergisi mükelleflerinin aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan taşınmazların satışındaki KDV istisnasının kaldırılması, bu düzenlemeye ilişkin geçiş hükmünün düzenlemesi,

-6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetlerin, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden istisna edilmesi,

-6/2/2023 tarihinde yaşanan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, sanayi alan ve işyerlerinin alt yapı ve üst yapılarının onarılması, yeniden inşası için bazı kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak işlem prosedürlerinin belirlenmesi, kredi desteği verilebilmesinin şartları, plan, parselasyon, yapı ruhsatı, taşınmaz mülkiyeti veya imar haklarının aktarılması, takas ve trampa işlemleri ve bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlar damga vergisi, resim, harç ve harcamalara katılma paylarından istisna tutulması,

-2023 yılı Bütçe Kanunu ile belirlenen hazinenin 2023 yılında yapabileceği net borçlanmaya ilişkin limitin, Hazine ve Maliye Bakanı ile Cumhurbaşkanının yüzde 5'er olan artırma yetkisi de dâhil üç katına çıkarılması, Cumhurbaşkanına 2.181 Trilyon liraya kadar borçlanma yetkisi verilmesi,

-Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) ve (III) sayılı listelerde yer alan malların maktu vergilerinin artırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin genişletilmesi,

-Aile hekimliği uygulamasında sözleşmenin feshini gerektirecek hususların genel hatlarıyla belirlenmesi, e verilecek disiplin cezalarına ilişkin hususların da kanunla düzenlenmesi,

-Aile hekimliği hizmetlerinde ağız ve diş sağlığı hizmetleri ile yaş sağlığı hizmetlerinin entegre olarak yürütülmesi, bu hizmetler için gerekli hekim ve diş hekimlerinin istihdamının sağlanması,

-Covid 19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan hükümlülerin izin süresinin bitiminde uygulanacak usul ve esasların belirlenmesi, bunların beş yıl daha erken denetimli serbestliğe ayrılması,

-5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunun 43. maddesi uyarınca emekli aylığı alanların¹¹ aylıklarının % 25 oranında artırılması,

-Özel sektör işyerlerine aylık 500 TL tutarında asgari ücret desteği verilmesi,

-5510 sayılı sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerinin¹²(İşçi ve BAĞKUR) emekli aylıklarına % 25 oranında artış yapılması,

-Kurumlar vergisi mükelleflerinin girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen gelirlere sağlanan istisna hariç olmak üzere diğer yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlere yönelik sağlanan istisna ile taşınmaz satışlarından elde edilen kazançlara tanınan kurumlar vergisi istisnasının kaldırılması, buna ilişkin olarak geçiş hükümleri yoluyla düzenleme yapılması,

-Kurumlar vergisi mükellefleri açısından taşınmazların kısmi bölünme kapsamından çıkarılması,

-Kurumlar vergisi oranının genel olarak %20'den %25'e,finans kuruluşları için ise %25'ten %30'a çıkarılması,

-Konut kiralari bakımından 2/7/2023 ilâ 1/7/2024 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaların, bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşini geçmemek koşuluyla geçerli olması,

-COVID-19 salgını nedeniyle kesilen idari para cezalarının Anayasa Mahkemesi kararı gereğince iade edilmesi,

-5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2. maddesinin 1. fıkrasına atıfla 6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, afetten

¹¹ Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, Bakanlık ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği görevinde bulunanlar

¹² a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,

b) Köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar

etkilenenlerin geçici veya kesin iskân alanlarının belirlenmesinde orman vasıflı alanların kullanımına izin verilmesi,

-5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2. maddesinin 1. fıkrasına atıfla 6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, afetten etkilenenlerin geçici veya kesin iskân alanlarının belirlenmesinde yabani ve aşılı zeytinlik ile zeytinlik sahalarının bulunması halinde bu alan içinde kurulacak iskan yerleri uygulamasında; 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun 20 nci maddesi hükümlerinin uygulanmaması,

-6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlerden etkilenen yerlerde 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında orta hasar ve üzeri hasarlı olarak tespit edilen yapıların yerinde yeniden yapımına yönelik iş ve işlemlerin yapılma esaslarının saptanması,

-Memur, sözleşmeli personel maaşlarına seyyanen 8 bin 77 liralık ek ödeme getirilmesi,

-Cumhurbaşkanına kamu çalışanlarının maaş ve ücretlerinde yapılan artışlar gerekçe gösterilerek merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerine ödenek ekleme yetkisinin verilmesi,

-Emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili düzenleme, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri, emeklilere yapılan ek ödemeler, genel sağlık sigortası ödemeleri gerekçe gösterilerek ortaya çıkacak ödenek ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla Cumhurbaşkanına, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerine 2023 yılında ödenek ekleme yetkisinin verilmesi,

-Kur korumalı mevduatla ilgili tüm ödemelerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından karşılanması,

gibi biri birinden farklı yaklaşık 30 ayrı konuda, toplam 16 ayrı kanunda ve 1 kanun hükmünde kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonunda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 16 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 29 madde ve 2 geçici madde içeren söz konusu teklif, aynı zamanda kapsamlı bir torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İttüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İhtisat Komisyonu'nun 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

TBMM İhtisat Komisyonu'nun temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İhtisat Komisyonu'na aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonu'nun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonu'nun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin

tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Yapılan etki analizi çalışması maddelerin komisyonda görüşülmesine geçildiği sırada komisyon üyelerinin bilgisine sunulmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3.KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ.

16 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişiklik yapan 31 maddelik yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1 maddesinin değerlendirilmesi

Kanun teklifinin 1. maddesiyle, 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci, 6 ncı ve geçici 8 inci maddelerinde yer alan (I), (I/A), (II) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tâbi olan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar, bir defaya mahsus olmak üzere, 2023 yılı için tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisine tâbi tutulmuştur.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifine ekli B Cetvelinde 2023 yılında 38.787.287.000 TL. civarında MTV tahsil edilebileceği tahminine yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme ile aynı tutarda ilave bir MTV tahsilatı beklentisi ortaya konulmaktadır.

Maddenin komisyonunda görüşülmesi sırasında bu düzenleme ile 30 Milyar TL.lik bir gelir beklentisinde olduğu ifade edilmiştir.

30.7.2003 günlü, 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunda yer alan *benzeri bir düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasanın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırı bulunduğundan 07.10.2003 tarih ve E:2003/73Esas, K: 2003/86 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.*

Anayasa mahkemesi, söz konusu kararında;

“Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasa’nın ve yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Anayasa’nın 73. maddesinde, herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü bulunduğu, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının, maliye politikasının sosyal amacı olduğu, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı öngörülerek Anayasa’nın 2. maddesinde nitelikleri belirtilen hukuk devleti ilkesi vergilendirme ilkeleri yönünden somut biçimde dile getirilmiştir.

Buna göre, devletin vergilendirme yetkisinin sınırı, aynı zamanda kişilerin hak ve özgürlüklerinin de sınırını oluşturduğundan, bu yetkinin keyfiliğe kaçacak biçimde kullanılmasının önlenmesi, hukuk devleti olmanın gerekleri arasında öncelikli bir yere sahip bulunmaktadır. Vergilendirme alanında olası keyfi uygulamalara karşı düşünülen ilk önlem, kuşkusuz yasallık ilkesidir. Ancak vergilerin yasayla getirilmesi, yalnız başına vergilendirme yetkisinin keyfi kullanılarak adaletsiz sonuçlar doğurmasını engelleyemeyeceğinden, yasallık ilkesi yanında verginin genel ve eşit olması, idare ve kişiler yönünden duraksamaya yol açmayacak belirlilik içermesi, geçmişe yürümemesi, öngörülebilir olması ve hukuk güvenliği ilkesine de uygunluğunun sağlanması gerekir.

Vergide genellik ilkesi, herhangi bir ayırım yapılmaksızın malî gücü olan herkesin vergi yüküne katılmasını ve vergi ödemesini ifade eder. Malî güce göre vergilendirme,

verginin, yükümlülerin ekonomik ve kişisel durumlarına göre alınmasıdır. Bu ilke, aynı zamanda vergide eşitlik sağlanmasının uygulama aracı olup, malî gücü fazla olanın malî gücü az olana göre daha fazla vergi ödemesini gerektirir. Vergide eşitlik ilkesi ise malî gücü aynı olanlardan aynı, farklı olanlardan ise farklı oranda vergi alınması esasına dayanır.

Vergi hukuku alanında kabul gören ve Anayasa ile de güvence altına alınan vergilendirme esaslarından, beklenmedik doğal felaketler, savaş ve seferberlik hali, siyasi, ekonomik ve sosyal krizler gibi toplumu temelden sarsabilecek olaylar nedeniyle farklı düzenlemeler getirilmesi mümkün ise de, bunun dışındaki düzenlemeler, sosyal adaleti, sosyal refahı ve sosyal güvenliği sağlamakla yükümlü olan hukuk devletinin bu niteliği ile bağdaşmaz.

Öte yandan, Yasa'nın madde gerekçesinde, ek motorlu taşıtlar vergisine ilişkin hükmün iptali nedeniyle ortaya çıkan ve uygulanmakta olan ekonomik program hedeflerini tehlikeye düşüren gelir kaybının telafisi amacıyla düzenleme yapıldığı açıklanmakta ise de bunun olağanüstü koşulların zorunlu kıldığı bir neden olarak kabulü mümkün görülmemiştir. Dava konusu düzenleme ile malî güç nazara alınmaksızın ve olağanüstü bir durum da olmaksızın ikinci kez vergi tahakkuk ve tahsil edilmek suretiyle vergi yükü araç sahipleri aleyhine ağırlaştırıldığından, 21. maddenin birinci fıkrası Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.”

şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

Söz konusu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu için teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

Anılan maddenin 7 numaralı fıkrasında da bu maddeye göre tahsil edilen ek motorlu taşıtlar vergisinin genel bütçe geliri olarak kaydedileceği, bu miktarın 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile diğer Kanunlara göre mahalli idarelere verilecek payların hesabında dikkate alınmayacağı hükmü getirilmektedir.

5779 sayılı Kanunun 2. maddesinde de;

“İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden pay verileceği, söz konusu payın genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından, vergi iadeleri düşüldükten sonra kalan net tutar üzerinden hesaplanacağı, Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 1,50'sinin

büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 4,50'sinin büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve yüzde 0,5'sinin il özel idarelerine ayrılacağı; 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listede yer alan mallardan tahsil edilen özel tüketim vergisi hariç olmak üzere, büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30'unun büyükşehir belediye payı olarak ayrılacağı, Cumhurbaşkanının, bu maddede belirtilen oranları iki katına kadar artırmaya veya kanuni haddine kadar indirmeye yetkili olduğu” yönünde düzenleme yer almaktadır.

Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi hasılatından İl Özel İdarelerine ve Belediyelere pay ayrılmak istenmemesinin nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Madde metninin gerekçesinde de söz konusu hükümle ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Madde metnin komisyonunda görüşülmesi sırasında, söz konusu gelirlerin deprem bölgesine yapılacak hizmetlerde kullanılacağı gerekçesiyle bu fıkra düzenlemesinin yapıldığı yönündeki açıklamalar tarafımızca tatminkar bulunmamıştır.

Mahalli İdareleri vergi hasılatı gelirlerinden mahrum bırakacak olan söz konusu düzenlemenin de madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemede ısrarlı olunması halinde; düzenlemenin vergide ödeme gücü ilkesi, vergi kanunlarının geriye yürümezliği ilkeleri dikkate alınarak; söz konusu düzenlemenin, kanun maddesinin yürürlüğe girmesinden sonra iktisap edilecek taşıtlar için ve motor silindir hacmi de dikkate alınarak farklılaştırılarak yasalaştırılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

3.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi

Muhalefet partilerinin uyarıları, kamuoyunda oluşan haklı tepkiler üzerine, teklifin komisyonunda görüşülmesi sırasında komisyonun verilen önergeyle teklif metnine ilave edilen bu madde ile 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek bir madde eklenmekte ve memur emeklilerinin aylıklarına % 6.34 oranında ek bir zam yapılmaktadır.

Bilindiği üzere memur emeklilerinin aylıklarında, 25.06.2001 tarih ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunun 28. maddesi gereğince memur maaşlarına yapılan zam oranında artış yapılmaktadır.

Anılan kanunun “Toplu sözleşme “ başlıklı 28. maddesinin 4. maddesinin 4. fıkrası;

“8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre aylık ödenmekte olanların aylıklarının hesabında da toplu sözleşme hükümlerine göre belirlenen aylık ve taban aylık katsayıları esas alınır. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılık hali esas alınarak bağlanan yaşlılık, malullük veya ölüm aylıklarında yapılacak artışlar hakkında 5510 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz ve bu aylıklar toplu sözleşme hükümlerine göre belirlenen aylık ve taban aylık katsayılarındaki artış dikkate alınarak artırılır.”

Anılan yasa hükmü, geçen yıl imzalanan toplu sözleşme hükümleri ve TÜİK tarafından açıklanan makyajlanmış enflasyon oranı gereği, 2023 yılının ikinci yarısında memur emeklileri için geçerli olan zam oranı % 17.55 dir.

Bu düzenleme ile 4688 sayılı Kanun gereğince memur emeklilerine de verilen % 17,55 oranında yapılan artıştan ayrı olarak ek bir zam yapılmaktadır.

Söz konusu zam toplamı % 25 olacaktır.

Ak Parti hükümetleri tarafından uygulanan ücret politikaları sonucunda bazı ücret parametrelerinin kendi aralarındaki denge durumunda da farklılaşmalara neden olunmaktadır. Asgari ücret, en düşük memur maaşı ve en düşük emekli maaşı arasındaki yıllar itibarıyla oluşan farklılıklar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	2002	2022(1)	2022(2)	2023 (1)	2023(2)
Asgari Ücret	163,6 TL	4253 TL (%50,5 zam ile)	5500 TL (%30 zam ile)	8506 (%54,7 zam ile)	11.402 (%34 zam ile)
En Düşük Memur Maaşı	392.0 TL	9.105 TL	11.396 TL	14.417 TL	22.000 TL
En Düşük Emekli Maaşı	216,4 TL	2.500 TL	3500 TL	5500 TL	7500 TL

2002 yılında asgari ücret 163,6 lira iken, en düşük emekli aylığı 216,4 lira idi. 2023 Temmuz ayında ise asgari ücret 11.402 lira olurken en düşük emekli aylığı 7500 lira olmuştur. Bir diğer ifade ile 2002’de en düşük emekli aylığı asgari ücretin yaklaşık 1.3 katı idi. Şimdi ise; bu oran 0,65’e gerilemiş durumdadır.

Yıllar boyunca kademeli düşüşle birlikte emekli maaşının asgari ücrete oranı 2015’te 1.09’a kadar gerilemiş ve asgari ücret 2016 yılında en düşük emekli maaşını ilk kez geçmiştir. Ekonomik krizle anılan 2001 yılında dahi en düşük emekli maaşı asgari ücretin 1.5 katından fazla durumda bulunmaktaydı.

Emekli aylıklarının düşmesinin en önemli sebebi AKP’nin 2008 yılında çıkardığı 5510 sayılı Kanundur. Bu kanun ile aylık bağlama oranları ve güncelleme katsayısı düşürüldüğü ve emeklilere ülkenin büyümesinin pay verilmediği için emekli aylıkları da düşmüştür.

Memur ve emekliler ENAG ve İTO enflasyonunu yaşamakta ancak TÜİK enflasyonu ile zam almaya mecbur bırakılmaktadır.

Memur emeklilerinin aylıklarını artıran bu zam miktarı tarafımızca yeterli bulunmamaktadır. Bu konuda söz konusu artış oranının %34 olarak tespiti ve en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine yükseltilmesi konusunda verdiğimiz önergeler kabul görmemiştir.

3.3 Teklifin 3. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu madde ile 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlere Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna geçici 27. madde eklenmektedir.

Bu madde, 142 sayılı sayılı OHAL Kapsamında Afet ve Acil Durum Yönetimi Alanında Alınan Bazı Tedbirlere Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 ve 3. maddelerinin aynen tekrarından ibarettir.

Söz konusu geçici madde, esas olarak Anayasa’nın 35 ve 57’nci maddelerinde güvencelenen mülkiyet ve konut haklarına ilişkindir.

Bu madde, Afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde inşaat kredisi verilmesi veya bina yaptırılmasını isteyen başvuru haklarındaki usul ve esasları düzenlemektedir.

Ancak 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'da başvuru usulüne ilişkin ayrıntılı usulleri bertaraf etmekte; mahalli mülki idare amirliğine ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na geniş takdir yetkisi tanınmaktadır. Olağanüstü halin özellikli durumu nazara alındığında işlerin ivedi halledilmesi için idareye geniş takdir yetkisi tanınmış olmakla beraber; bu metin kanun formunda idarenin vatandaşlar arasında ayrımcı uygulamaya neden olabilecek serbestisinin Anayasa'nın 2 maddesinde tanımını bulan "sosyal hukuk devleti", 7. Maddede tanımını bulan "yasama yetkisinin devredilmezliği", 10. maddesinde tanımını bulan "kanun önünde eşitlik" ve 123. maddesinde tanımını bulan "idarenin kanuniliği" ilkeleri dikkate alınarak kanun düzeyinde kayıtlanması gerekmektedir.

Afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde uluslararası kuruluşlardan sağlanacak dış kredi ve hibelerle finanse edilecek projelerin uygulanması dolayısıyla yapılacak işlemlerden vergi, harç vb. alınmamasını düzenlemektedir. Bunların ilgili vergi kanunlarında derç edilmesi tedvin tekniği açısından daha yerinde olacaktır.

-Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde ulusal ve uluslararası projeler kapsamında gerekli araç, taşıtı vb. Ticaret Bakanlığının uygun görüşünü alarak ithal edebilecek veya ithal ettirebilecektir. İthal mallardan, gümrük vergisi, harç vb. alınmayacaktır.

Ticaret Bakanlığı ve AFAD, ithalatta sınırsız bir takdir yetkisiyle donatılmıştır. AFAD'a sınırsız olarak verilecek bu yetkiye neden ihtiyaç duyulduğu komisyon görüşmeleri sırasında açıklanmamıştır.

İdare hangi nesnel, somut ölçütlere göre ithalat yapacağı, ithalat yaptırtacağı şirketi nasıl seçeceği, bu konuda hangi yöntemin uygulanacağı konusunda belirsizlik mevcuttur. Bu tür düzenlemelerin kanun metninde gösterilmesi gerekmektedir.

Söz konusu maddeye ekleme yapılarak, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Fen Heyetleri tarafından orta hasarlı tespit edilen konut, iş yeri ve ahırlarla ilgili deprem sigortası DASK ile ilgili ortalama 50.000-100.000 TL arasında sigorta alan hak sahiplerinin, bakanlıkça yapılan yeni tespitlerde güçlendirmesi biten fen ve sanat

kurallarına göre elverişli olmadığı için yıktırılan binaların hak sahiplerinin sigorta kayıplarının karşılanması gerekmektedir.

Ayrıca söz konusu düzenlemenin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda tüm boyutlarıyla ele alınıp tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.4 Teklifin 4. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu madde ile 1325 sayılı Kanunun ek 1. Maddesinde yapılan düzenleme ile Subay yetiştirilmek için yurtdışına gönderilen askeri öğrencilere yönelik bir düzenleme yapılmakta ve ara sınıflarda da yurtdışındaki askeri eğitim veren okullara askeri öğrenci gönderilebilmesine ilişkin düzenleme yapılmakta ve bunun kapsam ve usul ve esaslarının Milli Savunma Bakanlığınca belirlenmesi düzenlenmiştir.

Yine maddede yapılan değişiklik ile subaylığa naspedilmeyenler ile sağlık sebebi dışında herhangi bir sebeple yurtdışındaki eğitimlerini tamamlayamayanlara yönelik devlet tarafından yapılmış olan masrafların geri alınmasına ilişkin yurtdışındaki eğitim süresi ile diğer masraflar ayrıştırılmış ve yurtdışındaki eğitim masraflarının iki katı olarak alınmasına ilişkin düzenleme üçüncü fıkraya eklenmiştir

3.5 Teklifin 5 maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle, **2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununun 4 üncü maddesine eklenen fıkra ile Doğal afetler sonucu tahrip olan kültür varlıklarının yeniden inşası veya restorasyonu için Kültür ve Turizm Bakanı'nın onayıyla döner sermaye bütçesinden genel bütçeye kaynak aktarılması sağlanmaktadır.**

Bu kaynaklar, ilgili işlerin yapımı için Bakanlık bütçesine ödenek olarak kaydedilecek, harcanmayan tutarlar ertesi yıla devredilebilecek ve yatırım projeleriyle ilişkilendirilen bu ödenekler yılın yatırım programına dahil edilecektir.

3.6 Teklifin 6. maddesinin değerlendirilmesi

2872 sayılı Çevre Kanununa ekli (1) sayılı listede geri kazanım katılım payına ilişkin tutarlar belirlenmiştir. Cumhurbaşkanına yeniden değerlendirme oranında artırılan tutarları yarısına kadar daha artırma yetkisi verilmiş durumdadır.

Teklifin bu maddesindeki düzenleme ile Cumhurbaşkanına listede yer alan veya yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarları iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetki verilmektedir.

Komisyon çalışmaları sırasında verilen bilgilerden, 2022 yılında tahsil edilen geri kazanım payı tutarının 3.6 Milyar TL. olduğu, yapılan bu düzenleme hükümetin ilave kaynak arayışında bulunduğu anlaşılmaktadır.

3.7 Teklifin 7 ve 8. maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddelerinde, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinde yapılan değişiklik ve kanuna eklenen geçici 43. Madde ile; kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerine yönelik istisna uygulaması kaldırılmakta, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan ve en az iki tam yıl süreyle elde bulundurulanan taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnasının geçerli olması sağlanmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında, bu istisnanın 2829 mükellefi ilgilendirdiği, bu istisna nedeniyle 2022 yılında vazgeçilen vergi tutarının 13.6 Milyar TL. olduğu ifade edilmiştir.

Madde metnin komisyondaki görüşmeleri sırasında, kurumların atıl gayrimenkullerinin sermaye ilavesi suretiyle değerlendirilmesi amacıyla getirilmiş bu istisnanın vergi harcaması olarak nitelendirilen bu istisna ve muafiyetlerde bir azaltma ve vergi gelirlerinin milli gelir içerisindeki payında bir artış sağlanması hedeflemesiyle kaldırıldığı ifade edilmiştir. İstisna uygulamasının kaldırılmasının kurumların finansman sıkıntısına neden olup olmayacağı konusundaki sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmekten kaçınılmış, söz konusu istisnanın vergi planlaması aracı olarak kullanılıp

kullanılmadığı, bu istisna uygulamasının vergiden kaçınma yöntemi olarak kullanılıp kullanılmadığı konusundaki herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

3.8 Teklifin 9. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa bir Geçici madde eklenerek afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetler, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden istisna edilmektedir. Ancak bu istisnanın geçerli olabilmesi için kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile protokol imzalamış olmaları gerekmektedir.

Söz konusu KDV istisnası “tam istisna” şeklindedir. Yani afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına KDV tahsil etmeden mal tesliminde veya hizmet ifasında bulunan mükellefler, yüklenmiş oldukları KDV’leri önce indirim yoluyla gidermeye çalışacaklar ancak indirim yoluyla giderilemeyen KDV Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından nakden iade edilecektir.

Söz konusu istisnanın deprem bölgesinde bazı kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından yürütülen projeler nedeniyle getirildiği anlaşılmaktadır.

3.9 Teklifin 10. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu madde ile 6 Şubat deprem bölgesindeki sanayi ve işyerlerinin durumuyla sınırlı olarak, 4562 sayılı OSB Kanununa geçici madde ilave edilmektedir.

Bu düzenlemelerle; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına “sanayi alanı” tespitinde ve imar planı hazırlığında hızlı karar alması adına geniş takdir yetkisi tanınmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, bu geçici maddeyle, o il ya da ilçenin afet bölgesi ilan edildiği tarihten itibaren 1 yıl boyunca, deprem sonrasında yeni “sanayi alanı”

olabilecek yerleri bu maddedeki geniş yetkilerle tespit edecek, bu yerler Cumhurbaşkanlığı kararıyla sanayi alanı ilan edilecektir.

Yerlerin tespitinde fay hattına uzaklık, elverişli zemin ve yerleşim merkezine yakınlık gözetilecek. İmar, parselasyon planları ve değişiklikleri Sanayi Bakanlığınca hazırlanacak veya hazırlattırılacak ve Bakanlıkça onaylanacaktır.

Belirlenen sanayi alanları, alanın büyüklüğü veya sanayi işyerlerinin niteliğine göre OSB ya da Endüstri Bölgesi kapsamına Bakanlıkça alınabilecek, buna göre ilgili kanununa işlenecektir.

Sanayi alanı tespiti için normalde kurul ve komisyonların da görüşüne başvurulurken, bu geçici maddeyle tüm yetkileri ilgili Bakanlar üzerine alabilecek ya da Bakanlar bu yetkilerini takdir ederlerse devredebilecektir.

Hızla toparlanma uğruna, farklı kurum ve kuruluşların sanayi alanlarının tespitinde vermesi gereken kurul, komisyon görüşlerinin alınmaması uygulamada bazı problemler ortaya çıkarabilmektedir. Söz konusu yeni sanayi alanlarının tarım arazileri, jeolojik yapı, yumuşak, su seviyesi yüksek toprak alanlarına denk getirilmemesi için diğer kurumların vereceği görüşlerin ayrıca önemi bulunmaktadır.

Planlamanın temel ilkeleri ve farklı kurum görüşlerinin sürece dahil edilmemesi, ilerde çok daha büyük sorunlar doğurabilir, ekonomik alanda büyük sorunlar yaratabilir. Kurum görüşleri için verilen sürenin en az 30 güne çıkarılması gerekmektedir.

Madde düzenlemesindeki ikinci fıkraya göre; Bakanlığın sanayi alanı tespitindeki hızı ve yetkisi artırılmaktadır. Birinci fıkraya ek olarak, ilgili kurumlarca verilmesi gereken görüşler bir hafta içinde verilmediği takdirde bunlar olumlu görüş verilmiş sayılacak, sanayi alanı belirlenen yerlerde ilgili kurumlar bir hafta içinde izin ve vasıf değiştirme işlemini bitireceklerdir.

Söz konusu düzenleme bir takım sakıncaları içermektedir. Bu düzenlemeyle; İmar Planları askıya çıkarılmaması, yurttaşlara ve kamuoyuna bildirilmemesi, itiraz süreçlerinin işletilmemesi düzenlemeleriyle acil durum gerekçesiyle denetimden ve yargıdan kaçınılmaya çalışılmaktadır. İmar planlarına ilişkin yurttaş katılımını kaldırmakta, hak arama hürriyetini kısıtlamaktadır. Diğer yandan, acelelik hali içerisinde yapım süreçleri denetimsizleştirilmektedir. Alelacele, fay hattına yakın olabilecek, ova–mera gibi

alanlarda hızlıca, hiçbir bilimsel görüşü, muhalif görüşleri dikkate almadan tesisler oluşturulacaktır.

Bakanlık, hazırlayacağı imar planları için ilgili kurumlar görüş talep ettiğinde, bu görüşler bir hafta içinde Bakanlığa bildirilecek. deprem bölgesindeki sanayi alanlarının hızlı tespiti, ilanı ve inşası adına, Bakanlığın onaylayacağı plan ve parselasyon planlarında İmar Kanununda geçen askı, ilan, itiraz hükümleri de bu geçici maddede gözetilmeyecektir.

Belirlenen sanayi alanının Hazine adına tescili yapılacak ancak bu sanayi alanları üzerinde dava süreci devam ediyorsa ya da kesinleşmekle beraber henüz tapuya tescil gerçekleşmemişse tescil yapılmayacaktır.

Madde metninde bulunan 4. Fıkra ile, maden sahalarına denk gelen OSB alanı tespitinde ise şu yol izlenecektir: Sanayi alanına maden ruhsat sahası denk geliyorsa, Maden Kanunu madde .30/3 fıkrası gereği, ara ve uç ürün üretme şartlı ihale sahaları bu alanların dışında tutulacak, yani maden ruhsat sahasının cinsi, rezervi, bulunduğu bölge, tenörü, istihdam, yatırım, ülke ihtiyaçları ve benzeri hususlar dikkate alınarak, “ara ve uç ürün üretme” şartı içeren ihaleler yapılabileceği yerlerde bu tip ruhsat alanları, sanayi alanlarından hariç tutulacaktır.

Ara ve uç ürün; kömür, cevher, kum karışımı olup henüz zenginleştirme işlemine tabi tutulmamış malzemenin bu ihaleler yoluyla zenginleştirilmesi ve ham malzemeden daha ekonomik, daha işlevsel bir ürüne dönüştürülmüş halidir.

Madde, bu tip ruhsatları korumaktadır. O alanda OSB sanayi alanı tespitini hariç tutmaktadır.

Maddede yer alan düzenlemeyle, ayrıca, Bakanlığın belirleyeceği sanayi alanları maden ruhsat sahalarının girişimli kısmına denk gelmişse, bu alan maden ruhsat sahasından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düşülecektir. Eğer sanayi alanı maden ruhsat sahasının tamamını kapsıyorsa, öncelik sanayi alanına verilecek ve maden ruhsat sahası Enerji Bakanlığınca iptal edilecek, MAPEG yatırım giderlerini hesaplayacak, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ise düşülen ya da iptal edilen alanlar için 6 ay içinde ruhsat sahibine ödeme yapacaktır.

Maddede yer alan diğer bir düzenleme ile Sanayi alanları için, kamu taşınmazları için devir ya da özel mülkiyete tabi diğer bütün taşınmazlar için Sanayi ve Teknoloji

Bakanlığı tarafından acele kamulaştırma kararı alınabilecek, kamulaştırma işlemlerini yine Bakanlık yürütecek, kamulaştırılan taşınmazlar Hazine adına tescil edilecektir.

Maddede yer alan hükümle, Bakanlık, sanayi alanlarında altyapı ve üstyapı dâhil yeni işyerlerinin her türlü inşaatını yapmaya veya yaptırmaya, arsa paylarını belirlemeye, cins değişikliği yapmaya, kat irtifakı, kat mülkiyeti kurmaya yetkili olacaktır

İnşası tamamlanan sanayi işyerleri bedelsiz verilmeyecek, Bakanlıkça belirlenen talep sahiplerine borçlandırılarak verilecektir. Ayrıca, afet bölgesi ilan edilme tarihinden itibaren 1 yıl içinde maliklerinin başvurması halinde, depremler nedeniyle yıkılan veya kullanılamayacak kadar hasarlı durumda olan sanayi işyerleri borçlandırılacak, bunların yerinde yeniden inşası veya güçlendirilmesi Bakanlıkça yapılabilecek ya da yaptırılabilir.

Yapım işleri ve altyapı ile ilgili her türlü işlemde katılma payı ve teknik altyapı bedeli alınmayacak, Plan, parselasyon, yapı ruhsatı, taşınmaz mülkiyeti veya imar haklarının aktarılması, takas ve trampa işlemleri ve bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlar damga vergisi, resim, harç ve harcamalara katılma paylarından istisna tutulacak, bu işlemler nedeniyle bedel alınmayacaktır. Bakanlık, deprem bölgesinde yatırım programına dahil ettiği ya da afet bölgesi ilan tarihinden itibaren 1 yıl içinde yatırım programına dahil edeceği sanayi sitelerinin altyapı ve üstyapı inşasının tamamını; mimarlık/mühendislik hizmetleri dâhil projeleri ise tamamlanana kadar kredi ile destekleyebilecektir.

Teklifin bu maddesindeki düzenleme, depremzede iş insanına yeni borç vaadidir. CHP'sinin Depremzedeye bedava konut taahhüdü, kanun teklifiyle TBMM gündemine taşınmıştır, oysa bu teklifte böyle bir düzenlemeye yer verilmemiştir. İşyeri ve konutta kredi desteği, koşulları ne olursa olsun yeni bir borç anlamına gelmektedir.

Depremden zarar gören vatandaşlarımızın zararlarının telafi edilmesi, konut, işyeri ve sanayi tesislerinin bir an önce yapımına başlanması gereklidir. Ancak söz konusu işlemler sırasında olağanüstü koşullar dikkate alınırken, bir taraftan zamanla yarışılırken anayasa ve yasalarla teminat altına alınan hak ve özgürlükler ile ilgili prosedürlerin işletilmesine engel olunmamalıdır.

Ayrıca söz konusu düzenlemenin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri

dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.10 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi

Kanun teklifinin 5. maddesiyle 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2023 yılı için, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.

Limit artırımının gerekçesi teklif metninde,

“Madde ile, ülkemizde yaşanan deprem afetinin ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılması nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi amacıyla net borç kullanımı tutarının 2023 yılı için, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanmak üzere artırılması amaçlanmaktadır.”

şeklinde açıklanmaktadır.

Anayasa’nın 161. maddesine aykırı bulunmasına karşın benzeri düzenlemeler, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı Kanunun 9. maddesiyle¹³ 22.12.2022 tarih ve 7429 sayılı Kanunun 3. Maddesiyle¹⁴ 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna Geçici 34 ve Geçici 36. maddelerin ilavesiyle yapılmıştır.

Teklifin bu maddesinde yer alan hükümlerle 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna eklenen geçici madde ile, 2023 Yılı

¹³ Geçici Madde 34 –(Ek:RG-16/10/2020-7254/ 9 md.)

5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2020 yılı için, 1/1/2020 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının iki katı olarak uygulanır.

¹⁴ Geçici Madde 36- (Ek:22/12/2022-7429/3 md.)

5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2022 yılı için, 1/1/2022 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan tarafından artırılan net borç kullanım tutarına iki yüz milyar Türk lirası ilave edilerek uygulanır

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5. maddesi ile belirlenen net borçlanma limiti 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.” şeklinde değiştirilerek artırılmaktadır.

7427 sayılı 2023 Yılı Merkezi Bütçe Kanununun “Gider” başlıklı 1. maddesi;

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 4.423.341.574.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 365.390.724.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 19.535.347.000 Türk Lirası,

ödenek verilmiştir.”

“Gelir ve Finansman” başlıklı 2. maddesi;

“MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 3.762.439.808.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 37.133.891.000 Türk Lirası öz gelir, 329.737.621.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 366.871.512.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 19.102.343.000 Türk Lirası öz gelir, 433.004.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 19.535.347.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 372.785.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir

“Denge” başlıklı 3. maddesi;

MADDE 3- (1) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ödenekler toplamı ile 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan tahmini gelirler toplamı arasındaki fark, net borçlanma ile karşılanır.”

hükümünü içermektedir.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5. maddesinde ise;

“Borçlanma, ikraz ve garanti limiti

Madde 5- Malî yıl içinde 1 inci maddede belirtilen ilkeler ve malî sürdürülebilirlik de dikkate alınarak yılı bütçe kanununda belirtilen başlangıç ödenekleri toplamı ile tahmin edilen gelirler arasındaki fark miktarı kadar net borç kullanımı yapılabilir.

Borçlanma limiti değiştirilemez. Ancak borç yönetiminin ihtiyaçları ve gelişimi dikkate alınarak, bu limit yıl içinde en fazla yüzde beş oranında artırılabilir. Bu miktarın da yeterli olmadığı durumlarda, ilave yüzde beş oranında bir tutar, ancak Cumhurbaşkanlığı kararı ile artırılabilir. Bütçenin denk olması durumunda da borçlanma, anapara ödemesinin en fazla yüzde beşine kadar artırılabilir. Vadesinde nakden ödenenler hariç, çeşitli kanunlara dayanılarak ikrazen ihraç olunan özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri bu limitin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Malî yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenir. Mali yıl içinde sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti, yılı bütçe kanunuyla belirlenir.”

hükümü yer almaktadır..

Söz konusu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, borçlanma limiti konusunda yıllık bütçe kanunu ve ilgili 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunla yürütme organına verilen yetki; bütçenin gider ve gelir rakam ve tahminleri ile ilişkilendirilmiştir. Bu durum 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun gerekçesinde de yer almaktadır.¹⁵

¹⁵ 4749 sayılı kanunun 5.maddesinin gerekçesi: Madde 5. - Malî yıl içerisinde yapılacak net borçlanma tutarı bütçe kanunlarına göre belirlenir. Madde ile, bütçe kanunlarında belirtilen ödenekler toplamı ile tahmin edilen gelirler arasındaki fark tutarı kadar net borçlanma limitinin yıl içerisinde en fazla % 5 oranında artırılabilceği ve malî yıl içerisinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar çerçevesinde ek ödenek alınması koşuluyla özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihracı hariç, bu limitin ek bütçe kanunlarıyla değiştirilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Ancak, özel tertip

Bu maddelere göre borçlanma limitinin 2023 yılı için hesaplanması:

Giderler.....	4.423.341.574.000,00 TL.
Gelirler.....	3.762.439.808.000,00 TL.
Fark.....	.660.901.766.000,00 TL.

1. Artırımlı tutar= 660.901.766.000 + 33.045.088.300 = 693.946.854.300

2. Artırımlı Tutar= 693.946.854.300 + 34.697.342.715 = 728.644.197.015

4749 sayılı Kanunda belirtilen ilave limit artırımları (% 5+%5) dikkate alındığında bu tutar üst limit olarak; 728.644.197.015,00 TL'ye ulaşmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle kanun teklifinin lafzi ifadesinden; 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununa geçici bir madde eklenerek söz konusu limit 01.01.2023 tarihinden itibaren

728.644.197.015.000,00X3=2.185.932.591.045,00 TL'ye. çıkarılmaktadır. Yani Cumhurbaşkanına 1.457.288.394.030,00 TL tutarında ek borçlanma yetkisi verilmektedir.

Bu düzenleme ile borçlanma limiti konusunda yıllık bütçe kanunu ve ilgili 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununla yürütme organına verilen yetki; bütçenin gider ve gelir rakam ve tahminleri ile ilişkilendirmekten çıkarılmaktadır.

Üstelik söz konusu düzenlemede yer alan 01.01.2023 tarihinden itibaren geçerli olarak uygulanabilir şeklindeki ibare bu konudaki limitlerin yıl içerisinde aşılmış olabileceği konusunda kuşku ile karşılanmaktadır.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi 4 trilyon 469 milyar lira (harcama) olarak öngörülmüştü. 2 trilyon 181 milyar liralık istenen net borçlanma limiti bütçe ödeneklerinin yüzde 48,8'u gibi muazzam bir büyüklük oluşturmaktadır.

Hazinenin en son açıklanan borç stoku (iç ve dış) Mayıs 2023 sonu itibariyle 4 trilyon 734 milyar lira düzeyinde bulunuyordu. Teklifte istenen net borçlanma limiti borç stokunun da yüzde 46'sı kadar bir büyüklük oluşturuyor. Diğer bir

Devlet iç borçlanma senedi ihracı için ek ödenek alınması ve doğal afetler ile ağır ekonomik kriz halinde borçlanma limiti ek bütçe kanunuyla artırılabilir. Öte yandan, malî yıl içerisinde, ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihracı, ilgili yıl bütçe kanunlarında belirlenecek limitle sınırlandırılmış olup bu ihraçlar net borçlanma limitinin dışında tutulmuştur.

benzetmeyle Devletin 100 yılda biriktirdiği borcun yarısına yakın bir net borçlanma yetkisi istenilmektedir.

Hükûmetin bütçe uygulaması sırasında ek ödeneğe ihtiyaç duyması, bütçede ön görmediği harcamaları karşılamak üzere yeniden finansman sağlamak üzere borçlanmayla bu finansmanını sağlayacağını belirtmesi, böylece de borçlanma yetkisi alması çok doğal bir olaydır.

2023 yılı bütçesinde bu Meclisten hükûmete verilen borçlanma yetkisi 4749 sayılı Kanunda yazılı limit artırımları ile birlikte 728.644.197.015,00 TL.dir. Bu sınırın aşılması gerekir.

Bu düzenlemenin ortaya çıkarttığı en önemli sonuç mali disiplini tamamen ortadan kaldırıyor olmasıdır. Mali disiplinin tarifi sadece rakamsal olarak bir bütçe açığı tutturmak değildir. Mali disiplinin tarifi, kurallarını ortaya koyduğunuz şekilde işler kılmaktır. Bu madde ile yapılan hukuksuzluk, kuralsızlığı, kuralsızlık da mali disiplinsizliği getirmektedir.

Mali disiplin; hem 1.457.288.394.030,00 TL.lik ek borçlanma ile hem de bu borçlanma yetkisini ek bütçe getirmeden borçlanmanın hukuksuz bir biçimde yapılması sebebiyle ortadan kalkmaktadır.

Bu hukuksuzluk ve bu ortaya çıkan güvensizlik mali disiplinin de ortadan kalkmasıyla yüksek faiz olarak ekonomimize geri dönmektedir, bir kez daha gelir dağılımını bozucu bir adım atılmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “ Merkezi Yönetim Bütçesinin Görüşülmesi” başlıklı 19. maddesi;

“Merkezî yönetim bütçe kanun tasarısının görüşülmesi

Madde 19- Türkiye Büyük Millet Meclisi, merkezî yönetim bütçe kanun tasarısının metnini maddeler, gider ve gelir cetvellerini kamu idareleri itibarıyla görüşür ve bölümler halinde oylar. Merkezî yönetim bütçe kanunu malî yıl başından önce Resmî Gazetede yayımlanır. Kamu yatırım programı, merkezî yönetim bütçe kanununa uygun olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanır ve anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde Bakanlar Kurulu kararıyla Resmî Gazetede yayımlanır. Zorunlu nedenlerle merkezî yönetim bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe ödenekleri, bir önceki yıl bütçe başlangıç ödeneklerinin belirli bir oranı esas alınarak belirlenir. Geçici bütçe uygulaması altı ayı geçemez. Cari yıl bütçesinin yürürlüğe girmesiyle geçici bütçe uygulaması sona erer ve o tarihe kadar yapılan

harcamalar ve girifilen yüklenmeler ile tahsil olunan gelirler cari yıl bütçesine dahil edilir. Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülmeyen hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, kanunla ek bütçe yapılabilir."

hükmünü içermektedir.

Bu nedenle söz konusu düzenlemenin aslında TBMM'ye "Ek Bütçe" tasarısı ekinde sunulması gerekmektedir. Ayrıca bu konunun "Ek bütçe" tasarısı ile düzenlenmesi aynı zamanda anayasal bir zorunluluktur. Konunun ek bütçe yasası ile zmlenmemesi T.B.M.M.'nin elinden bütçe hakkının alınması anlamına gelmektedir.

Anayasa, siyasal iktidarın yapısını, işleyişini, siyasal kurumların statülerini, görev ve yetkilerini belirleyen, vatandaşların hak ve özgürlüklerini tespit eden ve bunların hukuki güvencelerini içeren bir "*Toplum Sözleşmesidir*". Kişilerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınabilmesi için yasama ve yürütme organlarının yetkilerinin sınırlandırılması ihtiyacı sadece temel hak ve özgürlükler alanında değil, kamu harcamalarına ilişkin düzenlemeler alanında da gerekli olup, bu bağlamda çeşitli kurallar anayasalarda yer alır. Demokrasilerde kamu harcamalarının büyüklüğü ve kapsamı ile bu harcamaların yapılabilmesi için vatandaşlara getirilecek ykmllklere halk karar verir ki buna "**Bütçe Hakkı**" denilmektedir. Halk sahip olduğu ve sahip olmak üzere yüzyıllarca mücadele ettiği "Bütçe Hakkı"nı seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullanır.

Kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanım meşruiyeti, parlamentoların varlık sebebiyle özdeş tutulan ulusal egemenliğin bütçe hakkına dayanır. Bütçe hakkı, dünya tarihinde demokrasi için vazgeçilmez bir kurum olarak etin mücadelelerin ürünüdür. Öncelikle vergi toplanması temsil yeteneği sınırlı çevrelerin iznine tabi tutulmuştur. Daha sonra harcamaların yapılması temsil yeteneği kısmen güçlenen zeminlerce izne tabi kılınmış ve nihayet gelir ve harcamaların birlikte bütçe olarak her yıl için izin ve onaya tabi tutulması ve gerçekleşmelerin denetimi suretiyle bütçe hakkı bugünkü çehresine kavuşmuştur. 19-20. yüzyılın ilk yarısında bütçe hakkı hem birçok bütçe ilkesinin (nceden izin ilkesi, yıllık olma ilkesi, bütçe birliği ilkesi, genellik ilkesi, gelir ve giderlerin gayrisafililiği ilkesi) oluşması ve yerleşmesiyle güçlenmiş, hem de tedrici olarak diğer devletlerce de bütçe hakkı benimlenen evrensel bir değer haline gelmiştir. Her lke, kendi tarihsel koşulları içinde bütçe hakkının kurumsallaşma sürecine farklı bir uyarlanma deneyimi yaşamıştır.

Çağdaş demokrasilerde hükümetler politika önceliklerini amaç ve hedefler seti, kaynak-harcama yapısı, uygulama adımları ve benzeri açılardan ortaya koyarak Parlamenteoya sunarlar ve Parlametodan izin/onay isterler. İlgili dönemin sonunda Milletin Meclisince döneme ilişkin gerçekteşmeler ve yürütölen faaliyetler, bütçenin amaç ve hedeflerine ulaşma derecesi açısından değerkendirilir. Böylece, hükümetin performansı; bütçenin amaç ve hedefleri ile gerçekteşmeler arasındaki açıklık ve meydana gelen sapmalar üzerinden müzakere edilir ve hesap verme sorumluluğu çerçevesinde hükümetten hesap sorulur.

Ölkemizde 1982 Anayasası'nın 87, 161.. maddelerinde “Bütçe hakkı” çeşitli yönleri ile hüküm altına alınmıştır. Bu anayasal normlar, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gibi kod düzenlemelerle somut ve uygulanabilir kılınmıştır.

5018 sayılı Kanun, benzer dünya örneklerinde olduğu gibi bütçe hakkının kullanılmasında TBMM'nin konumunu güçlendirmiş, getirdiği yeni mali yönetim sistemi düzenlemeleri ile Bütçe Hakkının daha etkin kullanımının alt yapısını oluşturmuştur.

5018 sayılı Kanunun amacı, katılımcılığı esas alan; hukuka uygun, verimli, etkili ve tutumlu çalışan; mali saydamlık ile yönetsel ve siyasal hesap verebilirliğe dayanan; saydamlık ve hesap verebilirliğin sağlanması için yetkileri kamu idarelerine devreden ve TBMM'nin “bütçe hakkı”na güvence oluşturan bir kamu mali yönetimi kurmaktır.

Anayasa'nın 2. maddesinde “hukuk devleti” ilkesine yer verilmiştir. Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağı sayıp yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 87. maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri arasında “*kanun koymak, değıştirmek ve kaldırmak*” yanında “*bütçe kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek*” görev ve yetkisine de ayrıca yer verilmiştir.

Yasama organının, halk adına kamu gelirlerini toplama ve yine halk adına bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına sınırları belirleyerek yetki vermesi ve sonuçlarını denetlemesine bütçe hakkı denilmektedir. “*Bütçe hakkı*”, vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme ve onaylama hakkıdır. Bu

hak, halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan yasama organına aittir. Bütçe, hükümetin Meclis'e karşı temel sorumluluk mekanizmasıdır. Meclis, bütçe ile hükümete gelir toplama ve gider yapma yetkisi vermekte, bu yetkinin uygun kullanılmasını da bütçe sürecinin bir parçası olan kesin hesap kanunu ile denetlemektedir.

Anayasanın "Bütçe ve kesinhesap" başlıklı 161. maddesi;

"Madde 161 – Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır.

Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilerek uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı karamamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.

Merkezî yönetim kesinhesap kanunu teklifi, ilgili olduğu malî yılın sonundan başlayarak en geç altı ay sonra Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Sayıştay genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesinhesap kanun teklifinin verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Meclise sunar.

Kesinhesap kanunu teklifi ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez.

Kesinhesap kanunu teklifi, yeni yıl bütçe kanunu teklifiyle birlikte görüşülür ve karara bağlanır.”

hükmünü taşımaktadır.

Anayasanın 161. maddesinde sözü edilen malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile ilgili kanun 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur.

Teklif metninin 11. maddesinde yer alan düzenleme; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan düzenlemelere ve Anayasanın 2, 87, 161, maddelerine de aykırı bulunmaktadır.

Bu maddenin teklif metninden çıkarılması yönünde verdiğimiz önerge red edilmiştir.

3.11 Teklifin 12. maddesinin değerlendirilmesi

Maddenin (a) ve (b) fıkraları ile, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) ve (III) sayılı listelerde yer alan malların maktu vergilerinin artırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığına tanınan yetki genişletilmektedir. (I) sayılı liste: Akaryakıt ve madeni yağlar, (III) sayılı liste: Alkollü içkiler ve tütün ürünlerini içermektedir.

Buna göre Cumhurbaşkanlığı (I) sayılı listedeki mallar için uygulanan maktu vergi tutarlarını, her bir mal itibarıyla en yüksek vergi tutarının yarısına kadar artırmaya yetkili iken şimdi beş katına kadar artırmaya yetkili kılınmaktadır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığına verilen yetki, maddede yazılı maktu vergi tutarlarına ilişkin iken yapılan değişiklikle bu yetkinin her yıl artırılmış olan veya yeniden belirlenmiş sayılan vergi tutarları üzerinden kullanabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, maddenin (c) fıkrası ile, Kanuna ekli (I) sayılı listedeki mallar için maktu vergi tutarlarının enflasyondan etkilenmemesi amacıyla bu tutarların her yıl ocak ve temmuz aylarında, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ilan edilen yurt içi üretici fiyat endeksindeki son altı ayda meydana gelen değişim oranında güncellenmesi öngörülmektedir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında; söz konusu düzenlemenin sürekli ve artan enflasyon koşullarında maktu vergi tutarlarının ayarlanmasında vergi idaresine hızlı reaksiyon alma konusunda olanak sağlaması dolayısıyla getirildiği ifade edilmiştir. Ancak söz konusu düzenleme ile Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin Anayasa'nın 73. maddesi göz önünde bulundurularak, verginin belirliliği, öngörülebilirlik ve ölçülülük ilkeleri açısından da değerlendirilerek dikkatli kullanılması gerekmektedir.

3.12 Teklifin 13. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle, 24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanununun 3 üncü maddesi değiştirilmektedir.

Söz konusu düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin 21.06.2022 tarih ve E:2022/43,K:2022/81 sayılı iptal kararı gereğince yapıldığı gerekçede ifade edilmektedir.

Madde ile Aile Hekimliği Kanunun aile sağlık merkezlerinde çalışan personelin statüsü ve mali haklarına ilişkin maddede düzenleme yapılmaktadır.

Madde başlığında mali haklara ilişkin ibare kaldırılmakta ve personelin statüsü, hak ve yükümlülükleri şeklinde değiştirilerek maddenin kapsamı genişletilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik ile aile sağlık merkezlerinde çalıştırılacak olan sağlık çalışanlarının atanmasına ilişkin usulde köklü bir değişiklik yapılarak aile hekiminin yetkisi daraltılmaktadır. Söz konusu maddede sağlık merkezlerinde çalıştırılacak personelin atamasında Sağlık Bakanlığı tarafından bu atamanın yapılması ve aile hekiminin de bunu onaylamasına yönelik bir değişiklik yapılmıştır. Dolayısıyla aile hekimlerinin yetkisinin daraltılarak Bakanlığın yetkisinin artırılması sistemin özerkliğini zedeleyici bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Maddenin yedinci fıkrasında Bakanlıkça aile sağlık merkezlerine yapılan ödeme tutarlarının tespit ve usul ve esaslarında yeni kısıt getirilerek aile sağlık merkezi giderlerinin Sağlık Bakanlığınınca karşılanmadığı hallerde ödemenin yapılmasına ilişkin tespitte yer alması düzenlenmektedir.

Maddeye eklenen yeni fıkralar ile aile sağlık merkezlerinde çalışan personele uygulanacak disiplin cezalarına ilişkin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilişki kurulmakta ve Kanunda ayrıca belirtilmeyen cezalara ilişkin memurlarda aylık olması ve aile sağlık çalışanlarının ücret alması nedeniyle ücretlerden yapılacak kesinti miktarları ayrıca düzenlenmektedir.

Yine Aile hekimleri ile yapılacak sözleşmelerde Bakanlığa ayrıca sözleşme fesih yetkisi tanımlanmakta ve Bakanlıkça belirlenen performans hedeflerine ulaşılamaması halinde sözleşmenin Bakanlıkça fesih edilebilmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Aile Hekimliği Kanununun 8'inci maddesindeki aile hekimlerinin “sözleşmelerinin feshini gerektiren nedenlerin Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği” kuralı Danıştay 2'nci Dairesinin itirazı üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından E.2022/43-K.2022/81 sayılı Kararla iptal edilmiştir. İptal hükmü 5 Mayıs 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu maddeyle getirilen düzenleme de muğlak ve Bakanlığa aşırı yetki veren bir düzenlemedir. Performans hedeflerinin belirlenmesinde Bakanlığın tek belirleyici olması nedeniyle bu yetkinin sübjektif olarak kullanılabilmesi mümkündür.

Maddeye eklenen yeni fıkra ile aile hekimliği çalışanlarının devlet memurluğuna geri dönüşlerinde memurluktan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve davranışları işlememiş olma yükümlülüğu getirilmektedir.

Son olarak aile sağlığı çalışanlarına ilişkin disiplin kurullarının teşkili, disiplin amirlerinin tayin ve tespiti ile disiplin hükümlerinin uygulanmasına ilişkin diğer esasların yönetmelik ile belirleneceğine ilişkin yeni bir fıkra maddeye eklenmiştir.

Söz konusu fıkranın, esas itibariyle Anayasa'ya “Kanunilik İlkesini zedelemesinden dolayı aykırılık teşkil edip etmeyeceğinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemenin Aile Hekimliği müessesesinin sorunlarını çözmediği kanaatini taşıyoruz.

Ayrıca söz konusu düzenlemenin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.13 Teklifin 14. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle, 24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu'nun 7'nci maddesi tümüyle değiştirilerek Sağlık Bakanlığına nüfus, yaş grubu ve bölge gibi kriterlere göre ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetlerini planlama yetkisi verilmektedir.

Birinci basamak ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetlerini yürütmek üzere hekim ve diş hekimleri ile Bakanlıkça belirlenen diğer sağlık meslek mensuplarıyla sözleşme yapılabilir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında yöneltilen sorulara cevaben, birinci basamak ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetlerinin entegre bir biçimde yürütülmesinin amacının bu hizmetlerin yaygınlaşmasını sağlamak olduğu, bu hizmetlerin ayrı ayrı sunulacağı ifade edilmiştir.

Bu düzenlemenin de Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.14 Teklifin 15. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a ilave edilen Geçici madde ile; hükümlülerin cezalarının infazının dışarıda gerçekleşmesinin şartları kolaylaştırılmaktadır.

31.07.2023 tarihi itibarıyla covid-19 sebebiyle izinli sayılan hükümlülerin bazıları cezaevine dönecek ama bazıları dışarıda kalmaya devam edecektir.

5275 Kanun'a ilave edilen Geçici maddeyle;

-(1) 31.07.2023 tarihi itibarıyla Covid-19 sebebiyle izinli hükümlüler, izin bitiminden itibaren 7 gün içinde infaz işlemlerinin devam ettiği kurumlara dönecektir.

-(2) Hükümlünün talebi olmaksızın infaz hakimi; 31.07.2023 tarihi itibarıyla Covid-19 sebebiyle izinli ve denetimli serbestlik kapsamında infazına 5 yıl ve daha az süre kalan hükümlülerin, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına karar verilebilecektir.

-(3) Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde (birinci fıkra kapsamındaki) izinden dönecek hükümlüler ile (ikinci fıkra kapsamındaki) hakkında denetimli serbestlik kararı verilecek hükümlülere ilişkin hususlar duyurulacaktır.

-(4) (Md. 105/A kapsamında) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ve 31.07.2023 tarihi itibarıyla Covid-19 sebebiyle izinli hükümlüler, koşullu salıverilme tarihine kadar olan sürede kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması vb. yükümlülüklerle tabi olmayacaktır.

-(5) Geçici Md. 9/6.f kapsamında açık ceza infaz kurumuna gönderilen hükümlüler, 31.07.2023 tarihi itibarıyla açık ceza infaz kurumuna ayrılmış sayılacaktır.

-(6) 31.07.2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerden, toplam hapis cezası;

* 10 yıldan az ise 1 ayını,

*10 yıl ve daha fazla ise 3 ayını bu kurumlarda geçiren ve

açık ceza infaz kurumlarına ayrılmasına 3 yıl veya daha az süre kalanlar,

şartların oluştuğunda açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir.

- Bu hükümlüler ile 31.07.2023 tarihinde Geçici Md. 9/6.f kapsamında açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler, talep ederse ve en az 3 ay açık ceza infaz kurumunda kalmışsa; denetimli serbestlik uygulamasından 3 yıl erken yararlandırılacaktır.

Suçları (Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçu gibi), Terörle Mücadele K. kapsamındaki suçlar ve örgüt suçları, bu fıkradan yararlandırılmayacaktır.

-(7) Bu düzenleme, 31.07.2023 tarihi itibarıyla (md. 16, 16/A, 17 kapsamında) hapis cezasının infazı ertelenmiş ve infazı durdurulmuş hükümlüler bakımından da uygulanacaktır.

-(8) Bu düzenleme, koşullu salıverilmenin geri alınması nedeniyle 31.07.2023 tarihi itibarıyla cezası aynen infaz edilen veya ikinci defa mükerrer olup 31.07.2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler bakımından uygulanmayacak. Ama 31.07.2023 tarihi itibarıyla kesinleşmiş ancak infaz edilmemiş diğer hapis cezaları bakımından uygulanacaktır.

Bu düzenleme Covid-19 düzenlemesi içinde kısmi bir af düzenlemesi niteliğinde olup bazı istisnaları da barındırmaktadır.

Bu düzenlemeyi olumlu bulmakla birlikte, Ceza infaz sistemi ile ilgili olarak toplumun da beklentilerini karşılayan daha detaylı bir çalışma yapılmasını da gerekli görmekteyiz.

Söz konusu düzenlemenin Adalet Komisyonunda ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.15 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle, 5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek kamu kurum ve kuruluşları ile kamu ihale kanunu çerçevesinde kamu işyerlerinde ihale alan taşeron firmalar hariç olmak üzere özel sektör işverenlerine, 2022 yılı için aylık 9.720 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar ile Temmuz ayından önce açılan işyerlerinde çalıştırılan sigortalı işçiler için 2023 yılı Temmuz ve Aralık ayları için finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 16,66 TL, aylık 500 TL asgari ücret desteği verilmesi öngörülmektedir.

Bu destek TİS imzalanmış işyerleri için 19.410 TL ve altında aylık kazanç bildirilen sigortalılar için, “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için işletmelerinde aylık 25.890 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar için günlük kazanç 500 TL olarak uygulanacaktır. Bu teşvikten yararlanmada işverenlerin Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması ve 2022 yılından daha az işçi

çalıştırmaması şartı öngörülmektedir. Yapılandırmadan yararlanma halinde işverenlerin bu teşvikten yararlanabilmesi de ayrıca düzenlenmiştir.

Destek ödemesi 2022 yılının son altı ayında aylık 100 TL, bu yılın ilk yarısında ise 400 TL olarak uygulanmış, 2022 yılında 4,2 milyar lira, bu yılın ilk dört ayında 10,8 milyar lira ödenmiştir.

Etki analizine göre söz konusu düzenlemenin maliyeti 19 milyar lira olacaktır.

Madde metnin görüşülmesi sırasında komisyonda görüşlerine başvurulmuş Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve TÜRK İŞ Temsilcisi, söz konusu uygulamanın bir oran uygulanarak kalıcı hale getirilmesini talep etmişlerdir.

Bu uygulamanın istihdamı artırıcı en azından mevcut seviyede muhafaza edici yöndeki etkisini ortaya koyan çalışmaların Bakanlık bünyesinde yapıp yapılmadığı tarafımızca bilinmemektedir. Madde görüşmeleri sırasında bu konuda herhangi bir açıklama da yapılmamıştır.

Söz konusu uygulamalar kredisiz ve teşviksiz ayakta duramayan üretim sektörü varlığına işaret etmektedir.

Söz konusu ödemenin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasını doğru bulmuyoruz.

Son göstergeler, İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımının fon kaynaklarının erimesine neden olduğunu göstermektedir. Bu uygulama devam ettirilecekse tutarın Merkezi Yönetim Bütçesine konulacak ödeneklerle karşılanmasının daha uygun olacağını düşünüyoruz.

İşsizlik fonunda biriken para, tamamen işsizlerin finansmanı için kullanılması gereken bir paradır. Ancak daha önceleri de yine bu amaç dışında kullanımı sağlanmıştır. Kamu bankalarına aktarılmış, pandemi sürecinde tüm yardımlar işsizlik fonundan yapılmıştır. Yani fonda biriken paralar bugüne kadar ilgili ilgisiz her şey için kullanılmıştır.

Örnek vermek gerekirse İşsizlik sigortası verilerine göre;

Bu yıl ocak-mayıs arası dönemde fondan işsizlere ödenen miktar 8 milyar 432 milyon TL iken, İşverenlere verilen destek 16 milyar 409 milyon TL olmuştur. Bir başka deyişle Fondan işverenlere, işsizlere göre iki kat daha fazla kaynak aktarılmış durumdadır.

Bu yıl ocak-mayıs döneminde 697 bin 670 bin kişi işsizlik ödeneğinden yararlanmak için başvuruda bulunmasına rağmen işsizlik ödeneği bağlanan işsiz sayısı ise 312 bin 433'tür. Bir diğer ifadeyle yılın ilk 5 ayında her 10 işsizden 6'sı işsizlik fonundan yararlanamayarak gelir desteğinden mahrum kalmıştır.

Söz konusu maddede yer alan ödemelerin İşsizlik Fonu'ndan karşılanması yönündeki düzenlemelerin İşsizlik Sigortası Fonu'nun kuruluş ve işleyiş amacına aykırılık taşıdığından, bu ödemelerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde yer alan ödeneklerinden karşılanması talebini içeren önergemiz red edilmiştir.

3.16 Teklifin 18. maddesinin değerlendirilmesi

Muhalefet partilerinin uyarıları, kamuoyunda oluşan haklı tepkiler üzerine, teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun verilen önergeyle teklif metnine ilave edilen bu madde ile 5510 sayılı Kanununa geçici bir madde eklenmekte ve işçi ve BAĞKUR emeklilerinin aylıklarına % 25 oranında ek bir zam yapılmaktadır.

Bilindiği üzere işçi ve esnaf emeklilerine 5510 sayılı Kanunun 55. maddesi gereğince Ocak-Haziran 2023 ayları arasında gerçekleşen enflasyon oranında zam yapılmaktadır. Kanuna göre işçi ve BAĞKUR emeklilerine de gerçekleşen enflasyon olan %19,77 oranında zam yapılması gerekmektedir.

İşçi ve BAĞKUR emeklilerinin aylıklarını arttıran bu zam miktarı yeterli değildir. Ortalama bir hesaplama yapılırsa yaklaşık 4 milyon emekli; yapılan artış sonrası emekli aylığı 7500 TL'nin altında kalacağından herhangi bir zam alamayacaklardır. Yine bu zamlar öncesinde İşçiler ortalama 7,869 lira, BAĞ-KUR'lular 6,550 lira, Memurlar 10,897 lira ortalama emekli aylığı aldığından yapılan bu % 25'lik artışın 7500 lira altında kalanlar haricindeki emekliler açısından da satınalma güçlerindeki erimeyi gideremeyeceği açıktır. Emekliler, aylık sınırının altında emekli aylıklarına mahkum edilmektedirler.

Emekliler için yapılan düzenlemede getirilen %25 zam beklentiyi ve emeklinin kaybını karşılamaktan çok uzakta kalmıştır. Ayrıca 7500 lira olan en düşük emekli maaşında bir artış yapılmamıştır. Bu nedenle kök maaşlarında yapılacak artış, 7.500 liranın altında kaldığı sürece zam almaları mümkün olmayacaktır. Sayıları 9 milyon 785 bin 764 kişi olan emekliler, toplumda alımgücü en düşük olan kesimi temsil etmektedir.

Aileleriyle birlikte bunun 4 katı yani nüfusun neredeyse yarısına yakını olan vatandaşların, açlıkla mücadele ettiği söylenebilir. Devletin aslolan görevi, gelir dağılımını doğru yaparak vatandaşlarının bundan optimum faydalanmasını sağlamak olmalıdır.

Ancak 22 yıllık AKP hükümetleri döneminde geçmişle kıyaslandığında, gelir dağılımının çalışanlar ve emekliler yönünden çok fazla bozulduğu; nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan bu kesimlerin gelir bölüşümünden aldıkları payın düştüğünü verilerle görmekteyiz.

Ayrıca; en düşük emekli maaşının 7500 lira olarak açıklandığı Nisandan bugüne dolar kuruna göre 2.671 lira kaybetmiş, aynı şekilde asgari ücret de açıklandığı 20 Hazirandan bu yana dolara göre 1.190 TL kaybetmiştir.

En düşük emekli maaşının Dolar kuru ile kıyaslamamızın sebebi, hükümetin her tür emtia, gıda ve diğer malların fiyatlarının dövizle bağlı olduğu bir ekonomi sistemi yaratmış olmasıdır. Döviz fiyatlarındaki her artış tüm emtia fiyatlarında artışa sebep olmakta ve alımgücünü direkt etkilemektedir.

7500 lira geçtiğimiz yıl 3500 olan en düşük emekli maaşının alım gücünün gerisine düşmüştür. Örneğin, Bugünkü fiyatlarla en düşük emekli maaşına, 42 kilo daha az pirinç, 41 kilo daha az kuru fasulye, 23 kilo daha az tavuk, 18 kilo daha az nohut ve 13 kilo daha az et alınabilmektedir.

Alım gücünün azaldığını gösteren bir diğer gösterge ise; ücretlere artış yapılmasına ve çalışanın ya da emeklinin geliri artmasına rağmen, daha az borçlanması gerekirken, çalışanların maaşı arttıkça bankalara olan kredi kartı ve ihtiyaç kredisi borçlarının da artmasıdır. BDDK verilerine göre yılbaşından bu yana tüketici kredileri 292 milyar, kredi kartı borçları ise 295 milyar lira artmış durumdadır.

Emekli maaşlarına yapılan bu zam miktarı tarafımızca yeterli bulunmamaktadır. Bu konuda söz konusu artış oranının %34 olarak tespiti ve ve en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine yükseltilmesi konusunda verdiğimiz önergeler kabul görmemiştir.

3.17 Teklifin 19 ve 22.maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasını değiştiren 19. maddesiyle, kurumların, girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen gelirlere sağlanan istisna hariç olmak üzere diğer yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlere yönelik sağlanan istisna ile taşınmaz satışlarından elde edilen kazançlara tanınan kurumlar vergisi istisnası kaldırılmaktadır.

Etki analizi raporuna göre, Kurumların yatırım fonlarından elde ettikleri kazançlara sağlanan istisnadan 2022 yılında 1.321 mükellef 17,2 milyar liralık istisna için yararlanmış, bunun vergi olarak devlete maliyeti 4 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. İstisnanın kaldırılmasının bütçede ne kadar gelir artırıcı etkisi olacağı tahmin edilememektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında, mevcut maddede yer aslan istisna uygulamasının neden kaldırıldığı yönündeki sorumuza, gayrimenkul satışından elde edilen gelirlerin öz sermayeye ilave edilerek, işletmeden çekilmemesi durumunda istisnanın devam ettirilmesinin daha yararlı olacağı, hukuki öngörülebilirlik ilkesi gereğince yasanın yürürlük tarihinden önce edinilen taşınmazların satışında istisna tutarının yüzde 50'den yüzde 25'e düşürülmesi uygulamasının doğru olmadığını ve yüzde 50 uygulamasının devam etmesi konusundaki tespitimize tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanuna Geçici madde ekleyen **teklifin 22. maddesi**, 19. maddeye ilişkin bir geçiş düzenlemesidir. Madde ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu Kanunla yapılması öngörülen 5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin değişiklik öncesi hükümlerden mükelleflerin faydalanmaları amaçlanmaktadır.

Düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren satışlarında, 5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan %50 İstisna oranının %25 olarak uygulanması öngörülmektedir. 1 Milyar TL gelir etkisi beklenmektedir

3.18 Teklifin 20. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 19. maddesinin üçüncü fıkrasını değiştiren bu maddesiyle; taşınmazlar, kurumlarda kısmi bölünme kapsamında çıkarılmaktadır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi kapsamında; taşınmazlar, iştirak hisseleri ile üretim ve hizmet işletmeleri belirli şartlar dahilinde kısmi bölünme işlemine konu edilebilmektedir. Bu kapsamda yapılan kısmi bölünmeler sonucunda vergi hesaplanmamaktadır.

Teklifle taşınmazların elden çıkarılmasına ilişkin mevcut istisnaların uygulamadan kaldırılmasına ilişkin olarak getirilen düzenlemelere uygun olarak vergisiz kısmi bölünme yoluyla taşınmaz devrine olanak sağlanmaması amacıyla taşınmazlar kısmi bölünme kapsamında çıkarılmaktadır.

Madde 1/1/2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Düzenlemenin gelir artırıcı etkisinin ne kadar olacağı tahmin edilememektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan, söz konusu istisnanın vergi planlaması yapılarak zaman zaman vergiden kaçınma/vergi kaçırma amaçlı olarak kullanıldığı gerekçesiyle kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

3.19 Teklifin 21. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle, normal kurumlar vergisi oranı %20'den %25'e; bankalar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamındaki şirketler, elektronik ödeme ve para kuruluşları, yetkili döviz müesseseleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları ile sigorta ve reasürans şirketleri ve emeklilik şirketlerinin kurum kazançları için ise %25'ten %30'a çıkarılmaktadır.

Söz konusu değişiklik 2023 yılı kurum kazançlarına da uygulanacaktır. Maddenin yürürlük tarihinin 1/10/2023 olarak belirlenmiş olması nedeniyle kurumlar vergisi mükellefleri tarafından verilecek 2023 yılı 3. dönem geçici vergi beyannamesinde de artırılmış vergi oranları dikkate alınacaktır.

Ayrıca ihracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına uygulanmakta olan 1 puanlık kurumlar vergisi indiriminin, 5 puan olarak uygulanması öngörülmektedir.

Vergi oranının artışı nedeniyle kurumlar geçici vergisi olarak 2023 yılında 80 Milyar TL; 2023 yılına ilişkin yıllık kurumlar vergisi ödemesinin 2024 yılında yapılacak olması nedeniyle de 2024 yılında 119,9 Milyar TL ek gelir beklenmektedir.

Madde metninin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu değişikliğin bütçenin ek finansman ihtiyacı nedeniyle yapıldığı, finansman ihtiyacının deprem harcamalarından kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Olağanüstü koşullar gerekçe gösterilerek vergi oranlarında yılı içinde yapılan ve aynı yıl yürürlüğe konulan artışların, işletmelerin üretim ve nakit planlamalarına olumsuz etki yaptığı bilinmektedir.

Özellikle, yıl içerisinde yapılacak kurumlar vergisi oran artışının hukuki öngörülebilirlik ve vergi güvenliği ilkesi açısından da değerlendirmeye alınması, konunun yabancı yatırımların ülkeye gelişi açısından da incelenmesi gerekmektedir.

İhracatçıların ödeyecekleri kurumlar vergisi oranı için yapılan % 5 lik indirimi olumlu bulmakla beraber bu oranın 2023 yılı için 6 puan olarak uygulanmasının ülkemizin döviz girdisine ihtiyacı olduğu bu ortamda ihracatçıların maliyetinin artmadan ihracat potansiyellerinin devamı açısından önemli bulmaktayız.

Ancak söz konusu uygulamanın doğrudan ithalat yapıp ülke içinde çok az katma değer yaratarak bilahare ihraç edenlerin yanında ülkenin kalkınması için üretim yapanlara da uygulanması gerektiğini düşünüyoruz.

3.20 Teklifin 23. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle Türk Borçlar Kanunu'na geçici 2. madde ilave edilmektedir.

Buna göre,

*02.07.2023 – 01.07.2024 tarihleri arasında kira bedeli en fazla bir önceki kira yılına ait kira bedelinin %25 olacak,

*Bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı, % 25'in altında kalırsa değişim oranı esas alınacak.

*Bu düzenleme, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de geçerli olacak.

*Sözleşme bu oranları geçerse; fazla miktara yönelik hüküm geçersiz olacak.

*Bu düzenleme, kira bedelinin hakim tarafından belirlendiği hallerde de Türk Borçlar Kanunu'nun Md.344/2 maddesi uygulanacaktır.

Benzeri bir hükme 6098 sayılı Kanuna 7409 sayılı Kanunun 4. maddesiyle eklenen geçici madde ile 01.07.2023 tarihine kadar geçerli olmak üzere yapılmıştır.

Bu konuda farklı kararları bulunmasına rağmen Anayasa Mahkemesi; 19.07.001 tarih ve E:2001/303, K:2001/33 sayılı Kararında; 18.5.1955 günlü, 6570 sayılı "Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun"a 16.2.2000 günlü, 4531 sayılı Yasa ile eklenen Geçici 7. maddenin birinci fıkrasının ilk tümcesindeki "2001 yılında ise yıllık % 10 kira artışı sınırlaması" ile ilgili olarak; Anayasa'nın 2. maddesindeki "hukuk devleti" ilkesine atıfta bulunulmuş, Anayasa'nın 35. maddesindeki "mülkiyet ve miras hakkı" ve 5. maddede yazılı, "kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır", ilkesinden hareketle; "kira bedellerine getirilen sınırlama, amacını aşarak kiracı ile kiralayan arasında bulunması gereken adil dengenin kiralayan aleyhine demokratik bir toplumda makûl, kabul edilebilir olarak nitelendirilemeyecek biçimde bozulması sonucunu doğurmuştur. Bu durumda, itiraz konusu ibare ile mülkiyet hakkının özüne dokunacak biçimde yapılan ölçüsüz sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaştığı ileri sürülemez." değerlendirmesinde bulunarak söz konusu düzenlemeyi Anayasa'nın 2, 5, 35. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir.

Bu maddenin uygulaması ve geçmişteki benzeri kanunların uygulamalarının problemi çözmediği, kiracı ve mülkiyet sahibi arasında bazı çatışmalara neden olduğu bilinmektedir.

Geçen yılki düzenleme nedeniyle bu konuda açılan hukuk davalarıyla mahkeme sistemimiz neredeyse kilitlenir hale gelmiştir.

Problem AKP iktidarının konut politikasındaki yanlışlıklarından ve kentsel rantlara dayalı yanlış büyüme politikasının inşaat sektöründe yarattığı açmazlardan kaynaklanmaktadır.

Ayrıca son dönemde enflasyon oranında gerçek anlamda % 100'leri aşan artışlar özellikle büyük kentlerde konut sorununu içinden çıkmaz hale getirmiştir.

Sorunun çözümünde insan onuruna yaraşır biçimde barınma hakkı ile mülkiyet hakkı arasında denge sağlanmalıdır.

Söz konusu düzenlemenin Adalet Komisyonunda ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.21 Teklifin 24. maddesinin değerlendirilmesi

7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesinde, COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla bu hastalığın ülkemizde ilk defa görüldüğü 11/3/2020 tarihi ile geçici 4 üncü maddenin yürürlüğe girdiği 9/11/2022 tarihi arasında geçen süre içerisinde işlenen fiiller için 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında idari para cezası verilmemesi, verilmiş olan idari para cezalarının tebliğ edilmemesi, tebliğ edilmiş olanların ise tahsilinden vazgeçilmesi ancak tahsil edilmiş olan idari para cezalarının iade edilmemesi düzenlenmiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesinin 5/4/2023 tarihli ve E: 2023/44, K: 2023/71 sayılı kararı ile 7420 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinde yer alan "tahsil edilen idari para cezalarının iade edilmeyeceğine" yönelik düzenleme iptal edilmiştir.

Bu kapsamda madde ile Anayasa Mahkemesince verilen karar dikkate alınarak COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla 1593 ve 5326 sayılı Kanunlar kapsamında verilen ve 9/11/2022 tarihinden önce tahsil edilen idari para cezalarının iadesine yönelik düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Bu düzenleme acele ile torba yasa yolu ile yasa hükmü getirilmesindeki sakıncaları ortaya çıkaran iyi bir örnek teşkil etmektedir. Söz konusu torba yasa

teklifinin görüşülmesi sırasında muhalefet partilerine mensup milletvekillerinin maddenin bu şekilde düzenlenmesine dair uyarıları dikkate alınmamıştır.

Düzenlemeyle 321 bin kişiden tahsil edilen 308 milyon liralık idari para cezası iade edilecektir.

3.22 Teklifin 25. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle; 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2 nci maddesi değiştirilerek orman vasıflı alanlarla bazı zeytinlik alanların imara açılması sağlanmak istenilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasıyla orman vasıflı alanları da yerleşme ve yapılaşma için gerek duyulması halinde geçici veya kesin iskân alanları olarak belirlenebilecektir.

Maddenin mevcut halinde meralar ve Orman Kanunu ek madde 16 gereği fen kişilerince orman vasfını yitirdiği tespit edilen alanlarda söz konusu uygulamalara izin veriliyorken, değişiklikle orman vasfı taşıyan alanlar da maddeye dahil edilmek istenilmektedir.

Madde içeriğinde ormanların ve zeytinlik alanların geçici veya kalıcı yerleşim alanına dönüştürülmesi öngörülmektedir. Hali hazırda meralar ve Orman Kanunu ek 16. maddesinin kapsamında kalan alanlar için geçerli olan durum, getirilen hükümle orman vasfına sahip alanlar ile zeytinlik alanlar da kapsama alınarak genişletilmektedir.

Söz konusu maddenin Anayasa ve aşağıda belirteceğimiz Kanun hükümleriyle ilgili taşıdığı aykırılık ve çelişkilerin yanı sıra, afet yönetimi açısından doğuracağı zararları da göz önünde tutmamız gerekmektedir.

6.2.2023 tarihli depremlerde yaşanan yıkımın boyutunu artıran en önemli etkenlerden birisi de, “öntedbirlilik ilkesinin” ihlalidir. Afetler ve aşırı doğa olaylarında açıkça deneyimlenmiştir ki, yanlış kentleşme politikaları, imar ve yapılaşma uygulamaları. etkenler bir yandan afet ve aşırı doğa olaylarını tetiklerken, diğer yandansa bu olayların sonuçlarının daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır.

Hükümetin afet ile aktif ödevlerinden birisi ön tedbirlik ilkesi gereğince afet oluşmasını önleyecek politikalar geliştirmesidir. Diğer ise, afet oluşması durumunda oluşan zararların giderilerek, afet öncesindeki haline geri getirebilmektedir.

Afet sonrası süreçte, kentlerin rehabilitasyonu ve yeniden inşası aşamasında, ormanlık alanların, nitelikli tarımların yapılaşmaya açılmasına dair pratikler halen devam ettirilmektedir. Bu uygulamalar, kentlerimizi afete karşı güçlendirileceğine, daha da güçsüz bırakacaktır. Deprem yaşamış bu kentlerimizde, afet sonrasında gerçekleştirilen eylemlerde, sadece depremin değil, kentlerin diğer afetlere karşı risklerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Ormanlar, tarım alanları iklim kriziyle mücadele politikalarında karbon yutak alanları olarak nitelendirilmekte ve mutlaka korunması gereken alanlar olarak savunulmaktadır. Hükümetimiz de bu kapsamda, Glasgow'da gerçekleştirilen COP 26'da "Ormansızlaşmayı tersine çevirme ve sona erdirmeye" sözleşmesini onaylayan hükümetler arasında yer almıştır.

Ormanların, nitelikli tarım alanlarının yapılaşmaya açılması, bu alanların ve bu alanlara yerleştirilecek kişilerin sel, su baskını gibi risklerle baş başa bırakılmasıdır. Son yıllarda yaşanan sel ve taşkın sorunlarında da bunun acı sonuçları ülkemizce de yaşanmış, onlarca yurttaşımız yaşamını yitirmiştir.

Bir doğal afet sonrası yapılan rehabilitasyon ve iyileştirme çalışmalarının başka afetlere yol açacak uygulamalara karşı dikkatli ve ötedbirli olması gerekmektedir. Bu bağlamda, ormanlık ve zeytinlik alanların yerleşime açılması sorunlu ve riskli bir yaklaşımdır.

Orman vasıflı alanların yerleşime açılması

Anayasa'nın 169 maddesi hükmü aşağıdaki gibidir.

"A. Ormanların korunması ve geliştirilmesi

MADDE 169- Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasî propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz”

Anayasanın 169. maddesinin devlete yüklediği yükümlülük, ormanların korunması ve ormanlık alanların genişletilmesini sağlayacak gerekli kanunları düzenlemen ve tedbirler almak üzerinedir.

169. maddenin 2. fıkrası gereğince ormanların mülkiyeti devredilemez. Kanunda düzenlenmek koşuluyla bu alanlar sadece yönetilebilir ve işletilebilir. Kanun teklifinde, ormanlık alanlar geçici veya kalıcı iskan alanı olarak belirlenmek suretiyle, özel mülkiyete konu edilmektedir. Bu alanlar üzerindeki devlet mülkiyeti kaldırılmaktadır.

169. maddenin 3. fıkrası ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme izin verilemeyeceğini düzenlemiştir. Kanun teklifi, ormanlık alanların yok edilmesine sebep vermektedir. Ayrıca, sadece iskana açılan ormanlık alanları değil, bu alanların çevresinde kalacak ormanlık alanların da insan etkileşimine maruz kalacağını da düşünmek gerekmektedir.

169. maddenin 4. fıkrasında, orman sınırlarının hangi haller ve şartlarda daraltılacağı sayılmıştır. Madde hükmü, bilim ve fen bakımından orman olarak korunmasında yarar görünmeyen ormanlar ile 31.12.1981’den önce bilim ve fen bakımından orman vasfını yitirmiş alanlar açısından söz konusudur. 169/4’te sayılanlar dışında kalan ormanlık alanların daraltılması Anayasa gereğince mümkün değildir. Orman vasfına sahip orman alanların iskana açılması md 169/4’e de aykırıdır.

Zeytinlik alanların yerleşime açılması

Teklif maddesinde, geçici ya da kalıcı iskan için belirlenen alanlar içinde yabancı ve aşılı zeytinlik ile zeytinlik sahalarının bulunması halinde, bu alanlar için kurulacak

iskan yerleri uygulamasında 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun 20 nci maddesi hükümlerinin uygulanmayacağı önerilmektedir.

Anılan Kanun'un, 20. Maddesinde "(Değişik ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/99 md.) Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalalarının imar hudutları kapsamı içine alınması hâlinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu hâlde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülemez. İzinsiz kesenler veya sökenlere ağaç başına altmış Türk Lirası idarî para cezası verilir." hükmü yer almaktadır.

1939 yılında çıkarılan Kanunla koruma altına alınan Hatay başta olmak üzere, Gaziantep ve Osmaniye ilimizdeki "Zeytinlik Alanlar" yukarıda anılan Kanun hükmünün arkasından dolanarak imar rantına kurban edilmeye çalışmaktadır. Burada az bir alandan bahsetmiyoruz, tescilli yani vasfı zeytinlik olan 321.806, 02 m²'lik toplam 65 adet taşınmaz, tescilsiz ancak yerinde fiili zeytinlik bulunan 2.201.960,41 m²'lik toplam 99 adet taşınmaz yapılaşmaya açılmak istenmektedir.

Zeytinlik Alanlara ilişkin Kanun teklifi öncesinde, 10 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan, "Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme Ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun" ile, İmar Kanunu ve Yönetmelikleri hiçe sayılmış, başı boş yapılaşma düzeninin önü açılmıştır. Burada afet süreci bahane edilerek çıkarılan Kanun ile yeni afetlere zemin hazırlanmıştır. Bu Kanunun en büyük götürülerinden birisi de Kanunu'nun 2. Maddesindeki, "(1) 6/2/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, afetten etkilenenlerin geçici veya kesin iskân alanları; fay hattına mesafesi, zeminin elverişliliği, yerleşim merkezine yakınlığı gibi kriterler gözetilerek, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının yeni yerleşim yerlerinin tespitine ilişkin görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca resen belirlenerek ilgili kurumlara bildirilir. Bu belirleme yapılırken gereklilik bulunması halinde, 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu ile 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun ek 16 ncı maddesinde belirtilen

alanlar da kullanılabilir.” hükmü ile ilk defa “Mera Alanları” ve “Orman Alanları” aleni olarak ranta konu edilmiştir.

Maddeye ilişkin görüşmelerde, Kanun hükmünün 6.2.2023'te genel hayata etkili afet bölgesi ilan edilen yerler ile kısıtlı olduğu, zeytinciliğin yaygın olarak yapıldığı Ege ve Akdeniz Bölgelerindeki illerde uygulanma koşullarının bulunmadığı savı üzerinden teklif maddesi meşrulaştırılmak istenmiştir.

Ancak, Kahramanmaraş ve Hatay illerinde de önemli boyutlarda zeytin üretimi yapılmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinde bahsi geçen 3573 Sayılı Kanun'un 20 maddesi, zeytinlik sahalarına üç kilometre mesafede sadece zeytinyağı fabrikaları bulunabileceğini, bunun dışında kalan, kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesislerin zeytinlikler yakınına yapılamayacağını söylemektedir.

Bu kanunu delmeye çalışan düzenlemeler her seferinde yargı engeline takılmış, kanun teklifleri ise her seferinde geri çekilmek zorunda kalmıştır. Zeytinlikleri yok edecek kanun teklifleri 3.7.2009'da, 21.4.2010'da, 16.6.2014'te 17.5.2017'de, 14.2.2019'da, 5.10.2020'de ve 14.12.2022'de TBMM'ye getirilmiş ve her seferinde kamuoyu baskısı nedeniyle geri çekilmiştir.

3573 sayılı Kanunun 20. maddesi sadece zeytinlik sahalar içinde yapılacak faaliyetler için değil, zeytinlik sahalarına üç kilometre mesafede yürütülecek faaliyetler yönünden de yasaklar içermektedir.

Teklif maddesi, zeytinlik sahanın iskan alanı olarak belirlenebilmesini düzenlerken, 3573 sayılı Kanunun 20. maddesi bundan daha geniş bir alanı kapsayan bir yasağı düzenlemektedir. İskan alanı olarak belirlenen alana kurulacak tesisler, iskan alanı sınırı dışında kalan ancak bu tesise 3 km'den daha yakın zeytinlik saha yönünden de bu alanda yer alacak tesisler yine madde 20'ye aykırılık teşkil edecektir.

3573 sayılı Kanunun 20. maddesinin 2. fıkrasında da, zeytinlik alanların daraltılamayacağı, bu alanların imar sınırlarında kalması durumunda zeytinlik alanlarda kurulacak altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemeyeceği, kesin zaruret görülmeyen hallerde zeytin ağacının kesilemeyeceği ve sökülemeyeceği düzenlenmiştir.

Zeytin alanları söz konusu düzenleme ile amacı dışında olmak üzere kullanıma açılmakta, kamu yararı yok sayılmaktadır. Uzun yıllar geçirerek oluşan ve kamunun uzun vadede istifade edeceği, sonraki nesillere mirası olan bu zeytinlik alanlar, kısa vadeli yatırımlara heba edilmek istenmektedir.

Deprem illerinde Zeytin sahalarının yapılaşmaya açılmasına yönelik kanun teklifi, Anayasa ve zeytin alanlarının korunmasına ilişkin ayrıntılı hükümler içeren 3573 sayılı Kanuna açıkça aykırılık oluşturmaktadır.

Anayasa, 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 90. maddesi gereğince usulüne uygun olarak kabul edilerek iç hukuk kuralı haline gelen başta aşağıda ayrıntılı şekilde izah edilecek "Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşması " isimli uluslararası sözleşme de ihlal edilmektedir.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın öncelikle 56. maddesinde yer alan "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir" olarak ifade edilen çevre hakkına da aykırılık oluşturmaktadır.

Bu madde düzenlemesi ile le tescilli veya tescilsiz zeytin alanlarının çok ciddi zarar göreceği açıktır. Üstün kamu yararını gözetmek, yani depremde zarar gören yurttaşlarımızın konut sorununu çözmek için alelacele alınan Cumhurbaşkanı Kararının, süresi içerisinde yasallaşmaması nedeniyle, torba kanuna derç yoluyla yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Usul açısından da doğru olmayan, paydaşları tarafından tartışılmayan, meslek odaları, sivil toplum örgütleri, özellikle de Ziraat Odaları, yerel dinamikler, coğrafi durum, küresel ısınma ve iklim değişikliği, bir kentin sahip olması gereken canlılık, fakülteler, bilim insanları yeterince tartışmadan getiriliyor olması, aslında bu düzenlemenin zaten usulen bile çok yanlış olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Diğer yandan, deprem fay hatları ayrıntılı olarak işlenmeden, gözlemlenmeden, etkilerinin ne olduğuna ilişkin araştırma henüz tamamlanmadan, bu etkiler raporlanmadan, belirlenmeden, ilgili yönetim kadrosu kendilerine göre uygun buldukları yerleri proje alanı olarak değerlendirmektedirler. Bu durumun çarpıklığı da ortadadır.

Ayrıca, burada projelendirme alanı ile ileride kullanma ihtimali olarak çizdikleri alan arasında çok büyük farkların olacağı da görülmektedir. Yani bir gelecekte bina yapılma ihtimali olan alan, proje alanının on katı gibi görünmekte, bu ve bu alanın “kullanılan kısmı kullanılacak, kullanılmayacak kısmı iade edilecek” tasarımı en önemli sorundur. Bunun yerine, teklife sadece kullanılacak alanın konulması, proje alanının sadece bunun üzerinden görünmesi ve ihtiyaç duyulduğunda gerekli ön çalışmalar yapılarak, alanın yeniden gündeme alınması daha doğru olacaktır. Bu denli geniş bir alanın proje alanı olarak değerlendirilmesi bu bakımdan yanlıştır.

Diğer bir önemli konu ise; tamamen yeterli bir araştırma yapılmadan, hızlıca, yerinde de yeterli incelemeler yapılmadan, biraz kağıt üzerinde, biraz uydu görüntüleri ile bir alan/bölgenin belirlenip, buraların yerleşim alanı olarak tespit edilmesidir. Örneğin Hatay’ın Defne ve Samandağ ilçelerinde çok büyük bir alanın tescilli veya tescilsiz sadece zeytin alanı olması buna bir kanıttır. Zira Defne ve Samandağ başta olmak üzere, “size konut vereceğiz” deyip üretim ve gelir kaynakları olan zeytin alanlarının torba kanun içerisinde yok edilmeye kalkılması, adeta başka alternatif yokmuş gibi, bunda ısrar edilmesi doğru değildir. Dolayısıyla bu zeytin alanlarının korunması, orada yerleşecek olan çiftçilerin yaşam hakları, gelir hakları, ekonomik hakları da gözetilecek şekilde çok daha iyi bir araştırma yapılmalıdır. Şehirlerimizde yeterli ve uygun araştırmalar yapılmadan, zeytin ve zeytincilik alanlarının böyle yok edilmesinin, torba kanun yolu ile yapılması kural olarak da, usul ve esas olarak da kabul edilemez.

Dahası bu düzenleme, 26.01.1939 tarihli Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun’a doğrudan aykırılık teşkil etmektedir. Depremsellik açısından, depremin yarattığı tahribatın giderilmesi ve konut sağlamak açısından insani açıdan değerlendirilebilir fakat yeterince araştırma yapılmadan, yeterince alt yapısı üzerinde çalışma üretilmeden, yerel dinamikler devreye sokulmadan, bu kanunu da yok saymak ve düzenlemenin sınırlamalarının net olmaması durumunda, gelecekte çok daha büyük sorunlar yaratabileceğini görmek durumundayız.

Düzenlemenin aykırılık teşkil ettiği diğer bir kanun da Orman Kanunudur. Ormanların imara açılması, net bir şekilde ilgili kanunca yasaklanmıştır. Elbette deprem ve konut ihtiyacı önemlidir, buna diyecek yok fakat buna dönük ihtiyaç ancak iyi bir analiz, iyi bir değerlendirme, iyi bir çalışmayla orman vasfı olmayan alanlarda ve Orman Kanunu ihlal edilmeden sağlanmalıdır. Çıplak kayalık gibi, ormanlaşmanın zor

olacağı, orman olarak nitelendirilen ama ormanlaşmanın zor yapılabilceği kayalık alanlar gibi yerler bu soruna çözüm olarak değerlendirilebilir. Fakat bütünüyle orman olan bölgelerde ormanların kesilip, imar edilmesi pekâlâ uygunsuzdur. Çünkü bir ağacı yetiştirmek hiç kolay değil, ağaç dikebiliriz ama orman yaratmak yüzyıllara yayılan bir süreçtir. Zaman ve zemin açısından çok uzun zamana ihtiyaç vardır. Düzenli orman olan, tarihsel birikim olan alanların proje alanlarından çıkarılması ve ormanlaşmanın zor sağlanacağı kayalık, bitkisiz alanların bu yönde değerlendirilmesi daha yerindedir.

Düzenleme 5488 sayılı Tarım, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanma ile 4342 sayılı Mera Kanunlarına da net bir şekilde aykırıdır. Birinci sınıf ya da mutlak tarım arazileri ile dikili tarım alanları, özel tarım alanları mutlaka korunmalıdır. Kaldı ki zeytin tümüyle dikili tarım alanı olarak değerlendirilir, bu açıdan da bu kanunlara muhalefet edip, tarım alanlarını imara açmak, buraları projelendirmek, mekânsal alanlara dönüştürmek mevzuata göre de doğru değildir. Bunun yerine tarımsal niteliği olabildiğince en düşük alanların tercih edilmesi gerekmektedir, yeterince çalışma yapılmadan tarım alanlarının imara açılmasına dönük iradeye karşı duruşumuz nettir.

Yapı İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde gündemde tutulan ve görevlendirme alanı içerisinde olan köy yerleşimi, yani kırsal yerleşim yerlerinde yaşanan depremden dolayı köylerin başka yerlere taşınması fakat bununla ilgili somut net rakamların oluşmaması, henüz sadece %30'unun ancak tespit edilmiş olması ciddi bir sorundur. Bu düzenleme bakımından da bunun anlamı şudur; bundan sonra da daha hangi orman alanı, hangi tarım alanı ne kadar konutlaşmaya açılacak belli değildir. Bu açıdan bu düzenlemenin en muğlak, en belirsiz tarafı köy ya da kırsal mahallelerdeki yapılaşma ve yapılaşma alanları olarak karşımızda durmaktadır. Hangi köyler, hangi tarımsal alanlar, hangi kırsal mahalleler, hangi orman alanları ne durumdadır, nereler konutlaşmaya uygun hale gelmiştir, nereler yeniden tarımlaştırılacaktır gibi konuların muğlaklığı ciddi bir pürüzdür.

Diğer bir önemli husus, binlerce yıllık kültür, binlerce yıllık tarihi ile 6 defa yıkılmış, şimdi yedinci defa inşasına gidilen Hatay'ın kentsel, kültürel, demografik, inançsal dokularının adeta hiç görülmemesi, bunla ilgili de yeterli bir çalışmanın yapılmaması, kurulacak yeni kentlerde yaşam alanları ve sosyal donatı alanları, kültürel alanlar, inanç alanları gibi, inançsal birikimler gibi bu değerlerle ilgili ortada hiçbir şeyin görülüyor, bilinmiyor, gözetilmiyor olmasıdır.

Tabii ki küresel ısınma ve iklim değişikliğinin getirmiş olduğu yeni riskler, aşırı yağışlar, rüzgârlar, kuraklık ve sel bakımından bir örnek Amik Ovası'dır. Düzenlemede bunlar göz önüne alınmış mı alınmamış mıdır?

Sonuç olarak "önce insan", mantiğından hareketle; depremde yaşadığımız büyük acının giderilmesi gereken, giderilmesi zor tarafları elbette vardır, ama en azından giderilebilecek payında aklın, mantığın, bilimin kullanılması, halkın yaşam, inançsal, kültürel değerlerinin korunması, birlikte yaşama kültürünün, kimliklerin, yaşam biçiminin yok sayılmadan, ortaklaştırılması ortak kültürel, finansal değerlerinin konulması şarttır.

Bu düzenlemede proje alanları ile özel alanlar arasında çok büyük bir fark olmasının, rezerv alanların değil sadece ve sadece proje alanlarının yer almasının ve konunun ilgili kanun kapsamında gündeme getirilmesinin daha doğru olacağını bir kez daha söylemekte yarar bulunmaktadır.

Konu, insanımızın mekânsal yaşam hakkı olarak değerlendirilmelidir. Sadece deprem bölgesini de değil, ülkede bütün, özellikle dar gelirli, geliri düşük ve göçe zorlanan eşlerle halkımızın konut hakkı bir yaşam hakkının bir parçasıdır, konut hakkının sağlanması açısından TOKİ bünyesinde çok daha ciddi çalışmalar üretilmesi, soruna daha toplumcu, da halkçı, daha katılımcı bir açıdan da bakılması şarttır.

Halkın yaşam hakkı kadar, barınma hakkı kadar, gıda hakkı kadar, elbette gelir hakkı, ekonomik hakları da dikkate alınmalıdır ve insanların geçimlerini sağlayamadıkları durumda, yapılacak konutların bir gün boş olarak karşımıza çıkacağını ve bunun başka yerleşim sebebi/sonucu/sorunu olacağını da görmek zorundayız. Konuya bu açıdan da bakılmalıdır. Özellikle zeytinlik alanların, orman alanlarının ve tarım alanların korunması üstünde hassasiyetle durulması, sadece bunların dışındaki alanlarda konutlaşmanın yapılması ya da en belirgin kriterler göz önüne alınarak, hassas bir seçim ve değerlendirme yapılması şarttır.

Bu düzenleme ve yapılan çalışmalar henüz bu olgunlukta ve bu nitelikte değildir, alelacele getirilmiş bir kanun, acele başlatılmış projeler bütünüyle usulen yürütülen, akut bir sorunun giderilmesine dönüktür ama bu yapılırken de proje alanlarıyla rezerv alanların çok uzun uzun ve geniş bir farklılık göstermesi gibi çok geniş bir alanla ilgili izin istenmesi de bizim için büyük bir risk, büyük bir sorundur.

Özetle; Depremden zarar gören vatandaşlarımızın zararlarının telafi edilmesi gereklidir. Fakat, meraların, zeytinliklerin ve orman alanlarının imara açılması söz konusu olduğunda, daha önceden üç boyutlu olarak haritalar üzerinde gösterilmek suretiyle, ikna edici bir biçimde şu alanlarda yani mera yaşamını etkilemeyecek, ormanlık alanları işte şu nedenlerle bozmayacak gibi daha açıklayıcı bilgilerle bu konunun önce ilgili komisyonundan geçmesi koşuluyla Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesi gerekirdi.

Söz konusu düzenlemenin Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Çevre Komisyonlarında ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

Konunun hassasiyetine binaen madde görüşmelerinin bitiminde söz konusu maddedeki düzenlemenin komisyon çalışmaları sırasındaki itirazlar dikkate alınarak Genel Kurul aşamasına kadar yeniden gözden geçirileceği ifade olunmuştur.

3.23 Teklifin 26. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında komisyonun Ak Partili üyeleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu maddeyle, 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanuna ek madde ilave edilmektedir.

Bu maddede yer alan düzenlemelere göre;

Uygulama yapılacak alanlarda daha önce imzalanmış inşaat sözleşmeler maliklerin hisseleri doğrultusunda salt çoğunluğuyla fesih edilecek ve tapu siciline şerh edilmiş sözleşmeler terkin edilebilecek. müteahhitler ile malikler arasında Fesihten kaynaklı anlaşmazlıklar özel hukuk hükümlerine göre çözülecektir.

Uygulama yapılacak alanlarda, daha önce kurulmuş olan kat irtifakı veya kat mülkiyeti ilgili tapu müdürlüğüne resen terkin edilerek, malikleri adına payları oranında tescil edilecektir.

Taşınmazların niteliği mevcut duruma uygun olarak tescillenecek. Taşınmaz sicilindeki haklar ve şerhler devam edecek, bu hak ve şerhler tapu üzerindeki işlemlerin

yapılmasını engellemeyecek, bu işlemlerde malik ve ilgisinin onayı aranmayacaktır. Yeni yapılar için kat irtifakı ve kat mülkiyeti tesisi safhasında söz konusu hak ve şerhler sadece hak sahibine düşecek bağımsız bölüm üzerinde devam ettirilecektir.

Maliklere ait taşınmazların değeri ile inşa edilecek yeni yapıların değeri lisanslı değerlendirme kuruluşları tarafından tespit edilecek. Yeni yapılar için maliklere isabet eden bağımsız bölümlerin dağılımında, tespit edilen değerlendirme oranları gözetilecektir.

Yapılacak yeni uygulamalar ve bu uygulamaların gerektirdiği işlemler maliklerin hisse oranları doğrultusunda salt çoğunluğu ile alınan kararlar gerçekleştirilecek. **Yeni yapı yapılacak parselde korunması gereken yapı varsa, yıktırılan yapıların maliklerinin salt çoğunluğu aranacaktır.**

Anlaşma sağlanmayan ya da kendisine erişilemeyen maliklerin hisseleri, idarenin talebiyle yapım işleri tamamlanıp, malikler adına tescil edilene kadar hazine adına tescil edilecektir. Bu hisselerin yapım maliyeti hazine tarafından karşılanacaktır.

Bu madde uyarınca yeni yapıların yapılacağı parsel sahiplerine hibe ve talep halinde yapım kredisi verilecektir. **7269 Sayılı Kanun kapsamında hak sahibi olanlara hibe ve kredi verilmeyecektir.**

Yapım işinin tamamlanmasından sonra, Hazine adına tescil edilen hisselerin maliklerine bağımsız bölümlerini teslim etmeleri için tebligat yapılacak, belirtilen süre içinde bağımsız bölümler teslim alınmazsa, maliklerin bu hakları sona erdirilerek, taşınmazın değeri güncellenerek ve hibe yardımı eklenerek belirlenen tutar malik/malikler adına vadeli bir hesaba yatırılacak, tapu kaydında yer alan ipotek, ihtiyati haciz, haciz ve intifa hakkı gibi haklar devam ettirilecek, haklar ve şerhler yetkili idarenin talebi üzerine terkin edilebilecektir.

Malik kendisine düşen bağımsız bölümü kabul ederse, yapım için harcanan toplam bedelden hibe miktarı düşülerek, geriye kalan yapılan masraf Hazine tarafından karşılanacak, Borç TÜFE oranında güncellenerek 84 ay vade ile malik borçlandırılacaktır.

Yapı ruhsatı alınmasına karşı müteahhitten kaynaklı sebeplerle 1 yıl içinde yeni yapının işine başlanılmazsa veya yapım işi belirli bir seviyede durdurulmuşsa ve en az 6 aydır projeyi bitirmeye elverişli ekip ve ekipmanla çalışma yapılmıyorsa, maliklerin hisseleri oranında salt çoğunlukla sözleşmeyi fesih hakkı doğacaktır. Sayılan koşulları

idare resen tespit ederse, maliklerin çoğunluğunu aramadan fesih kararı verebilir. Fesih sonrasında, tapu siciline şerh edilen sözleşmeler maliklerin ve yetkili idarenin talebiyle iptal edilir ve fesih tarihine karar yapılan ödeme vb. işlemler genel hukuk kurallarına göre değerlendirilecektir.

7269 sayılı kanun kapsamında konut, dükkan, samanlık ve ahır yapımına ilişkin maliklerin tamamının onayı aranan durumlarda salt çoğunluğun onayı aranacaktır. Hak sahibi afetzedelere yapılacak yapının, hazine ve tescil harici alanlarda, konutun yıkıldığı yerde yapılması şartıyla 300 m2’de az, 1000 m2’den fazla olmamak kaydıyla ifraz yoluyla idari yoldan kadasto tescili yapılacaktır. Bu düzenlemeye göre yapılacak uygulamalarda, daha önce kadastrosu yapılmış olan yerler ikinci kez kadastro yapılamaz kuralı uygulanmayacaktır.

8/2/2023 tarihli ve 6785 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yer alan illere ilişkin yerleşme ve yapılaşma hususunda bazı tedbirlerin alınmasına ilişkin kanun teklifi, 05/04/2023 tarihinde 7452 kanun sayısı ile kabul edilmiş ve yasalaşmıştır.

Ancak ilgili kanun teklifi TBMM İmar, Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu’nun ana gündem konusu olması gerekirken, meclis başkanlığı tarafından komisyona havale edilen dosya, komisyonun iktidar partisi üyeleri tarafından toplanması engellenmiştir. Kanun teklifi doğrudan komisyonda görüşülmeden meclis gündemine indirilmiştir.

Üzerinde görüş alışverişi yapılmayan, muhalif eleştirileri dikkate alma gereği duymayan yönetim uygulaması, 4 ay sonra uygulamada sorunlarla baş başa kalmıştır.

Kanun teklifi metnin görüşülmesi sırasında son dakika önergeleriyle ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmeden mevcut torba yasaya eklenmeye çalışılan bu madde metni yürütmenin 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlerden etkilenen bölgede yapılacak imar, inşa, kamulaştırma, kredi, dağıtım vb hususlarda yanlış yaptığını ve ileride hukuki boyutları tartışılacak adımlar attığını göstermektedir.

Depremden etkilenen bölgelerin bir an önce ihyasının önemli olduğu ve bu konuda, zamanla da yarışıldığı tarafımızca bilinmektedir.

Ancak deprem bölgesinde tüm faaliyetlerin belirli bir plan, program anlayışı içerisinde yönetsel ve hukuki boyutta yeni yapılanmalara gidilmesi gerekmektedir.

Bu konudaki önerilerimiz aşağıda yer almaktadır.

·Afete ilişkin dağınık haldeki düzenlemeleri bir araya getirecek bir çatı afet kanunu düzenlemesinin yapılması,

·Kent özelinde mevcut ranta dayalı kentsel dönüşüm kurgusunun ötesinde, “Olağanüstü Deprem Kanunu/ Olağanüstü Afet Dönüşüm Kanunu” çalışması yapılması,

·Kentsel dönüşüme ilişkin mevzuat kurgusunun ülkenin sosyo ekonomik gerçeklerini gözetten bir anlayışla yeniden ele alınması ve gerek dönüşüm gerek güçlendirme çalışmalarında semt ve kent konseylerinin ve semt kuruluşlarının katılımının sağlanması,

·Afet düzenlemelerini de içerecek biçimde ve güçlü yerel yönetim modelini hedefleyen kapsamlı bir yerel yönetim reformu yapılması,

·AFAD’ın yerine geçecek bir afet kurumunun kurulması ve kurumun merkezi ve yerel düzeyde özellikle belediyeleri de içerecek biçimde örgütlenme ve işleyiş esaslarının belirlenmesi,

·Büyükşehir belediyeleri ana koordinatör olmak üzere ilçe belediyeleriyle güçlü bir afet iş birliği çerçevesinin belirlenmesi, bu yapılanmanın aynı zamanda müdahale aşamasını da dikkate alacak bir donanımına sahip olmasının sağlanması,

·Veriye dayalı planlama ve farklı deprem senaryoları üzerinden, ilçe belediyeleri ile birlikte kriz yönetimi süreçlerinin çalışılması,

·Kent konseylerinin güçlendirilmesi ve bu süreçte afet konusunda çeşitli sorumluluklarını üstlenmek üzere semt konseylerinin kurulması için gerekli girişimlerin yapılması ve olanakların sağlanması,

·Belediyelerin mahalle/semt koordinasyon ekiplerinin kurularak dayanışma ağları, sivil toplum örgütleri, emek örgütleriyle birlikte çalışmasının sağlanması,

·Yasal mevzuatın geliştirilmesi, çalışmalarının afetlere ilişkin bölgesel farklılıkları gözetten şekillerde gerçekleştirilmesi,

-Deprem sonrası yapılan uygulamalar öncelikli olmak üzere tüm kentsel dönüşüm süreçlerinde imar hakkı transferi, trampa, gayrimenkul sertifikası ve gayrimenkul yatırım fonu gibi hukuki araçların değerlendirilmesi ve kooperatifler üzerinden gelişmeye ilişkin altyapının oluşturulması,

-Afet fonu oluşturulması ve bu fonun kentsel dönüşüm ve deprem bölgesinde yapılacak konutların üretimine ilişkin finansmanı sağlaması,

-Yerel yönetimlerin acil müdahale birimleri başta olmak üzere afet sonrası ayakta kalma master planının yapılması,

-Yerel yönetimlerin afet/deprem sonrası gerekli işlevlerine devam edebilmesi için gerekli minimum alt yapı envanterinin belirlenmesi ve buna bağlı olarak gerekli güçlendirmelerin yapılması,

-Yerel yönetimlerde afet hazırlığı ve müdahalesi alanında uzmanlığı bulunan norm kadroların istihdam edilmesi,

-İlçe belediyelerinde afet/sivil savunma biriminin ayrı bütçesi ve norm kadrosu olan bir birim veya müdürlük şeklinde konumlanması noktasında yerel yönetim mevzuatında değişiklik yapılması.

Afet Yasası, Kat Mülkiyeti Yasası, Medeni Kanun, İmar Kanunu ve Afet Riskli Alanların Dönüşümü Kanunu’nda öngördüğümüz düzenlemeler;

-Afete maruz alanlarda bulunan taşınmazların taşınması ve yenilenmesi veya işlev değişikliği durumuna göre kamunun farklı tasarruflar geliştirebilmesi için yeni araçlar tanımlanmalıdır.

Bu bakımdan;

-Sürelili ve süresiz vergi muafiyetleri,

-Emlak vergisi uygulamalarında çeşitlenmeler ve istisna uygulama,

-Tapuya tescil, alım satımlarda ve el değişimlerinde belediyelere bilgi paylaşımı,

- Belediyelere şufa ve rüçhan hakları sağlanması,

-Kira ve diğer sosyal yardımların uygulaması,

-Afet bonusu uygulamaları ile afet fonundan sağlanacak kredi düzenlemeleri ile geri ödeme seçenekleri,

-Belediyelerin bu alanlarda taşınmaz ortaklıkları kurarak uygulama sürecini etkinleştirmesi hakkında düzenlemeler

‐Acele kamulaştırma‐ ve ‐resen uygulama‐ imkânları; Malikler arası uyumsuzlukların giderilmesinde arabuluculuk ve tahkim düzenlemeleri diğer yasalar içinde eşgüdümle yapılmalıdır.

Zorunlu Deprem Sigortası Sistemi (DASK) tümüyle iflas etmiştir. Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında, yıkık ve ağır hasarlı konutlara, 100.000 ile 600.000 TL arasında ortalaması 252.000 TL geri ödeme yapılmıştır. TOKİ'nin yaptığı ihalelerde birim maliyet bugün için 3+1 konutlarda 2,5 milyon TL olduğu düşünülürse sigorta bedelinin konut maliyetlerini karşılamadığı ve depremzedenin mağdur olacağı açıktır.

Türkiye'deki yaşayan yurttaşlarımızın yüzde 90'ının deprem riski taşıyan bölgelerde yaşadığını düşünecek olursak, bir sigorta yasası ve zorunlu deprem sigorta yasasının çıkarılmasına acilen ihtiyaç vardır.

İnşaat maliyetleri açısından son yıllarda TÜİK'in açıkladığı rakamların çok üstünde gerçekleşen birim maliyet rakamlarını afetzedeyi, riskli konutta yaşayıp binasını dönüştürmeye çalışan yurttaşın ve yüklenici firmayı ilave maliyet artışından koruyacak ve kentlerimizde görmeye başladığımız yarım kalmış inşaat gerçeğini dikkate alıp yeni bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Maddenin 5. fıkrasında yer alan; *"Yıkılmaması gereken, korunması gereken taşınmaz bulunan parsellerde, taşınmazı yıkılanların salt çoğunluğu aranacak anlaşma sağlamayan ya da erişilemeyen maliklerin hisseleri yapım işleri süresince ve yeniden tescil tarihine kadar hazine adına tescil edilecek"*

şeklindeki hükümleri hukuken de sakıncalı düzenlemeler içermektedir.

Korunması gereken, yıkılmaması gereken yapı arkeolojik, tarihi ve kültürel değerlere sahip olan yapı olabilir. Böyle bir durumda, diğer parseldeki diğer taşınmaz sahiplerinin oyları aranırken, parseldeki korunması gereken yapının akıbetinin ne olacağı muğlak kalmaktadır. Diğer yapılar ile birlikte yıkılabilir de. Bu yapı muhafaza edilirken diğer yapılar yıkılabilir. Ayrıca, parseldeki diğer yapıların yıkılmasının, yeniden inşa edilmesinin korunması gereken arkeolojik, tarihi ve kültürel değerlere sahip olan yapı üzerinde de etkileri olacaktır. Bu nedenle, bu yapı üzerindeki hak sahiplerinin parselde dair oy sahibi olmaması hukuken sorunludur.

Anlaşma sağlamayan ya da erişilemeyen maliklerin hisseleri yapım işleri süresince ve yeniden tescil tarihine kadar hazine adına tescil edilecek olması, parseldeki yıkıma karşı oy kullanabilecek vatandaşların yok sayılması anlamına gelmektedir. Kişinin parsel üzerindeki tasarrufa dair hukuki hakları hiçe sayılmakta, kişi iradesi dışında ilk aşamada kısmi süreyle mülksüzleştirilecektir. İleri aşamada borçlandırma koşullarına rıza göstermemesi durumunda kalıcı olarak mülksüzleştirilecektir.

Bu depremdeki kayıpların hala sayısı belli değilken, enkaz altından hala depremzede naaşları çıkarılırken, 26. maddenin 7. fıkrası 2. paragrafındaki, “tebligattaki süre içerisinde teslim alınması halinde, maliklerin bu bağımsız bölüm/bölmelerin hakkı sona erer” hükmü uygulamada ciddi sorunlara yol açacak ve miras hukuku açısından kurumları davalarla karşı karşıya getirecektir.

Söz konusu düzenlemenin Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma; Çevre ve Hukuk Komisyonlarında ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

3.24 Teklifin 27. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bir madde eklenerek, kamuda çalışan bütün memurlar, üniversitelerde çalışan akademik ve idari personel, askeri personel, sözleşmeli er ve erbaşlar, Cumhurbaşkanlığında ve TBMM’de çalışan memur ve sözleşmeli personel, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların yönetim kurulu üyeleriyle personeli, üst düzey kamu görevlileri ile milletvekilleri, belediye başkanları ve başkan yardımcıları, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakta olan bütün sözleşmeli personele yönelik bir düzenleme getirilmektedir.

Bu düzenleme ile 15.965 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında bir ek ödeme yapılması düzenlenmiştir. Bu ek ödeme 15 Temmuz 2023’ten geçerli olacak memur aylık katsayısı ile hesaplandığında aylık 8.077 TL’dir. 15 Temmuz 2023 tarihinden itibaren geçerli sayılacak olan bu ek ödeme gelir vergisi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmayacak, ücretini peşin alan kamu çalışanları bu ek ödemeyi 15 Temmuz’da, çalışıp alanlar ise 15 Ağustos’ta fiilen alacaklardır.

Aynı şekilde birden fazla görev aylığı alanlar açısından sadece esas göreve bağlı olarak ödenecek olup, diğer ödeme kalemlerine yönelik bir etkisi olmayacaktır.

Söz konusu düzenleme memur emeklilerini **kapsamamaktadır.**

5 Temmuz tarihinde açıklanan TÜİK verilene göre hâlihazırda memurlara bu ilave ödemenin haricinde %17,55 oranında zam yapılacaktır ve 4688 sayılı 5 Temmuz tarihinde açıklanan TÜİK verilene göre hâlihazırda memurlara bu ilave ödemenin haricinde %17,55 oranında zam yapılacaktır ve 4688 sayılı Kanunun 28. Maddesi gereğince bu zam memur emeklileri için geçerli olacağından memur emeklilerine de % 17,55 oranında zam yapılması gerekmekte idi.

İşçi ve Bağ-Kur emeklilerine de gerçekleşen enflasyon olan %19,77 oranında zam yapılması beklenmekte idi.

Kanun teklifinin Komisyon görüşmeleri esnasında verilen önergelerle memur, işçi ve BAĞKUR emeklilerine de ayrıca bir zam yapılmasına ilişkin düzenleme yapılmış ve toplamda emeklilerin % 25 zam alması öngörülmüştür.

Düzenlemeyle 3,7 milyon kamu görevlisinin aylık ve ücretlerine yapılması öngörülen 8 bin 77 liralık seyyanen artışın 2023 yılında bütçeye 177 milyar lira ek yük getireceği hesaplanmaktadır.

Maddenin görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulmuş sivil toplum temsilcileri söz konusu artış rakamını yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Asgari ücret, ortalama memur maaşı arasındaki ilişkiyi gösteren tablo ilişiktir.

Asgari Ücret-Ortalama Memur Maaşı Arasındaki İlişki

Yıl	Ortalama Memur Maaşı	Asgari Ücret	Ortalama Memur Maaşının asgari Ücrete Oranı
2018	3.419 TL	1.603,12 TL	2,13
2019	4.014 TL	2.020,90 TL	1,98
2020	4.509 TL	2.324,71 TL	1,94
2021	5.277 TL	2.825,90 TL	1,86
2022	9.385 TL	5.500,35 TL	1,70

Yıllar itibarıyla bakıldığında asgari ücret ve ortalama memur maaşı arasındaki oran giderek düşmektedir.

Söz konusu düzenleme ile kamuda çalışan memur ve sözleşmeli personele ek bir ödeme verilmiştir. Bu ödeme taban aylığa, sigorta primine etki etmemektedir. Salt bir sosyal yardım gibi gelir vergisi ve sigorta priminden muaf sadece damga vergisi kesilen bir yardımdır.

Bu madde ile getirilen yeni düzenlemeden kaynaklı 8.077 TL: olarak belirlenen seyyanen ödeme memur ve sözleşmeli personelin uzun vadede emekliliklerine yansımayaacağından, bunların mağduriyetine neden olacaktır.

5510 sayılı yasanın çıkış sürecinde sigorta siteminde bütün ödemelerin prim matrahına yansıtılacağını, bir diğer deyişle bu ödemelerden prim kesileceğini ve bunun da emekli aylıklarına yansıtılacağını belirtmişti. Özel sektör açısından durum hale böyledir. Ancak, devlet kendi memuru açısından kendi koyduğu kuralı ihlal etmiştir.

Söz konusu “ilave ödeme”, sabit yapıldığı için memurlar arasında gösterge sistemi üzerinden kurulmuş olan liyakat, görev ve kıdem sistemini bozmaktadır. Kıdemli ve daha nitelikli memurlara daha az zam verilmesine neden olmuş ve maaş-liyakat-görev sorumluluğu ilişkisini bozmuştur.

Bu düzenleme ile en düşük memur maaşı 11.848 TL.’den 22.015 TL.’ye çıkmaktadır. Ancak bu hesaplama doğru olmamakla birlikte baz alınacak rakamın.(aile ve çocuk yardımı eklenmeksizin 10.441 TL. olması gerekmekte idi.

Söz konusu düzenleme kamu görevlileri ile kamu işçileri arasında Mayıs 2023’te imzalanan kamu çerçeve protokolünün yarattığı dengesizliğin daha da artmasına neden olmuştur. Kamuda işe yeni başlayan bir işçi açısından taban ücret 15 bin liraya çekildikten sonra bu miktara % 45 oranında zam yapılmıştır. Bu yapılan zamlarla birlikte kamudaki işçilerin giriş çıplak ücreti 21.750 TL’ye çıkmıştır. İkinci altı ayda da % 15 artış yapılacağından birçok kamu işyerinde kamu işçilerinin ücretleri (ikramiye ve ilave tediye)lerin de eklenmesiyle memur ve sözleşmeli personelin ücretlerini geçmiş olacaktır. Bu da oldukça ciddi bir dengesizlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Söz konusu düzenlemede memurlara bu seyyanen ödeme verilirken başka mali ve sosyal haklarında da herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Giyim yardımı, aile yardımı, yemek yardımı gibi mali yardımlar günümüz açısından hiç bir etkisi kalmayan kalemler haline gelmiştir. Aynı şekilde kamudaki işçilerin fazla mesai ücretlerinin tabanı

% 70 oranına çekilirken memurlar açısından fazla mesai ödemeleri ile maktu fazla mesai ödemeleri (bütçe kanunu K Cetveli çerçevesinde) âdeta yok hükmünde düzeye düşmüştür.

Bu çerçevede bu zamların bu tür kalemlere de yapılması veya bu kalemlerinde günümüz koşullarına çekilmesi, iş barışının sağlanması açısından gereklidir.

3.25 Teklifin Geçici 1. maddesinin değerlendirilmesi

Kanun teklifinin Geçici 1. maddesinin birinci fıkrasıyla, Cumhurbaşkanına kamu çalışanlarının maaşlarında ve ücretlerinde yapılan artışlar için merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla da; emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili düzenleme, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri, emeklilere yapılan ek ödemeler, genel sağlık sigortası ödemeleri nedeniyle ortaya çıkacak ödenek ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla yine Cumhurbaşkanına, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerine 2023 yılında ödenek ekleme yetkisi verilmektedir.

Teklif metninde madde gerekçesinde;

“Maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile, memurların ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayında yüzde 30 oranında yapılan zam ile Temmuz ayında yapılacak artışlar ve 2023 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü kapsamında işçilere Ocak ayında yüzde 45, Temmuz ayında yüzde 15 oranında artış yapılması nedeniyle ortaya çıkan ödenek ihtiyacının karşılanması için gerekli ödenek ekleme yetkisi düzenlemesinin yapılması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ile, 5510 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi kapsamında yapılan düzenleme çerçevesinde emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlananlara ödenecek aylıklar, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri ve ek ödemeler; ek 18 inci maddesinde yapılan değişiklik ile bayram ikramiyesinin 2.000 Türk Lirasına yükseltilmesi; ek 19 uncu maddesinde yapılan değişiklik ile en düşük emekli aylığının 7.500 Türk Lirasına çıkarılması, asgari ücret artışının devlet katkısı, işveren prim teşviği ve ödeme gücü olmayanların sağlık prim ödemeleri ile yapılacak ek

ödemeler için ihtiyaç duyulan ödeneğin ilgili idare bütçelerine ekleme yetkisi düzenlemesinin yapılması amaçlanmaktadır”

ifadesi yer almasına karşın bu ödenek ekleme yetkisinin karşılığı konusunda herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır.

Özetle, düzenlemenin kamu çalışanları ve emeklilere yapılan ödemeler nedeniyle artan ödenek ihtiyacının karşılanması amacıyla getirildiği ifade edilmektedir.

Bu düzenleme yasalaşırsa Cumhurbaşkanının bütçeye;

- ✓ Kamu çalışanlarının (işçiler dahil) maaş ve ücretlerine yapılan zamlar nedeniyle 388,3 milyar lira
- ✓ EYT'den yararlanarak emekli olanların aylıkları, emeklilere yapılan ek ödemeler, bayram ikramiyeleri ile emekli ikramiyeleri için 213 milyar lira
- ✓ Emeklilerin bayram ikramiyelerinin 2 bin liraya çıkarılması nedeniyle 21,7 milyar
- ✓ En düşük emekli aylığının 7 bin 500 liraya çıkarılması nedeniyle 56,7 milyar,
- ✓ Asgari ücrete yapılan artış nedeniyle işveren prim desteği için 24,9 milyar
- ✓ Sosyal güvenliğe devlet katkısı için 73 milyar
- ✓ Ödeme gücü olmayanların genel sağlık sigortası primi ödemeleri için 9,5 milyar
- ✓ Ek ödemeler için 7 milyar lira

olmak üzere toplam **794,1 milyar** lira ödenek ekleyebilecektir.

Mayıs 2023 ayına ait bütçe gerçekleştirmelerine ilişkin tablo aşağıdadır.

BÜTÇE DENGESİ			
2023 YILI GERÇEKLEŞMESİ (Milyon TL)			
	Başlangıç Bütçesi	Mayıs (Ay İçi)	Mayıs (Kümülatif)
Bütçe Geliri	3.810.149	549.424	1.612.124
Bütçe Gideri	4.469.570	430.518	1.875.715
Bütçe Dengesi	-659.421	118.906	-263.590

Anayasada yer alan hükümler ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri gereğince söz konusu düzenlemenin bu şekilde değil, bir ek bütçe kanunu teklifiyle yapılması gerekmekte idi.

Ancak söz konusu maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında AKP iktidarının bu harcama yetkisi ile dahi yetinmeyerek ayrıca bir ek bütçe teklif metnini TBMM'ye gönderdiği anlaşılmıştır.

Söz konusu ek bütçe kanun teklifi ile; 2023 yılı bütçe ödeneklerine **1 trilyon 119,5 milyar lira** eklenmekte, dolayısıyla 2023 yılı bütçe ödenekleri (*Başlangıçtaki 4 trilyon 469,6 milyar lira + eklenecek 1 trilyon 119,5 milyar lira*) = **5 trilyon 589,1 milyar** liraya çıkarılmaktadır.

Bütçe gelirleri tahmini de yasal zorunluluk nedeniyle 1 trilyon 119,5 milyar lira artırılarak (*3 tilyon 810,1 milyar + 1 trilyon 119,5 milyar*) = **4 trilyon 492,6 milyar** liraya çıkarılmaktadır.

Ek Bütçe Teklifinin TBMM'ye sevk edildiği bir aşamada, kanun teklifinde yer alan Geçici 1. madde ile Cumhurbaşkanına yaklaşık 794.1 Milyar TL.'lik ödenek ekleme yetkisinin bir torba yasada Geçici Madde eklenmesi suretiyle verilmesinin nedeni anlaşılamamaktadır. **Bu durum ek bütçeye ilave olarak “saklı bütçe” tanzimini ifade etmektedir.**

Bütçe ve ek bütçe tekliflerini de TBMM'ye sadece Cumhurbaşkanı tarafından verilmektedir.

AKP'nin, 2021 yılı sonunda TBMM'den geçirdiği ve Cumhurbaşkanına 2021 yılı bütçesine ödenek ekleme yetkisi veren bir maddeyi Anayasa Mahkemesi, CHP'nin itirazı üzerine 2021/133 esas ve 2022/120 kararı ile Anayasa'nın 161. maddesine aykırı bularak iptal etmiş olmasına rağmen benzeri düzenlemenin bu kanun teklifi ile TBMM gündemine tekrar taşınmasının nedeni de tarafımızca anlaşılamamıştır. Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 7'nci maddesiyle 5018 sayılı Kanun'a eklenen ve Anayasa Mahkemesinin 2021/133 esas ve 2022/120 karar sayılı kararıyla iptal ettiği madde şöyleydi:

“GEÇİCİ MADDE 23 – 19/12/2020 tarihli ve 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. İlgili kanunları

gereğince genel bütçe gelirleri karşılığı yapılan ödenek eklemeleri bu tutardan düşülür.”

Anayasa Mahkemesi söz konusu maddeye ilgili iptal kararını özetle şu gerekçelere dayandırmıştır.

“Anayasa’nın 161. maddesinin birinci fıkrasında “Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır”, dördüncü fıkrasında “Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır.”, yedinci fıkrasında ise “Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı karamamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.” hükümlerine yer verilmek suretiyle kamu idarelerinin harcamalarının yıllık bütçeler ile yapılacağı ve bütçelerle verilen ödeneğin idarelerin harcayabileceği sınırı gösterdiği belirtilmiş ve harcanabilecek tutarın aşılabileceğine dair bütçe kanunuyla dahi Cumhurbaşkanı’na yetki verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Bütçe kanunlarının harcanabilecek sınırı göstermesi gerekliliği, ödenek tutarlarının önceden belirlenmesini ve bu doğrultuda izin verilmesini zorunlu kılmaktadır. Bütçe kanununun ve geçici bütçenin çıkarılamaması durumunda dahi kamu idarelerinin harcamaları serbest bırakılmamakta, önceki yıl bütçesiyle bir bağlantı kurularak harcamalar sınırlandırılmaktadır.

Anayasa’nın anılan maddesinin ikinci fıkrasında ise mali yıl başlangıcı, merkezî yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usullerin kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu kanunda yer alan düzenlemelerin anılan maddenin birinci, dördüncü ve yedinci fıkralarında belirtilen önceden izin alma kuralına uygun olması gerektiği açıktır.

Bütçeler genel olarak belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgelerdir. Bununla birlikte bütçe kanunları, yasama organı tarafından yürütme organına yıllık olarak kamu gelirlerinin toplanması ve giderlerin yapılması için yetki ve izin verilmesini düzenleyen kanunlardır. Yürütmeye verilen bu izin ve yetki, özünde yasama organının halktan aldığı bütçe hakkının gereğidir.

Bir başka deyişle bütçe hakkı, vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme, onaylama ve bütçe harcamalarının sonuçlarını denetleme hakkıdır (AYM, E.2016/47, K.2018/10, 14/2/2018, §§ 25, 26).

Anayasa'nın 161. maddesinde yıllık bütçelerle yapılması gereken harcamalar belirli kaynakların belirli amaçlara yönlendirilmesini ve kullanılmasını ifade etmektedir. Anayasa'nın 73. maddesinin birinci fıkrasında da vergi ödeme yükümlülüğü kamu hizmetinin karşılanması ile sınırlandırılarak meşrulaştırılmıştır. Bu itibarla harcamanın yapılması için gerekli olan gelirin toplanması ve belirli amaçlarla yönlendirilerek giderleştirilmesi birbirine bağımlı süreçlerdir.

Yasama organının kamu harcamalarının çeşit ve miktarı ile kaynağını önceden belirleme ve onaylama yetkisi bütçe hakkının bir gereğidir. **Kuralla Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) ait bu yetkiler Cumhurbaşkanı'na devredilmektedir.** (...) Anılan maddenin yedinci fıkrasında da merkezî yönetim bütçe kanunuyla verilen ödeneğin harcanabilecek tutarın sınırını gösterdiğinin ve harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabileceğine dair hüküm konulamayacağına belirtiltiği gözetildiğinde bütçe kanununa veya diğer kanunlara ödenek üstü harcama yapılabileceğine ilişkin bir hüküm konulamayacağı açıktır.

Ayrıca Anayasa'nın 161. maddesinin sekizinci fıkrasında cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tekliflerinde öngörülen giderleri karşılayabilecek mali kaynak gösterilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir. Yılı bütçe kanunlarında belirtilen ödenek tutarlarının arttırılması suretiyle yılı bütçe kanunlarının değiştirilmesinin ek bütçe niteliğinde olduğu gözetildiğinde bütçe hakkı gereğince bu tür değişikliklerin bütçe kanunları için belirlenen usul ve esaslara tabi olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu itibarla kural TBMM'nin bütçe kanunlarıyla ödenek tutarlarının önceden belirlenmesini, bu doğrultuda izin verilmesini zorunlu kılan ve bütçeyle verilen ödeneğin üstünde harcama yapılamayacağını belirten anayasal hükümlere aykırılık oluşturmakta ve bütçe hakkıyla bağdaşmamaktadır.”

Anayasanın “Bütçe ve kesin hesap” başlıklı 161. maddesinde;

“Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır

Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı karnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.”

hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 19. Maddesinin son fıkrasında da;

“Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülmeyen hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, kanunla ek bütçe yapılabilir”

hükmüne yer verilmiştir.

Demokrasilerde kamu harcamalarının büyüklüğüne, miktarına; bu harcamaların kamu kurumları ve kamu hizmetleri itibarıyla dağılımına ve yine bu harcamaları karşılayabilmek için, bunların finansmanı için halka getirilecek olan vergilere, millet adına, onun seçilmiş temsilcileri karar verir. “Bütçe hakkını” böyle tanımlanmaktadır.

Anayasanın 87. Maddesi Kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak;bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek T.B.M.M.’nin görevleri arasında sayılmıştır.

Kanun teklifi ile getirilen hükümle, ek bütçe düzenleme yerine geçici madde ihdası ile Cumhurbaşkanına, bütçeye ödenek ekleme yetkisi verilmek istenilmektedir. Bu durum TBMM’nin bütçe hakkının devri ve Anayasa’nın 87. Maddesinde tanımlı bulan “Bütçe Hakkı’nın ihlali anlamına gelmektedir.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda Anayasa’nın 161 maddesi hükmüne ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu düzenlemelerine aykırılık taşımaktadır.

Bu maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması talebiyle verdiğimiz önerge red edilmiştir.

3. 26Teklifin Geçici 2. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle Kur Korumalı Mevduatın yönetimi ve tüm yükü Merkez Bankasına aktarılmaktadır.

Madde gerekçesinde;

“4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında gerçek kişilerin Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının kur artışlarına karşı korunması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca destek sağlanmaktadır. Öte yandan benzer bir uygulama ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) nezdinde dövizden Türk Lirasına dönüşen vadeli mevduat ve katılma hesapları için yapılmaktadır.

Madde ile, TCMB’nin benzer uygulamaları göz önünde bulundurularak Hazine çatısı altında yürütülen uygulamanın da TCMB’ye devri öngörülmektedir. Ayrıca, uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi de TCMB’ye verilmektedir.”

açıklamasına yer verilmiş, ancak herhangi bir neden belirtilmemiştir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında bu değişikliğin gerekçesi konusunda sorduğumuz sorulara tatminkar yanıt verilmemiş, bu değişikliğin nedeni operasyonel kolaylık olarak izah olunmaya çalışılmıştır.

TL mevduat hesaplarına faize ek olarak kurda oluşacak değişimlerin farkını da eklemek suretiyle yüksek getiri vermeyi amaçlayan bir mevduat çeşidi olarak öngörülerek ve Türk lirasının döviz karşısında hızla değer kaybetmesi sonrası 20 Aralık 2021’de Kur Korumalı Mevduat (KKM) sistemi uygulamaya konulmuştur

Kur korumalı mevduat uygulamasında, Türk Lirası olarak açılan KKM’lerin kur artışından kaynaklanan farkları Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bütçeden, dövizden dönerek açılan hesapların kur farkları ise Merkez Bankası tarafından ödenmektedir.

Teklifle Türk Lirası olarak açılan kur korumalı mevduatların kur farklarının da Merkez Bankası tarafından ödenmesi öngörülmektedir.

2023 yılında Maliye ve Hazine Bakanlığı verilerine göre KKM’nin Mayıs ayına kadar toplam maliyeti ise 4 milyar 439 milyon TL’dir.

Hazine’nin KKM için yaptığı ödemeler her ay bütçe gerçekleştirmeleriyle ilgili istatistiklerde açıklanıyor. Ancak Merkez Bankası, “ticari sır” gerekçesiyle 2022 yılında ve bu yıl KKM için yaptığı ödemeleri kamuoyundan gizlemişti.

Israrlı talebimiz üzerine, maddenin komisyonadaki görüşmeleri sırasında ilk kez Kur Korumalı Mevduat uygulamasının Merkez Bankasına maliyeti konusunda açıklama yapılmıştır.

Komisyonada yapılan açıklamalara göre 2022 yılı içerisinde Kur Korumalı Mevduatın Merkez Bankasına maliyeti 72.8 Milyar TL olarak açıklanmıştır. Söz konusu dönemde Hazine ve Maliye Bakanlığına ait maliyeti ise 92.4 Milyar TL. olup, KKM’nin 2022 yılı toplam maliyeti 164.2 Milyar TL.’ye ulaşmaktadır. Söz konusu rakama bu mevduatlardan alınmaktan vazgeçilen vergi tutarı dahil değildir.

Dövizden dönen mevduatların kur farklarının Merkez bankası tarafından ödenmesinin gerekçesi olarak, bu nedenle bozdurulan döviz Merkez Bankasının satın alıyor olması gösterilmekte idi. TL cinsinden KKM hesapları için böyle bir durum da söz konusu değildir.

Bu düzenleme KKM'nin Devlete olan yükünün tümünün gizlenmesine hizmet edecek. Ayrıca Merkez Bankasının karşılıksız para basmasına yol açacaktır.

2023 yılı Merkezi Yönetim Kanunu Bütçesi hazırlanırken KKM yükü olarak bütçeye yaklaşık olarak 25 Milyar TL'lik ödenek ayrılmış bulunmaktadır.

Etki analizinde TL mevduatlardan gelecek 100 milyar liralık bir yük bütçeden alınarak Merkez Bankasına aktarıldığı belirtilmesine rağmen söz konusu kur zararının özellikle haziran ayından itibaren hızlanan döviz kuru artışın nedeniyle çok daha yüksek seviyelerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Söz konusu rakamlar Kur Korumalı Mevduat olgusunun kontrolden çıkmaya başladığını ortaya koymaktadır.

Son dönemde açıklanan rakamlarda sistemde 2.7 trilyon TL tutarında Kur Korumalı Mevduat Hesabı olduğu, bu tutarın mevcut dolar kuru ile 103.4 Milyar Doları aştığı belirtilmektedir.

Ülke ekonomisinin içerisinde bulunduğu döviz dar boğazı da dikkate alındığında söz konusu mevduatın kontrolsüz bir biçimde çözülerek, mevduat sahiplerinin dövizle yönelmeleri durumunda ülkenin karşılaştacağı döviz ihtiyacının boyutu oldukça düşündürücüdür.

Kur korumalı mevduatla (KKM) ilgili yapılan son düzenleme bütçe açığını düşük göstermeyi amaçlamaktadır

KKM için doğan kur koruması ödemeleri (ki bunlar adına faiz denmese de faiz farkıdır) normal olarak Hazine tarafından bütçeye gider yazılarak ödenecek, bu ödemeler bütçe açığını artıracaktı. Şimdi yapılan yeni bir düzenlemeyle bu ödemelerin Hazine tarafından değil tümünün Merkez Bankası tarafından yapılması karara bağlanmış bulunmaktadır.

Bu durumda bu ödemeler bütçeye gider yazılamayacağı için bütçe açığı artmayacak ve böylece bütçenin görüntüsü kurtarılmış olacaktır. Buna karşılık bu ödemeler Merkez Bankası'na devredildiği için Merkez Bankası bu ödemeleri para basarak yapacaktır. Ödemenin hazine tarafından yapılması halinde, hazine için bu miktarları ödemek için piyasadan borçlanmak zorunluluğu doğacağından, bu durum hem faiz giderlerini artıracak hem de bütçe açığını büyütecektir.

Bu düzenlemeyle hazine ödemeyi yapmayacağı için bütçe açığı büyümeyecek, hazine borçlanmayacaktır. Buna karşılık hazinenin borçlanma gereksinimi Merkez Bankası'nın para basmasıyla karşılanacaktır. Bir anlamda hazinenin borçlanma ihtiyacı Merkez Bankası tarafından karşılanmış olacaktır.

Diğer bir anlatımla, kısa vadeli avans yoluyla Merkez Bankası'ndan borçlanması yasaklanmış olan hazine, avans kullanmadan borcunu doğrudan Merkez Bankası'na devretmiş olacaktır.

Söz konusu uygulamanın sakıncaları dikkate alınarak bu maddenin teklif metninden çıkarılması verilen önergemiz kabul edilmemiştir.

3.27 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerince verilen ve Ek madde ihdasını isteyen 3 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen ;

İlk önerge; En düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çekmek için, 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki "7.500 Türk lirasından" ibaresinin "net asgari ücretten" şeklinde değiştirilmesini,

İkinci önerge; Dolar kuru itibarıyla verilen asgari ücretin 15 gün içerisinde yaklaşık 50 dolar eridiği enflasyonist ortamda BAĞKUR ve SSK emeklilerinin almakta oldukları aylıklar için ikinci altı ay için yapılan yetersiz düzeydeki % 19.77 lik zammın artırılması amacıyla; 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanununa geçici madde ilavesiyle, BAĞKUR ve SSK emeklilerinin almakta oldukları aylıkların 01.07.2023 tarihinden itibaren asgari ücretin artışı dikkate alınarak % 34 oranında zamlı olarak ödenmesini,

Üçüncü önerge, Memur emeklilerinin almakta oldukları aylıklar için ikinci altı ay için yapılan yetersiz düzeydeki % 17.55 lik zammın artırılması amacıyla; 25.06.2001 tarih ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa aşağıdaki geçici madde ilavesiyle; emekli olan tüm devlet memurları ile sözleşmeli personele ödenen aylıkların bu kanunun 28. maddesinde göre yapılan toplu sözleşme zamlarına bağlı olmaksızın 01.07.2023 tarihinden itibaren % 34 oranında zamlı olarak ödenmesini,

teklif eden önergeler idi.

Söz konusu önergeler komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan genel nedenlerle torba yasa teklifi kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması, 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de ((2/1264) esas numaralı “6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi için Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Tahsin Ocaklı
Rize

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Torba Yasa Tekniği Yasama Etiğini Ayaklar Altına Alıyor

TBMM’nin 28. Dönemi’nin ilk yasa teklifi yine torba yasa tekniğiyle hazırlanmıştır. Yeni dönemde AKP-MHP iktidarının yine torba yasa teklifiyle yasama sürecini başlatmış olmasını asla kabul etmiyoruz. İktidarının ilk dönemi olan 2002-2007 arası dönemde AKP sadece iki adet torba yasa çıkarmıştı. Ancak AKP iktidarları her sene torba yasa sayısını arttırmış, yıllar içerisinde torba yasa tekniğini yasa yapma faaliyetinin “normali” haline getirmişlerdir. Öyle ki Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçildiği tarih olan 9 Temmuz 2018 tarihinden bu yana AKP-MHP iktidarı TBMM’ye neredeyse torba yasa haricinde hiçbir yasa teklifi getirmemiştir.

Bizler, geçmiş yasama dönemlerinde olduğu bu yasama döneminde de torba yasa tekniğine şiddetli bir şekilde muhalefet etmeye devam edeceğiz. Torba yasalar yasama etiğini ayaklar altına almaktadır. Çoğu kez pek çok konuda birbirleriyle alakasız nitelikteki düzenlemeler aynı torba yasanın içerisine atılmakta, Roma Hukuku’ndan gelen *Lex Didia Caecilia* olarak da bilinen “hiç kimse pek çok farklı alanda düzenleme getiren bir yasal düzenleme için tek bir görüş bildirmeye zorlanamaz” şeklindeki evrensel hukuk ilkesi ihlal edilmektedir. Bu karmaşık yasa yapma tekniği aynı zamanda yasama kalitesini de düşürmekte, halkın temsilcilerinin halkın sorunlarına çözüm bulabilmesini engelleyen

sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Herhangi bir alandaki düzenlemelerin torba yasa biçiminde değil de başlı başına bir alanı düzenleyen “kod yasa” biçiminde getirilmiş olması halinde halkın temsilcilerinin iradelerini daha doğru bir yansıtabilecekleri açıktır. Tüm bu nedenlerle torba yasa tekniğinden bir an önce vazgeçilmelidir.

Öte yandan bu torba yasa teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu’na yürürlük ve yürütme maddeleri hariç olmak üzere 15 madde olarak geldi. Ancak komisyonun yasa üzerindeki görüşmelerinde 14 madde daha eklendi. Tabiri caizse komisyon görüşmelerinde “torba yasaya bir torba yasa daha eklendi”. Bu durum halkın oylarıyla gelen halkın temsilcilerine, halklarımıza ve yasama iradesine saygısızlıktır. Komisyon üyesi milletvekilleri eklenen yasa maddeleri üzerinde çalışma fırsatı bulamamış, eklenen 14 madde kamuoyunda tartışılmamıştır. Baskın bir şekilde 15 maddelik bir torba yasa teklifine 14 maddenin daha hoyratça eklenmiş olması yeni dönemde AKP-MHP iktidarının yasama tekniğini de daha şimdiden ortaya koymuştur. Bizler Yeşil Sol Parti olarak halklarımız, emekçiler, kadınlar, gençler, emekliler, doğa hakkında getirilen düzenlemelerin yangından mal kaçırmamasına torba yasa tekliflerine bir operasyonla eklenmesine asla razı gelmeyeceğiz. Bu hoyratlığa karşı en güçlü muhalefeti sürdürmeye devam edeceğiz.

Bu Torba Yasa Teklifi Bütçe Hakkını Ağır Bir Şekilde İhlal Etmektedir

Yasama etiğini ayaklar altına alan bu torba yasa teklifi aynı zamanda “bütçe hakkı”nı da ağır bir şekilde ihlal etmektedir. Oysa insanlığın toplumsal ve sınıfsal mücadele tarihinin en kritik kazanımlarından bir tanesi de bütçe hakkıdır. Bütçe hakkı, halkın ne için, ne kadar vergi ödediğinden, bu vergilerin hangi kamu harcamalarına nasıl harcandığından, ne için ve ne kadar borç alındığından haberdar olması ve bu araçları denetleyip yönlendirebilmesidir. Yani halkın iktidarların gelir toplama ve harcama yetkisine dair söz söyleme ve denetim

hakkına sahip olmasıdır. Kamunun gelir ve giderlerinin belirlenmesinde halkın söz sahibi olmasıdır.

Bütçe hakkının kazanılması tarih boyunca yoğun mücadelelerle mümkün olabilmıştır. Hatırlanacağı üzere İngiltere’de Avam Kamarası’nın onayının alınmaksızın vergi alınamayacağını karara bağlamış olan 1215 tarihli *Magna Carta Libertatum* bütçe hakkı kazanımının ilk yazılı belgesi olmuştur. Bu belgenin yarattığı mücadele mirası 1688 Devrimi, 1789 Fransız Devrimi ve 1917 Bolşevik Devrimi’yle güçlenmiştir. Ancak *Magna Carta Libertatum*’un üzerinden yaklaşık 808 sene geçtikten sonra AKP-MHP iktidarı bütçe hakkına kast etmektedir. Bütçe hakkının sahibi olan halkın modern temsili demokrasilerde vekalet verdiği temsilcileri aracılığıyla kullanması engellenmektedir.

Bu torba yasa teklifinin 11. Maddesi bütçe hakkını ihlal etmektedir. Bu maddeyle 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna bir torba yasayla geçici madde eklenerek 2023 yılı için net borç kullanımı tutarı, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olması yetkisi getirilmektedir. Böylelikle ekonomideki yanlış tercih ve kararlar neticesinde ortaya çıkan ödenek ihtiyacı Cumhurbaşkanı’na verilen yetkiyle giderilecektir.

Anayasa Mahkemesi benzer bir düzenlemeyi 2021 yılında iptal etmişti. İptal etme gerekçesinde de bütçe hakkının ihlalden şu şekilde söz etmişti: “Bütçeler genel olarak belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgelerdir. Bununla birlikte bütçe kanunları, yasama organı tarafından yürütme organına yıllık olarak kamu gelirlerinin toplanması ve giderlerin yapılması için yetki ve izin verilmesini düzenleyen kanunlardır. Yürütmeye verilen bu izin ve yetki, özünde yasama organının halktan aldığı bütçe hakkının gereğidir.” Anayasa Mahkemesi bütçe hakkı gereğince de bu türden

değişikliklerin bütçe kanunları için belirlenen usul ve esaslara tabi olması gerektiğini vurgulamıştı.

Deprem Vergileri Nerede?

Bütçe hakkını ihlal eden 11. maddenin gerekçesinde ise depremden söz edilmektedir. Buna göre “ülkemizde yaşanan deprem afetinin ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılması nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması” için 2023 yılı net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanmak üzere arttırılması amaçlanmıştır. Dahası hem bu maddenin hem de torba yasa teklifinin genel gerekçesinde “deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacının karşılanması” öne sürülüyor. En basit ifadeyle, Maraş merkezli 6 Şubat 2023 tarihli depremler nedeniyle ortaya çıkan maliyetlerin giderilmesi için düzenlemeler getirildiği söyleniyor. Amiyane tabirle “deprem oldu, para lazım” denmiş oluyor. Bu torba yasa teklifiyle de deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanmasını teminen bir defaya mahsus olmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi ihdas edilmesi, kurumlar vergisi oranlarının artırılması ve bazı istisnaların kaldırılması, vergi kanunlarında yer alan bazı maktu vergi tutarlarının artırılmasına ilişkin düzenlemeler getirilmektedir. Bu gerekçeyi kabullenmek mümkün değildir.

Bilindiği üzere 1999 Depremi sonrasında dönemin hükümeti tarafından “deprem vergisi” olarak bilinen özel iletişim vergisi (ÖİV) getirilmiş, AKP hükümetleri de bu vergi uygulamasını devam ettirmişti. Aslında başlangıçta bu vergi geçici olarak getirilmişti. Ancak deprem kaynaklı hasarların önlenmesini amaçlayan bir gerekçeyle kalıcı bir nitelik kazandırılmıştı. Yıllardır bu vergilerin haktan tahsil edilmesine devam ediliyor.

2003-2022 arasındaki 20 yıllık AKP iktidarında toplanan deprem vergisi ise toplamda 86 milyar 138 milyon lira olmuştur. Yapılan çeşitli hesaplamalara göre toplanan bu deprem vergileriyle AKP dönemini kapsayan 2003-2022 arasında

96 metrekare büyüklüğünde 1 milyon 211 bin konut; 112 metrekare büyüklüğünde ise 1 milyon 38 bin konut inşa edilebilirdi.

Ancak deprem vergileri amacı dışında kullanılmış ne depreme hazırlık için ne de deprem sonrasında yaraları sarmak için kullanılmıştır. Deprem vergilerinin nereye gittiği, nerede kullanıldığı belli değildir. Hatırlanacak olursa deprem vergilerinin nereye gittiği konusunda Mehmet Şimşek 2011 Van depreminden sonra yaptığı açıklamada toplanan paraların duble yollar, havalimanları ve sağlık harcamalarında kullanıldığını söylemişti. Şimşek, “Sonuçta bunlar 74 milyonun servetidir. Deprem vergisi adı altındaki vergiden çok sürekli hale gelmiş ÖTV vs. var. Bu vergiler bizim sağlığınıza gidiyor. Diyorsunuz ki bu çerçevede 44 milyar liralık vergi topladınız, nereye gitti. Sadece bir yıllık vatandaşın sağlığı için yaptığımız harcama 44 milyar lira. Bu, duble yollara gidiyor, demiryollarına, havayollarına, çiftçimize, eğitime gidiyor.” demişti. Bu sözler deprem vergilerinin amacı dışında kullanıldığının açık bir itirafıdır. Deprem vergilerinin nereye gittiği, nereye harcandığı kalem kalem açıklanmak zorundadır.

İktidar Ekonomik Çöküşün Maliyetini Emekçi Halkımızın Sırtına Yüklüyor

Şimdi de deprem nedeniyle ortaya çıkan ilave finansman ihtiyacı gerekçesiyle bu torba yasayla bir defaya mahsus olmak üzere ek motorlu taşıtlar vergisi (MTV) getirilmekte, maktu vergilerin 5 katına kadar çıkarılması için Cumhurbaşkanı’na yetki verilmektedir. Aynı şekilde Özel Tüketim Vergisi’nde (ÖTV) “oluşabilecek fiyat dalgalanmalarına uygun şekilde vergilenmesi ve günün sosyal, ekonomik ve mali ihtiyaçlarına göre hızlı ve esnek karar alınabilmesi” için Cumhurbaşkanı’na tanınan yetki değiştirilerek artırım yetkisi genişletilmektedir. Şayet 20 yıllık AKP iktidarında toplanan devasa deprem vergisi deprem için kullanılmış olsaydı, iktidar ekonomi politik tercihlerini sermayeden yana değil halktan yana kullanmış olsaydı bu torba yasaya gerek olmazdı.

2022 yılında Saray’ın sadece 1 günlük harcaması yaklaşık 15 milyon liraya ulaşmışken seçimleri kazanmak için kamunun kaynaklarını har vurup harman savuran, bakanlarını her yere devletin imkanlarını kullanarak gönderen ve seçim çalışması yaptıran bir iktidar “deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacı”ndan söz edemez! Halkın vergileri Saray’ın şatafatı için, seçimleri kazanmak için çarçur edilmiştir. Şimdi de para yok diyerek iğneden ipliğe zam yapılmaktadır. Dün yaptığı asgari ücret artışını hemen ertesi günü yaptığı muazzam zamlarla fazlasıyla geri alan bir iktidarla karşı karşıyayız.

Enerji girdileri başta olmak üzere gıda, sağlık, giyim, akaryakıt gibi kalemlerde yapılan zamlar sürekli hale geldi. Ekmek, çay, yağ gibi temel tüketim maddelerinin yanı sıra benzine, motorine, ulaşımına neredeyse her gün zam geliyor ve zamlar durmadan yağmaya devam ediyor. Zam yağmuru dinmek bilmiyor. İstanbul’da ekmeğin fiyatının 8 lira olacağı basına yansdı. Defalarca zam yapılan akaryakıt fiyatlarına geçtiğimiz günlerde bir zam daha yapıldı. Benzine 2,11 kuruş zam yapılarak satış fiyatı 26,64 liraya yükseldi. 20 Haziran tarihinde güncellenen Dünya Bankası’nın *Gıda Güvenliği Raporu*’na göre Türkiye dünyada yıllık bazda en yüksek gıda enflasyonuna sahip 10. ülke oldu. Açıktır ki iktidar ekonomik çöküşün maliyetini bu torba yasayla getirilen vergilerle emekçi halkımızın sırtına yüklemek istemektedir. Buna karşılık zenginler korunmakta, büyük şirketler kar rekorları kırmaktadır.

Yakın zamanda açıklanan 500 büyük şirketin karları AKP-MHP iktidarının sermaye sınıfının iktidarı olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Türkiye tarihinin en büyük iş ve istihdam kaybının yaşandığı, yoksulluk sınırının 40 bin liraya dayandığı, enflasyonun yüzde 100’ü geçtiği ağır ekonomik bunalım koşulları altında sermaye sınıfı karlarına kar eklemeye devam etmektedir. Türkiye’nin en büyük 500 şirketinin sıralandığı *Fortune 500 Türkiye - 2022 Araştırması*’na göre, şirketlerin 2022 yılı net satışları, bir önceki yıla göre yüzde 148,7 ile rekor kırarak artış gösterdi. Şirketlerin karı yaklaşık 8 trilyon liraya çıktı!

Araştırmaya göre Türkiye’nin en büyük 500 şirketi 2022 yılında net satışlarda, ihracatta ve kâr oranlarında rekor düzeyde büyüme ve artış yakaladı. Net satışlardaki artış son 16 yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşti. 2022 yılı yüzde 97,72 olan ÜFE oranı dikkate alındığında ise *Fortune 500 Türkiye* şirketlerinin net satışlarında yüzde 25,8 reel artış sağladıkları görüldü. Şirketler, net satışlarını dolar bazında da yüzde 33,4 artırdı.

AKP-MHP iktidarında sermayenin işleri tıklarındayken iktidarın yanlış politikalarından ve tercihlerinden kaynaklı enflasyon-kur-faiz sarmalı maliyeti yine emekçi halkımızın sırtına yüklenmiştir. Kur Korumalı Mevduat Sistemi (KKM) artan döviz kurlarının maliyetinin halkın sırtına yüklenmesi uygulaması olarak getirilmişti. Yani dövizli olanların çıkarı korunmuş, dövizli olmayanların da verdiği vergilerle oluşan kamusal kaynakların zara etmesinler diye dövizli olanlara tahsis edilmesi sağlanmıştı. Bu torba yasa teklifiyle KKM’de bu kez Merkez Bankası’nın tam yetkili kılınması ve Hazine desteğinin Merkez Bankası’na devredilmesi düzenlemeleri getiriliyor. Böylelikle KKM’nin bütçeye getirdiği yükün Merkez Bankası’na devri planlanıyor. Bu da KKM kaynaklı bütçe açığının bir kısmının Merkez Bankası’nca finanse edilmesi demektir. Bu finansmanın da Merkez Bankası matbaasınca yani para basılarak gerçekleştireceğini tahmin etmek güç değildir. Para basılması esasında bir enflasyon vergisidir. Bunun maliyeti de esas olarak emeğiyle geçinen on milyonlar tarafından ödenecektir. Çünkü tıpkı devlete vergi ödenmesinde olduğu gibi yurttaşlarımızın ellerindeki paranın satın alma gücü azalacaktır.

“Milli Talan Paketi”: AKP-MHP İktidarı Çay Kaşığıyla Veriyor Kepçeyle Geri Alıyor

Tüm bu gerçeklere rağmen bu torba yasa teklifi, kamuoyunda büyük beklenti yaratılarak TBMM gündemine getirilmiştir. Torba yasa çalışması Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “müjde ekonomisi” söylemi temelinde kamuoyuna

“memur maaş zammı müjdesi” olarak sunulmuştur. Ancak bu torba yasa, iktidarın samimiyetsizliğini ve kurnazlığını da net bir biçimde göstermektedir. AKP-MHP iktidarı bu torba yasada bir yandan memur maaşlarına yoksulluk sınırının altında zam yaparken diğer yandan da yeni vergiler ihdas etmektedir. Yani çay kaşığıyla verdiğini kepçeyle geri almaktadır. Üstelik bu torba yasa teklifi, iktidar tarafından “Milli Dayanışma Paketi” olarak adlandırılmıştır. Ancak bu torba yasa asla ve asla bir Milli Dayanışma Paketi değildir. Olsa olsa “Milli Talan Paketi”dir. “Çay Kaşığıyla Veririm, Kepçeyle Geri Alırım Paketi”dir. Çünkü bu torba yasa adaletsizliği derinleştiren, çalışma barışını bozan enflasyonist bir pakettir.

Kamu Emekçileri Konfederasyonu’nun (KESK) da ifade ettiği gibi kamu emekçilerine verilecek yüzdelik artış oranı, seyyanen zam, vergi dilimi, kök maaş, kıdem tazminatı ve emeklilere yansıyacak oranlar hakkında çok ciddi hak kayıpları yaşanacaktır. En düşük maaşı alan kamu emekçisinin eline 22 bin lira geçecektir. Ancak gerçekte bu emekçinin gerçek maaşı, yani kök maaşı 13 bin 870 lira olacaktır. Dolayısıyla bundan sonraki dönemlerde maaş zammı 22 bin lira üzerinden değil, 13 bin 870 lira üzerinden yapılacaktır. Seyyanen verilecek olan 8 bin 77 lira ise hiç artmayacak, birkaç yıl içinde de eriyip gidecektir.

8 bin 77 liralık seyyanen artış halihazırda ödenmekte olan aylık, tazminat, ödenek, ikramiye, döner sermaye payı gibi pek çok unsurun hesabında dikkate alınmayacaktır. Dolayısıyla kıdem tazminatı oranı da açıklandığı üzere yüzde 74 değil, seyyanen zam nedeniyle daha düşük oranda artacaktır. Emekli olmayı bekleyen binlerce EYT’li de daha düşük kıdem tazminatı alacaktır.

En düşük memur maaşının 22 bin liraya çıkarılmasının taban aylık katsayısı artışı yoluyla değil seyyanen yapılması kamu emekçilerinin derece ve kademelerine göre ezici bir çoğunluğuna daha düşük oranlarda artış yapılması anlamına gelmektedir. Söz konusu 8 bin 77 liralık seyyanen artıştan kamu emekçilerinin sadece yüzde 5’i görece daha avantajlı faydalanacaktır. Derecesi 9 ve üzeri olan ve kamu emekçilerinin yüzde 95’i gibi ezici bir çoğunluğunu

oluşturanlarsa 8 bin 77 liralık seyyanen artıştan kaynaklı daha fazla kayıp yaşayacaktır. Dolayısıyla yapılacak maaş artış oranının tamamı, taban aylık katsayısı artışı şeklinde olmalıdır. Aksi takdirde bu haliyle uygulanırsa kamu emekçilerinin bundan sonraki maaşlarının artışında, emekli maaşı ve ikramiyesinde söz konusu artışlar dikkate alınmamış olacaktır. Böylece kamu emekçileri ve emeklileri arasındaki maaş uçurumu daha da artacaktır.

Öte yandan Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde Yeşil Sol Parti olarak kamu emekçilerinin taleplerinden biri olan ilgili maddenin yürürlük tarihinin 15 Temmuz 2023 değil 1 Temmuz 2023 olması için verdiğimiz değişiklik önergesi AKP-MHP tarafından reddedilmiştir. Yürürlük tarihi 1 Temmuz 2023 olarak belirlenmediği takdirde 15 günlük maaş farkı kamu emekçilerinin cebinden çıkmış olacaktır.

İfade ettiğimiz tüm bu nedenlerden dolayı Yeşil Sol Parti olarak Milli Talan Paketi'ne onay vermiyoruz. Vergi adaletsizliğini daha da derinleştiren, bütçe hakkını ihlal eden, yurttaşlara yeni vergiler getiren, bir avuç zengin için bütün bir topluma maliyet yükleyen, emekçileri sefalet ücretlerine mahkum eden, zeytinlik alanları imara açarak doğanın daha da talan edilmesine olanak sağlayan, çalışma barışını bozan, sermayenin çıkarlarını savunan bu paketin sorunları çözmek yerine daha da büyüteceği ortadadır.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1: Teklif ile 2023 yılı için ödenecek Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) bir defaya mahsus olmak üzere 2 katına çıkarılmakta bunun gerekçesi olarak da “deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanmasını temin” gösterilmektedir.

Ek MTV öngören bu düzenleme Anayasa’ya açıkça aykırıdır. Anayasa’nın 73. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.” denilmektedir. Bu hükümlerle verginin malî güce göre alınması ve genelliği ilkeleriyle vergilendirmede eşitlik ve adaletin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Malî güç, ödeme gücünün kaynağı, dayanağı, nedeni ve varlık koşuludur. Yasa koyucunun vergilendirmede, kişilerin sahip olduğu ekonomik değer ile malî güçlerini göz önünde bulundurması gerekir. Yine Anayasa’nın 2. maddesiyle hüküm altına aldığı Hukuk Devleti, tüm devlet organlarının eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, yönetilenlere güçlü, etkin ve kapsamlı biçimde hukuksal güvencenin sağlandığı, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alındığı, hukukun evrensel kurallarına saygı gösterildiği ve adaletli bir hukuk düzeninin gerçekleştirildiği devlettir. Hukuk devletinin öğeleri arasında eşitlik ilkesi de vardır. Teklifin 1. Maddesi ile yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle zaten güncelleştirilerek alınan MTV için 2023 yılında ikinci kez ek vergi getirilmesi ile vergi yükü araç sahipleri aleyhine ağırlaştırılmaktadır. Bu durum, vergi yükünün dengeli, adil, ölçülü ve eşit dağılımını engelleyerek Anayasa’nın 73. maddesinde öngörülen vergilendirme ilkelerine ve 2. maddesiyle hüküm altına alınmış hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi de 2003/48 E. ve 2003/76 K. sayılı kararıyla daha önce aynı şekilde getirilen ek MTV düzenlemesini bu gerekçelerle iptal etmiştir. Öngörülen bu ek vergilerin, vergi artışlarının, bazı istisnaların kaldırılmasının asıl gerekçesinin deprem değil 2023 yılının ilk 4 ayında 2022 yılının tümündeki bütçe açığının 2,75 katı olarak tarihi rekor seviyede gerçekleşen bütçe açığı olduğu aşıkardır. Tüm bu düzenlemelere gerekçe olarak depremin gösterilmesi, Anayasa Mahkemesi’nin anılan iptal kararında böyle bir ek vergi için “olağanüstü koşulların zorunlu kıldığı haklı bir nedenin” varlığına işaret etmesidir. Teklif sahipleri iktidarın yanlış ekonomi politikalarının sonucu olarak

halkın altında ezildiği bu vergileri getirirken Anayasa Mahkemesi engelini amiyane tabirle atlatmaya çalışmış ve açıkça kanuna karşı hile yoluna başvurmuştur.

Yine 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun uyarınca vergi gelirlerindeki artışlardan belediyelerin de pay alması gerekirken teklif maddesinin yedinci fıkrası ile belediyeler kapsam dışı bırakılmıştır. Söz konusu fıkra, İktidarın son yıllarda sistematik olarak yerel yönetimler üzerinde vesayet denetiminin ötesine geçerek katı hiyerarşik bir merkezileşmeye yönelmesi, yerel yönetimlerin bizzat varlık nedenine müdahale ederek yerinden yönetim ilkesini işlevsiz hale getirmeye çalışmasından bağımsız düşünülemeyecektir.

Madde 2: Teklif ile emeklilerinin kök aylıklarına yüzde 25 oranında zam yapılması öngörülmüştür. Teklifin ilk halinde memurlara yapılması öngörülen seyyanen zamdan emeklilerin faydalandırılmaması kamuoyunda büyük tepkilere yol açmış komisyon aşamasında önerge verilerek emekliler için yüzde 25 zam yapılması teklif edilmiştir. İyileştirme adı altında yapılan bu zammın, Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) tarafından yüzde 108,58 olarak açıklanan enflasyon şartları altında hiçbir yaraya merhem olmayacağı açıktır. Asgari ücrete yüzde 35 memurlara yüzde 74 dolayında zamlar yapılırken emekliye yapılması öngörülen yüzde 25’lik zam milyonlarca emekliyi sefalete mahkum etmekten başka bir şey değildir. Kaldı ki müjde olarak lanse edilen teklife göre milyonlarca emekli temmuz ayında 1 lira dahi zam alamayacaktır. Seçimlerden önce en düşük emekli maaşının 5 bin 500 liradan 7 bin 500 liraya çıkarılması ancak seyyanen yapılan bu artışın kök maaşa yansıtılmaması sebebiyle halihazırda kök aylığı 7 bin 500 liranın aşağısında olup da 7 bin 500 lira alan emekliler zamdan faydalanamayacaktır.

Bir önceki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin’in Nisan ayında 7 bin 500 lira maaş alan emeklilerin sayısını 9 milyon olarak açıkladığı da göz önünde bulundurulacak olursa bu “yetersiz” zamdan dahi emeklilerin yarısından fazlasının yararlanamayacağı görülmektedir.

Madde 4: Teklifte yabancı devlet harp okullarında okutulan askeri öğrencilerin eğitim sürelerini, eğitim süreleri bakımından denk olmayan ve öğrenci gönderilemeyen bazı ülkelerin harp okullarına da askeri öğrenci gönderilebilmesi esasları düzenlenmiştir. Madde ve gerekçesinden anlaşılacağı üzere bu madde teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu’nun çalışma alanı içerisinde değildir. Komisyonların uzmanlık alanlarına göre oluşturulduğu düşünüldüğünde Milli Savunma Komisyonu bünyesinde görüşülmesi lazım gelen bir teklifin, madde ihdası suretiyle konuya dair herhangi bir bilgi ve/veya uzmanlığı bulunmayan Plan ve Bütçe Komisyonu’nda alelacele görüşülmesi hem kanun yapım tekniği hem de yasama faaliyeti yürütülmesi açısından mutlak surette yanlıştır.

Madde 6: Teklifte Cumhurbaşkanı’na ambalaj, poşet, plastik atık, bitkisel yağ atığı, pil vb. ürünlerin geri kazanımı süreçlerinde uygulanan geri kazanım katılım payını (GEKAP) iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi verilmektedir. Her şeye karışan her alanda yetkili kılınan tek adam rejiminin geldiği noktayı göstermesi açısından ibretlik bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Madde 7, 8: Teklifte Kurumların aktifinde iki yıldan fazla süreyle kayıtlı olan taşınmazların satışında uygulanmakta olan KDV istisnası kaldırılmakta iştirak hisseleri açısından istisnanın devam etmesi öngörülmektedir. Komisyon görüşmeleri sırasında teklif sahipleri ve ilgili bürokratların verdiği verilere göre yaklaşık 2 bin 829 mükellefi ilgilendiren bu istisna sebebiyle 2022’de vazgeçilen

vergi miktarı 13,6 milyar liradır. Ancak düzenlemeden sonra ne kadarlık bir vergi geliri artışı beklendiğine ilişkin sorulara bir cevap verilememiştir.

Teklifin altıncı ve yedinci maddesi de teklifin geneli gibi “Milli Dayanışma” adı altında mümkün olan her vergi/katılım payı/para cezasının artırılması ve istisnaların kaldırılmasına ilişkindir. Savaşa ayrılan devasa bütçeler, 2023 Genel Seçimleri için şov amaçlı gezdirilen TOGG, Fahrettin Altun’un seçim propagandasına aktarılan milyonlar, Saray’ın katlanan harcamalarının faturasının deprem bahanesiyle halka kesilmesinin adı dayanışma değil halkını haraca bağlamaktır.

Madde 9: Depremzedeler için yapılacak konutların inşası dolayısı ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının KDV’den müstesna edilmesi amaçlanmaktadır.

3065 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, depremzedeler için inşa edilecek konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetlerin, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisi uygulamasında istisna olmaları sağlanmaktadır.

Madde 10: Deprem bölgelerinde yeni sanayi alanlarını tespit etmek, afetten etkilenen sanayicinin sanayi faaliyetlerini yürütebilmesi için her türlü altyapı, üst yapı tesislerinin onarımı, güçlendirilmesini sağlamak üzere düzenleme yapılmaktadır.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’na geçici madde eklenerek bir yıl süre ile sanayi bölgesi olabilecek alanların ilgili kurumların görüşleri alınarak belirlenmesinin sağlanması, alt yapı ve üst yapı desteğinin sağlanması istenmektedir.

Bu maddeyle esasen afet kararı alındıktan bu yana geçen altı aylık sürede hayata geçirilemeyen projelere bir altı aylık süre daha verilerek rezerv alanlardaki imar planları, parselizasyon planları, zemin etütleri ve çelik konstrüksiyona başlanmış olan projelerin tamamlanması amaçlanmaktadır.

Depremden etkilenen 11 ilde bulunan sanayi tesisi tanımındaki organize sanayi bölgelerinde Hatay, Antakya, İskenderun, Maraş, Adıyaman ve Malatya'daki siteler en ağır hasar alan sitelerdir. 12 Mart tarihli 136 sayılı Olağanüstü Hal Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 18 tane yeni rezerv alan ilan etti. Bahsi geçen düzenleme ile, bu planlı sanayi alanlarının yapılması, yerinde yeniden yapılamayacak denli hasar almış olan küçük sanayi sitelerinin inşa edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11: 2023 yılı için net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanmak üzere artırılması amaçlanmaktadır.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna geçici madde eklenerek 1 Ocak 2023 tarihinden geçerli olmak üzere Hazine ve Maliye Bakanı ve Cumhurbaşkanının yüzde 5'er olan borç artırım tutarı 3 katına çıkartılmaktadır.

Bu düzenleme Meclis'in bütçe hakkının gasp edilmesi anlamına gelmekte, Meclis bütçe yetkisi Cumhurbaşkanına verilmekte, bütçe disiplininin dışına çıkılarak, hesap verebilirlik önlenmekte ve keyfî harcamalar teşvik edilmektedir. Bu düzenlemeyle ilave 2 trilyon 181 milyar lira borçlanma yetkisi verilmektedir.

Madde gerekçesinde yaşanan depremin ekonomik ve sosyal etkilerinin azaltılması için ihtiyaç olan finansman ihtiyacının karşılanması ve Hazine nakit rezervinin güçlü seviyede tutulabilmesi gösterilmektedir. Sosyal devlet olmanın sorumluluğu gereğini yerine getirme noktasında Maraş ve Hatay depremleri sonrasında sınıfta kalan iktidar; içinde bulunduğu ekonomik krizi aşabilmek için

gerekçe olarak depremi göstermekten imtina etmeksizin, hükümetin bütçe kanununa göre belirlenen borçlanma sınırını artırmada bir beis görmemektedir.

AKP-MHP iktidarında ekonomi emekçilerinin üzerine çökmüş, yurttaşlar tepeden tırnağa “borç” batağına sürüklenmiş şahıs, şirket, hane borçları ödenemeyecek düzeye gelmiştir.

Borçlanma talep edilen düzenlemenin borçlanma limitine ilişkin muğlaklık içermesi ve buna ilişkin farklı yorumlara açık olması, halkın sırtına ek büyük maddi yükler getirmesi ve bütçe hakkını gasp etmesi dolayısıyla çıkarılması gerekmektedir.

Madde 12: Bazı ÖTV tutarlarının güncellenmesini sağlayacak yetki düzenlemeleri öngörülmektedir.

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun 12’nci maddesine eklemeler yaparak doğalgaz, benzin ve motorinden alınan ÖTV’nin, TÜİK’in Ocak ve Temmuz aylarında ilan ettiği altı aylık yurt içi fiyat endeksindeki değişim oranlarına göre artırılması sağlanmakta ve Cumhurbaşkanının bu vergi oranını yarısına kadar artırma yetkisi, 5 katına çıkarılmaktadır. Tütün ve alkol ürünlerinde hali hazırda uygulanan ÜFE artış oranındaki otomatik zamlanma uygulaması akaryakıt ürünlerine de getirmektedir.

Cumhurbaşkanına verilen vergi oranlarının 5 kata kadar artırma yetkisi, “verginin belirliliği” ve “öngörülebilirliği” ilkelerine aykırıdır. Tüm dünyada uygulanan ÖTV oranlarında gerileme eğilimi mevcutken, Türkiye’de bunun tam tersi bir durum söz konusudur.

ÖTV’nin ÜFE artışı oranında artırılması ile kendine finansman sağlamaya çalışan iktidar yarattığı ekonomik krizin faturasını yine yurttaşların sırtına yıkmaktadır. AKP’nin adına “Milli Dayanışma Paketi” dediği düzenlemelerle

bütçenin yılı çıkaramayacağı bu nedenle vergileri artırmaya gidildiği apaçık ortadadır.

Bozulan kamu mali dengelerini yeniden kurabilmek için, ekonomiyi “rasyonel” bir zemine çekme iddiasıyla yaygın ve fahiş vergi artırımlarına gidilerek, yıllık 1.1 trilyon TL ekstra vergi toplanmak istenmektedir. Sözde “dayanışma” paketinde, tasarruf ayağı ise yoktur. Kamudaki israftan ise hiç ödün verilmemektedir.

Gelirine bakılmaksızın herkesin aynı tutarda ödediği ve bu nedenle vergi adaletini ortadan kaldıran dolaylı vergiler, bütçe gelir kaleminin büyük kısmını oluşturmaktadır. Emekçilerin finanse ettiği bütçeden yoksulların payına bir şey düşmemekte hatta dolaylı ve dolaysız olarak sermayenin cebine girmektedir.

Bizler Yeşil Sol Parti olarak bu sistemin tamamen karşıtı bir biçimde vergi toplama mantığının değıştirilerek zenginlere zenginliklerine paralel olarak artan oranda bir servet vergisi uygulanmasını savunuyoruz. Bununla birlikte temel zaruri mallardaki KDV ve ÖTV’nin sıfırlanması, gelir vergisi oranlarının en zenginleri daha fazla vergilendirecek şekilde dik ve artan oranlı olarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurguluyoruz.

Madde 13: Aile sağlığı çalışanlarının aile hekimi yerine Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmesi ve sözleşmeli aile hekimleri, sözleşmeli dış hekimleri ile aile sağlık çalışanları hakkında uygulanan disiplin cezalarının düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu’na yapılan eklerle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’ndaki disiplin cezası gerektirecek eylem ve fiiller karşısındaki cezaların aile sağlığı çalışanları, sözleşmeli aile hekimleri ve dış hekimleri için de geçerli olması istenmektedir. Anayasa Mahkemesi tarafından “Aile hekimi ve aile sağlığı çalışanlarına ilişkin sözleşmede yer alacak ücretler, ödeme tutarları gibi

hususların yönetmelik belirlenemeyeceği ve ancak kanun ile belirlenebileceği yönündeki” kararına dair düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca aile sağlığı çalışanlarının aile hekimi yerine Sağlık Bakanlığınca belirlenmesi düzenlenmektedir.

Sağlık Bakanlığınca belirlenen performans hedeflerine ulaşamaması durumunda sözleşme yenilenmeyeceği belirtilen madde, hukuksal belirlilik ve kanuni güvence içermemektedir. Şu haliyle muğlak ifadelerle idareye keyfiyete varabilecek son derece geniş takdir yetkisi bırakmaktadır. Ayrıca aile hekimlerinin 4 bin hasta takibi, ciddi poliklinik yükü gibi hali hazırda var olan ağır çalışma koşulları görmezden gelinmekte, aile hekimlerine bilinmeyen bir “performans” kriteri dayatılmaktadır.

Sağlık Bakanlığı’nın işletmecilik terminolojisine ait “performans hedefi” ile sağlık çalışanlarının yetkinlik, yeterlik, hizmet gerekleriyle uyum ve sağlık hizmetinin niteliği açısından değerlendirilemeyeceği açıktır. Sağlık hizmetinin, niteliği ve yaşam hakkıyla ilişkisi açısından “işletmecilik” yaklaşımıyla sunulması da hizmetinin esasına uygun değildir.

Yine aynı şekilde, disiplin kurullarının teşkili, disiplin amirlerinin tayin ve tespiti ile disiplin hükümlerinin uygulanmasına ilişkin diğer esasların yönetmelikte düzenleneceği hükmü de hukuka aykırıdır.

Bu düzenlemede kamudaki görevinden ücretsiz izinli sayılmak suretiyle geçmeyip açıktan sözleşme imzalanan aile hekimlerinin varlığı göz ardı edilmektedir. Halihazırda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olmayan, diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine de bağlı olmaksızın çalıştırılan bu kişilerin, hakları bakımından değil yükümlülükleri bakımından 657 sayılı yasaya tabi olduklarının belirtilmesi çelişkilidir. Olması gereken, açıktan sözleşme ile görev yapan aile hekimlerinin tamamının kadrolu olarak istihdamının sağlanmasıdır.

Ayrıca Aile Hekimliği Ödeme Yönetmeliği'yle tavan ücreti üzerinden hesaplanan maaşa seyyanen “diğer” diye yansıtılan ama ek ödeme şeklinde olacağı anlaşılan zammın 8.077 TL'lik kısmı, diğer memurlar gibi aile hekimlerine uygulanmayacaktır. Aile hekimleri için uygulanabilmesi bu yönetmelik gereği ayrıca kanuni düzenleme yapılması ile mümkündür. Performans ya da disiplin cezalarının düzenlemesi yerine, bu şekilde bir düzenleme aile hekim olarak görev yapan sağlık emekçilerinin uğradığı adaletsizliklerin giderilmesi amaçlanmalıydı.

Ücretleri ödenekten ödenen sağlık çalışanları, ebe, tıbbi sekreter, temizlik görevlisi ödemelerinde günlük olacağından bu çalışanlar işsiz kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ayrıca, konutlara uygulanan yüzde 25 zam kısıtlaması iş yerlerinde uygulanmadığı ve cari ödenekten karşılandığı için son yıllarda fahiş bir şekilde artan aile sağlığı merkezlerinin kiralari birçok aile sağlığı merkezini kapanma tehlikesiyle yüz yüze bırakacaktır. Böylelikle nitelikli, ulaşılabilir, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerine ulaşımın ciddi anlamda sekteye uğrayacağı unutulmamalıdır.

Madde 14: Aile hekimliği hizmeti ile birinci basamak ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetlerinin entegre olarak sunulması düzenlenmektedir.

5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu'nda yapılan değişiklikle ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetleri planlaması yapılması amaçlanmaktadır.

Bu hizmetlerin birinci basamak düzeyinde verilmesi kamu yararınadır. Bununla birlikte, aile sağlığı merkezlerinin kiralama yoluyla aile hekimlerine devredildiği, imkanları ölçüsünde en yüksek sınıfta merkez yapmak için aile hekimlerinin çaba gösterdiği dikkate alındığında, Aile Sağlığı Merkezleri'nin hizmete uygun inşasının ve tam donanımlı tesliminin Sağlık Bakanlığı tarafından sağlanması ve koşulları uygun yerlere verilmesine dair düzenleme yapılmalıdır.

Koruyucu ve önleyici sağlık hizmeti anlayışı gereği -halk sağlığı ve ruh sağlığını korumak adına- ağız ve diş sağlığı hizmetleri ve yaşlı sağlığı hizmetlerinin yanında, her Aile Sağlığı Merkezi’nde Diyetisyen, Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve Fizyoterapist istihdamının sağlanmasına yönelik düzenleme yapılmalıdır.

Madde 15: Covid-19 pandemisi nedeniyle izinde bulunan hükümlüler ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’a ilişkin düzenlemedir.

Öncelikle böylesi önemli bir düzenlemenin bir gece yarısı operasyonuyla bu torba yasaya eklenmesini kabul etmiyoruz. Kamuoyunda tartışılmadan aniden bir torba yasa içerisine sıkıştırılması yasamaya saygısızlıktır. İkinci olarak Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’a ilişkin bir düzenlemenin Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilmiş olması asla doğru değildir. Bu düzenleme Adalet Komisyonu’nda görüşülmeli, gerekli tartışmalar etraflıca yapılmalıydı. Ancak bu gerçekleştirilmemiştir. Bu düzenlemenin kapsamının genişletilmesi konusunda ciddi bir tartışma yürütülmesi gerekmektedir.

2020 yılında bütün dünyayı sarsan, kasıp kavuran Covid-19 pandemisinden dolayı cezaevleri de ciddi bir risk alanıydı. Birleşmiş Milletler, cezaevlerinde Covid-19 salgını nedeniyle büyük bir felaketin yaşanmaması için hasta ve yaşlı mahpusların derhal serbest bırakılması gerektiği çağrısında bulunmuştu. Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edilen pandemi ile ülkeler bazında çok çeşitli önlemler alınmış ve İtalya ile İran, ülkelerindeki cezaevlerini suç ayrımı yapmaksızın tahliye etmişti. Türkiye’de ise yaşam hakkı bağlamında sadece bir kesimin korunduğu, bir başka kesimin ise yaşam hakkının açıkça ihlal edildiği, ayrımcı bir düzenleme yapılmıştı.

Tüm mahpuslar salgın karşısında eşit risk altında olmasına rağmen yapılan düzenlemeler; eşitlik ilkesine aykırı bir şekilde yapılmış ve içlerinde onca ağır

hasta mahpus bulunmasına rağmen tüm siyasi mahpuslar bu düzenlemelerde kapsam dışı tutularak tahliye edilmemişti. Kamuoyundaki tepkilere rağmen 14 Nisan 2020'de kabul edilen 5275 Sayılı Kanun'la ayrımcı bir düzenleme yapılmakla kalınmamış, pandemi fırsata çevrilerek politik mahpuslar açısından hukuksuz ve keyfi uygulamaları derinleştirecek bir düzenleme yapılmıştı.

Pandemi sürecinde örtük af adı verilebilecek düzenlemelerle tahliye edilmeyerek içerde tutulmaya devam edilen mahpuslardan infaz süreleri tamamlanıp tahliyeye hak kazananlar ise yine aynı düzenlemeyle genişletilen hapisane idare ve gözlem kurullarının keyfi kararlarına takılmaya başlanmıştı.

Ayrımcı kanunda yer alan yeni düzenlemeye göre hükümlüler, iyi hal tespitinde 3 ya da 6 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulmaya başlanmıştı. 1 Ocak 2021'den itibaren uygulamaya başlanan 'iyi hal' tespitinde, 3-6 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulma uygulaması ile birlikte, cezaevlerindeki koşullu salıverme şartları oluşmuş politik mahpuslar, idare ve gözlem kurulunun keyfi raporlarıyla iyi halli sayılmadığı için koşullu salıverme hakkından faydalandırılmamaya başlanmıştır. Bu kişiler içinde ağır hasta mahpuslar ve 30 yılı aşkın süredir cezaevinde bulunan mahpuslar da bulunmaktadır. “Fazla su kullandın”, “pişman değilsin”, “görüşme esnasında güldün”, “Kürtçe türkü söyledin”, “çok kitap okudun”, “ALES sınavına girmedin” gibi absürt gerekçelerle bugüne kadar 200'ün üzerinde politik mahpusun infazı yakılarak tahliyesi engellenmiştir.

Bu yasa teklifi de 2020 yılında kabul edilen ayrımcı infaz yasasının bir devamı olup ayrımcı infaz rejimini derinleştirecek bir tekliftir. Mecliste kabul edilip yasalaşan diğer infaz düzenlemeleri gibi politik mahpuslara karşı ayrımcı bir infaz rejiminin inşa edildiği bir düzenleme olarak komisyona gelmiştir.

İnfazda eşitlik ilkesinin yer almadığı, mevcut hukuk sisteminin yol açtığı hak ihlallerinin ve mağduriyetlerin giderilmediği, suç ve ceza arasında bir

dengeinin asla gözetilmediğı, mevcut sorunlara gerçek çözümler üreten düzenlemelerin söz konusu olmadığı, yıllardır dile getirdiğimiz hukuksuz ve eşitsiz düzenin devam ettirileceğine delalet eden bu teklif, ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesini gözetmemesi sebebiyle Anayasa’ya aykırı bir tekliftir.

Türkiye’deki mevcut ceza rejimi içinde barındırdığı eşitsizlik ve adaletsizliklerden dolayı kapsamlı bir yenilenmeyi gerektirmektedir. İnfazda ikilik yaratan düzenlemelerin ortadan kaldırılması, mahkumların umut etme koşullarının saklı kalması için infaz için öngörülen sürelerin kısaltılması, hasta mahpuslar için kalıcı ve gerçek düzenlemelerin yapılması, toplumun yıllardır beklenti içerisinde olduğu hususlardır. Fakat mevcut kanun teklifi, toplumun gerçek beklentilerinin yerine getirilmesine yönelik değil, sadece muhaliflerin baskı altına alınması amacıyla kapasitenin aştığı cezaevlerinin bir biçimde boşaltılmasına yöneliktir. İnfazda eşitlik gibi en temel meseleye olan yaklaşım, yalnızca “terör” suçları adı verilen ve bireyin demokratik hakkı olan ifade hürriyetini hedef alan suçlar kapsamında indirim öngörmediğı müddetçe toplumsal barış ortamından söz etmek de mümkün değildir.

Madde 16: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 43. maddesine ilişkin düzenlemedir.

Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı yardımcıılığı, Bakanlık ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğı görevinde bulunanların aylıklarının yüzde 25 oranındaki artışa paralel olarak yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 17: 2016 yılından itibaren işverenlere verilen asgari ücret desteği uygulamasının 2023 yılı Temmuz-Aralık döneminde de sürdürülmesi öngörülmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na geçici madde ekleyerek işverenlere finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılayacak şekilde aylık 400 TL olan desteğin 500 TL olarak sağlanmasının sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

İktidarın ekonomi politikalarında tercihini emekçilerden yana değil sermayeden yana yaptığının ve fonların emekçiler lehine değil sermaye için kullanıldığının en başat örneği de İşsizlik Sigortası Fonu’dur. Türkiye’de İşsizlik Sigortası Fonu’ndan en az yararlananlar işsizlerdir.

İşsiz milyonlarca yurttaş İşsizlik Fonu’ndan ödenek bile alamazken, fondan yapılan harcamaların büyük bölümü işsizlik ödenekleri dışındaki başlıklara harcanmaktadır. Talan edilen İşsizlik Sigortası Fonu, işsizler yerine işverene kaynak olarak görülmektedir. Bahsi geçen düzenleme ile yine işverene desteğin kaynağı olarak emekçinin fonda toplanan parası gösterilmektedir. O nedenle düzenlemede bahsi geçen destek, İşsizlik Sigortası Fonu yerine Hazine’den sağlanmalıdır.

İşsizlik Fonu’nun amaç dışı kullanımına son verilmeli, sermayeye- işverenlere değil işçilere ve işsizlere ödemeler daha kapsamlı bir şekilde yapılmalıdır. İşsizlik Sigortası Fonu’ndan yararlanma koşulları kolaylaştırılarak, yararlanma süresi uzatılmalı ve fondan işçilere yapılan ödeme asgari ücretten az olmayacak şekilde artırılmalıdır. İşsizlik Fonu’ndan alınan borçlar geciktirilmeden ödenmelidir.

Madde 18: 5510 Sayılı Kanun’a aşağıdaki geçici madde eklenerek malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarının yüzde 25 arttırılmasına ilişkin düzenleme getirilmektedir.

Malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarıyla geçinmeye çalışan milyonlarca yurttaş, açlık sınırının çok altında hayat mücadelesi vermektedir. AKP’nin sosyal yardımlara muhtaç hale getirdiği ve yoksul aylığı bağladığı yurttaşların maaşlarına yapılan yüzde 25’lik zam, ne yazık ki her gün yükselen dolar kuru, artan enflasyon, son olarak harçlara ve vergilere yapılan zamlar karşısında eriyip gitmektedir.

Bakıma muhtaç derecede yaşlılar, çalışma gücünü en az yüzde 60 ya da üzerinde kaybeden maluller ve tek gelir kaynağı olarak sadece ölüm aylığı ile geçinen yurttaşların ekonomik kriz koşullarında aldıkları maaşla hayatlarını sürdürmeleri oldukça zorlaşmaktadır. Bu nedenle yapılacak artışın en az yoksulluk sınırının üstünde olacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini savunuyoruz.

Madde 19: Kimi kurumlar vergisi istisnalarının kaldırılması amaçlanmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 5’inci maddesindeki istisnalar bölümünde yapılan kimi değişikliklerle girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklarının hisse senetlerinden elde edilen gelirlere sağlanan istisna hariç, diğer yatırım fonlarından elde edilen gelirlere ve taşınmaz satışlarından elde edilen gelirlere tanınan istisnalar kaldırılmaktadır.

Kurumlar vergisindeki kimi istisnaların kaldırılması yetersizdir. Ekonomik programımızda vurguladığımız gibi temel zaruri mallardaki ÖTV, KDV gibi dolaylı vergiler kaldırılmalı, bunların yerine servet vergisi getirilmeli ve kurumlar vergisi oranı yükseltilmelidir.

Madde 21: Kurumlar Vergisi oranının yüzde 20’den yüzde 25’e arttırılmasına ilişkin düzenlemedir.

2023 yılı için Kurumlar vergisi oranı yüzde 20’den yüzde 25’e, finansal kurumlarda oran ise yüzde 30’a yükseltilmektedir. Bu artışa sebep olarak da deprem nedeniyle açığa çıkan finansman ihtiyacının bu vergilerle karşılanması zorunluluğu gösterilmektedir.

Ancak 1999 depreminden bu yana “deprem vergisi” adı altında ve değişik kanunlarla tüm yurttaşlardan ve kurumlardan vergi zaten alınmaktadır. Deprem vergisi, 1999 depremiyle birlikte depremin zararlarını tazmin etmek, yeni oluşacak depremler için önlemler alabilmek, toplanma alanları, deprem bilincinin gelişmesi gibi harcamaların finanse edilebilmesi için toplanıyordu. ÖTV’ye 30 Ocak 2021’de Cumhurbaşkanı Kararı ile yüzde 33 oranında zam getirilmiş, yüzde 7,5 olan ÖİV yüzde 10’a çıkarılmıştı. 2022 sonunda da yüzde 122,93 oranında rekor zam ile en yüksek orana ulaşmıştı. Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın bütçe verilerine göre 2000-2022 yıllarını kapsayan 23 senede toplanan deprem vergisi 87 milyar 998 milyon liradır.

Hatırlanacağı üzere 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem nedeniyle televizyon kanallarında 115 milyarlık liralık bir bağış toplanmıştı. Devasa deprem bütçesine karşın finansman açığının halen deprem bahane edilerek vergilerle kapatılması gerçekçi değildir. Açıktır ki bu düzenleme depremzedeler için değil AKP-MHP iktidarının bütçede açtığı “kara delik”i kapatmak için kullanılacaktır. Deprem ise işin bahanesidir.

Yine söz konusu madde düzenlemesinde ihracatın teşvik edilmesi için ihracattan elde edilen kazançtan alınan kurumlar vergisi oranının 5 puan indirimli olarak uygulanacağı belirtilmektedir. Yani bir madde içerisinde hem kurumlara vergi yükü getirilmekte hem de teşvik adı altında 5 puanlık bir indirim yapılmaktadır. Dolayısıyla bu değişiklik iddia edilen amaca uygun değildir. Bu

sebeple “Deprem afetleri nedeniyle ortaya çıkan finansman ihtiyacı”ndan söz edilemez.

Madde 22: İlgili düzenleme, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’na geçici madde eklemek suretiyle; Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamındaki kurumlar vergisinden müstesna kazançlar arasında sayılmış olan, kurumların en az 2 tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlara ilişkin vergi düzenlemelerini içermektedir.

Madde ile düzenlemeden önce taşınmaz satışlarından doğan kazançların vergi istisna oranı %50 iken bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için kanun değiştirilmeden önceki hükümleri uygulanacaktır.

Bu düzenlemeye gidilirken istisnanın gerekçesi, vergileme tercihleri yapılırken geçmiş yıllarda işletmelerin atıl gayrimenkullerini satarak işletmenin aktifine koymaları ve bünyesini güçlü tutmaları olarak lanse edilmiştir. Söz konusu istisna uzun bir süre uygulanmıştır. Bu süreçte bu ve benzeri istisnalarla şirketlere önemli avantajlar sağlanmıştır. AKP-MHP ittifakı iktidarları boyunca sermayenin yanında durma noktasında kararlı bir duruş sergilemiş, halkın çıkarı veya sermayenin çıkarı arasında tercih yapmak söz konusu olduğunda her zaman sermayeden yana tavır almıştır. AKP bu tutumunu iktidar olduğu süre boyunca hiçbir zaman bozmamış verginin büyük kısmını yoksullardan alıp zenginlere aktarmıştır. İktidar bu zaman diliminde şirketlere vergi istisnaları, muafiyetleri ve ucuz krediler sağlarken emekçilerin maaşlarından anında vergi kesintisi yapmayı tercih etmiştir. Yani kamunun neredeyse bütün vergi yükü yoksul halkın sırtına bindirilmiştir. Geline nokta iktidar, yanlış ekonomi-politik tercihlerinden dolayı, deniz bittiği için artık ayrımsız gelir kapısı yaratma çabası içerisine girmiştir. Bu sebeple düzenlemedeki temel hareket noktası, bu konudaki adaletsizliği ortadan kaldırmak değil, yeni bir gelir kapısı açmaktır. Türkiye’nin

vergi yapısı bir bütün olarak radikal bir şekilde emekçiler lehine değiştirilmelidir. Biz Yeşil Sol Parti olarak bu temelde kapsamlı bir vergi reformunu savunuyoruz. Az kazananan az, çok kazananan çok vergi alınmalı, devasa şirket karları vergilendirilmelidir.

Madde 23: Konut kiralari bakımından 2/7/2023 ilâ 1/7/2024 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmalar, bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşini geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranının yüzde yirmi beşin altında kalması halinde değişim oranı geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır. Bu oranları geçecek şekilde yapılan sözleşmeler, fazla miktar yönünden geçersizdir.

Bilindiği üzere son günlerin en can yakıcı sorunlarından birisi de kira artışları ve kiralık ev sorunudur. İktidar birçok alanda olduğu gibi bu alanda da başarısız politikalarıyla sorunu kangren hale getirmiştir. Özellikle son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon, göçler ve depremin de etkisiyle kira artışları vatandaşlarımızı ciddi anlamda zorlamaya başlamış, kiracılar gelirlerinin büyük bir kısmını kira ödemeye ayırmak zorunda bırakılmışlardır. Özellikle çalışan emekçi kesimin büyük bir kısmını oluşturan asgari ücretliler kiralalarını ödeyecek gelirden mahrum hale gelmiş, gelirlerinin tamamıyla ev kirası dahi ödeyemez noktaya gelmişlerdir. AKP-MHP iktidarının ekonomi politik kararları nedeniyle, özellikle büyük kentlerde, en temel insan hakkı olan barınma ciddi bir sorun haline gelmiştir. Ve Türkiye’de barınma sorunu çığ gibi büyüyerek devam etmektedir.

Türk Borçlar Kanunu’na eklenen geçici maddeyle artışın bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde 25’ini geçmeyeceği hüküm altına alınmış olsa da gerçekliğin böyle olmadığı herkesin bildiği bir sırdır. Kira artışlarında yapılan

düzenleme sembolik olmaktan öteye gitmeyeceği, düzenlemeyi yapanlar dahil, herkesin malumudur. Yapılan bu düzenleme şekil şartından öteye bir anlam taşımamaktadır. Özellikle deprem sonrası yaşanan yoğun göç ve onun ortaya çıkardığı yüksek konut talebi, kira artışlarının kimi yerlerde yüzde 300’ün üzerinde artmasına sebep olmuş, vatandaşlar bu duruma razı olmak zorunda kalmışlardır. Konut fiyatlarında ve kiralarında meydana gelen fahiş artışlar sonrası kiracılar ev bulamama kaygısıyla ev sahibinin dayatmalarına rıza göstermek zorunda kalmışlardır. Özellikle son zamanlarda kiracılara yönelik tahliye davalarında da ciddi bir artışlar olmuştur. Ev sahiplerinin balyozla kapıya dayanmaları, yaralamalar ve hatta cinayetlere kadar ulaşan ev sahibi-kiracı sorunları ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır.

İktidar %25’lik kira artışı düzenlemesiyle sorumluluğu üzerinden atmaya çalışsa da bu tarz düzenlemelerle yapılan tek şey ev sahipleri ile kiracıları karşı karşıya getirmektir. Kendi sorumluluğu olan yüksek kiralardan dolayı uyanıklık yaparak tabiri caizse “aradan çekilmektedir”.

Yeşil Sol Parti olarak barınmayı en temel insan haklarından biri olarak görüyoruz. Bunun için kamunun yurttaşlar için konutlar inşa etmesi, inşaat maliyetlerini düşürecek tedbirler alması, doğru bir gelir politikası hayata geçirmesi, kamunun denetimlerini arttırması gerekir.

Madde 24: Bu maddeyle 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna geçici madde eklenmiştir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tahsil edilen idari para cezalarının, 31/12/2024 tarihine kadar tahsilatı yapan idari birime yapılacak başvuru üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre iade edileceği ifade edilmiştir.

Maddeyle COVID-19 tedbirlerine uymayanlara verilen para cezaları silinirken, cezasını ödeyenlere ise iade yapılması hükme bağlanmaktadır.

Pandemi sürecinde birçok sivil toplum kuruluşu devletlerin vatandaşlarına yaptıkları mali yardımların boyutu konusunda çalışmalar yayınlamışlardı. Bu kurumlardan birisi de Uluslararası Para Fonu’ydü (IMF). IMF, korona salgının etkileri ve ülkelerin halka ne oranda mali destek verdiğini karşılaştıran, Ocak 2020-Mart 2021 dönemini kapsayan, bir rapor yayınlamıştı. Raporda ülkelerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıllarının (GSYH) ne kadarını pandemi harcamasına ayırdığı oran olarak yer almıştı. GSYH-Pandemi harcaması oranına göre ülkeler 5 gruba (Yüzde 10 ve üzeri, yüzde 7,5-10, yüzde 5-7,5, yüzde 2,5-5 ve yüzde 2,5 ve altı) ayrılmış, Türkiye yüzde 2,5 ve altı ile halkına en az destek veren ülkeler grubunda yer almıştı. Yani Türkiye bu süreçte gelirinden mahrum bir şekilde eve kapanmak zorunda kalan vatandaşlarına destek vermek yerine ceza keserek kendisine gelir kapısı açmayı tercih etmiştir. İktidar pandemi boyunca halka destek vermek yerine halktan vergi/ceza toplama yoluna gitmiştir. Ne var ki bu düzenleme çok fazla uygulama alanı bulamadığı için bu yapılan bir nevi ‘itibar toplama’ düzenlemesi olarak da görülebilir.

Madde 25: 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2’nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “alanlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile yerleşme ve yapılaşma için zorunluluk bulunması halinde orman vasıflı alanlar” ibaresi ve bu fıkra aşağıdaki cümleler eklenmiş, ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “belirtilen” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya orman vasıflı” ibaresi eklenmiştir.

“Bu çerçevede belirlenen alanlar içinde yabani ve aşılı zeytinlik ile zeytinlik sahalarının bulunması halinde bu alan içinde kurulacak iskan yerleri uygulamasında; 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun 20’nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bu madde kapsamındaki geçici veya kesin iskân sahaları içinde

kalan taşınmazlar üzerindeki binaların asgarî levazım bedeli ile ağaçların ve sair muhdesatların bedeli; 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun 19’uncu maddesinde yer alan sınırlamaya tabi olmaksızın muhdesat sahiplerine ödenir.”

Teklifin gerekçesinde “afetten etkilenen bazı illerde fay hattına mesafe, zemin elverişliliği, yerleşim merkezine yakınlık gibi kriterlere sahip konut yapımına elverişli yeterli alanlar ve mekânlar bulunmamasından kaynaklı mera ve orman nitelikli taşınmazların da bu depremzedelerimizin ihtiyaçlarının ivedilikle karşılanması açısından kullanımı elzem hale geldiği” ifadeleri yer almış ayrıca deprem bölgesinde iskan alanları içerisinde yer alan taşınmazlar için, “Bu iskan alanları içerisinde yer alan taşınmazların işgalci olarak vatandaşlar tarafından kullanıldığı, zeytinliğe dönüştürüldüğü, bu alanlara meyve ve çeşitli ağaçların dikildiği, müstemilatların yapıldığı tespit edilmiş olup, söz konusu alanların tahliye edilmesinde de güçlüklerle karşılanmaktadır” ifadeleri kullanılmıştır.

AKP, depremde mağdur olmuş, konutları yıkılmış, en temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanan milyonlarca depremzedeleri “işgalci” olarak tanımlamıştır. Bu tarz düzenlemeleri adet edinen AKP hem ekolojik yıkıma sebep olmakta hem de halkın yaşam alanlarını rant kapısına çevirmektedir. Daha önce de zeytinlik alanlar kimi yerlerde imar için ve kimi yerlerde madencilik faaliyetleri için açılmış bunun ise depremde getirdiği maliyet çok ağır olmuştur. Depremde yaşanan yıkımlar ve zemin etütleri konusunda daha önce açıklama yapan Şehir Plancıları Odası Hatay İl Temsilciliği, 2009’da kentte doluluğun arttığını, beldelerde yeterli teknik ekip olmayınca rant uğruna tarım ve zeytinlik alanlarının yol genişlikleri bile değişmeden, plan mevzuatı gereğince ayrılması gerekli sosyal donatı alanları ayrılmadan, hatta bazı bölgelerde zemin etütleri bile yapılmadan imara açıldığını ifade etmiş ve bunun büyük kayıpları/yıkımları beraberinde getirdiğini açıklamıştır. Örnek olarak ise Antakya ilçesinde yıkımı en

ağır şekilde yaşayan Odabaşı ve İkinci mahallerini göstermiştir. Ayrıca temsilcilik: ‘‘Dönemin belde belediyesi ancak daha sonra bir üst ölçekli plan yapıldı, çevre düzeni planı il genel meclisi tarafından yapıldı. Büyükşehir olmadan önce... Tabii planlar o dönem en il belediyesi, hem il genel meclisi tarafından onaylanıyordu. Bir şekilde bunlar yasalaştı. Yani binalar bittikten sonra bir şekilde iş işten geçmişti. Hatta mimar odasının bir dava süreci vardı. Zeytinliklerin çevre düzeni planıyla imara açılmasıyla ilgili... Binalar bitti, insanlar oturdu, mahkeme ondan sonra iptaline karar verdi. İnsanlar artık evine girip oturduktan sonra yapacağınız çok fazla bir şey yok o süreçten sonra. Hatay bunun bedelini bu depremde çok ciddi ödedi, kent merkezinde bilhassa" açıklamasında bulunmuştur.

Yaşanan süreç yapılan yanlışlardan ders alınmadığını, iktidarın yanı sıra ısrarcı olduğunu, geçmişte yapılan ve binlerce insanın ölümüne sebep olunan hataların tekrarlandığını göstermektedir. Elinde çekiç olan her şeyi çivi olarak görür misali AKP’de doğaya baktığında sadece rantı görmektedir.

Ayrıca Türkiye’de yaklaşık 500 bin aile geçimini zeytincilikten sağlamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) verilerine göre 189 milyon zeytin ağacından 2021’de 556 bin ton sofralık, 1 milyon 183 bin ton yağlık zeytin elde edilmiştir. Yönetmeliği çıkaran yetkililer elektrik ihtiyacını karşılamak üzere yürütülen madencilik faaliyetlerine ‘‘kamu yararı’’ dikkate alınarak izin verileceğini savunmaktadır. Ekoloji dernekleri ticarî işletmenin çıkarı ile kamu çıkarının aynı olmadığını vurgulamaktadır. Türkiye’nin dünya çapında zeytin ve zeytinyağı üreten ilk beş ülke arasında yer almaktadır. Yönetmelikte madencilik sektörünün ticarî çıkarları yurttaşların sağlığından ve doğanın ekolojik, kültürel varlığını korumasından daha üstün tutulmuştur. Kamu yararı, yatırımların büyüklüğü ile ölçülemez. Çünkü ekonomik olan ekolojik de olmak zorundadır.

84 yıldır ölmez ağacı koruyan Zeytin Yasası daha önce de 10. kez değiştirilmek istenmişti. 10 kez başarısız olan, deprem bahane edilerek bu madde

ile yapılabilme istenmektedir. Zeytinliklerin katledilmesinin önüne geçen yasal engelleri defalarca kez kanun hükmünde kararnameler, yönetmelik değışiklikleri ile aşmaya çalışan iktidarın girişimleri Danıştay'dan birçok kez dönmüştür. Kanuna aykırı olarak çıkarılan yönetmelikte zeytinliklerin sökülmesi, taşınması ve maliyetlerin üstlenilmesi iptal edilmiştir.

Yürürlükteki yasa ile zeytin, kültürel ve ekonomik bir değer olarak güvence altına alınmış, serpilip gelişmesi ve yüksek verimlilikle ürün vermesi için tüm tehditlerden korunmaya çalışılmıştır. Zeytincilik yapılan alanların 3 km çevresinde toz üreten, zeytinlerin gelişimini engelleyecek hiçbir faaliyete izin verilmez. Yani 1939 yılından beri geçerli olan yasa ile bırakın zeytinliklerin sökülüp bulunduğu alanın imara açılmasını zeytinlik bulunan bir alanın etrafında bile inşaat yapılamayacağını garanti altına almaktadır.

Söz konusu madde ile zeytini koruyan bu zırh deprem gerekçesi kullanılarak delinmek istenmektedir. Maddenin kabulü halinde şayet zeytin ağacını taşıyarak habitatı taşıyacağını zanneden cehaletin bedeli, yerinden yurdundan koparılıp göçmen hale gelen yurttaşlar olacaktır.

Son 20 yılda Kaz Dağları'nda 3 milyon zeytin ağacı katledildi.

2014 yılında Manisa'nın Soma ilçesindeki Yırcalı köylüler zeytin tarlalarına Kolin Holding'in yapmak istediğı termik santrale karşı da onurlu bir direniş gösterilmişti. Tüm direnişe, köylülerin nöbetlerine ve itirazlara rağmen gece yarısı alana giren dozerlerle 6666 zeytin ağacını yerlerinden sökmüştü. 2016 yılında İstanbul-İzmir otoyolu yapımı için 700 bin zeytin ağacı kesildi. 2019'da Ayvalık-Babakale arasında üstelik sit alanı olan bölgede 2,5 milyon ağaç katledildi. 2021 yılında Seferihisar'da JES için zeytinlikler katledildi.

Bunun doğaya verdiği zararın yanı sıra halkın geçim kaynakları yok edildi, elinden alındı. Halk ise termik santralinde kalan kömürleri toplayarak geçimini sağlamaya çalıştı. Bir kısmı göç etti bir kısmı KOAH hastalığına yakalandı. Bu sebeplerle madde derhal geri çekilmelidir. Doğanın, zeytinliklerin ve ellerinde

sadece zeytinlikleri kalmış depremzede yurttaşların zararına inşaat şirketlerinin yararına olan bir düzenlemedir. AKP'nin 'kamu yararı' dediği şirketlerin karıdır. Bunların yanı sıra AKP, komisyonun uzmanlık alanına girmeyen bu tarz teklifleri gece yarısı önergeleriyle sıklıkla getirmektedir. Gerekli etüdlerin işin uzmanları tarafından yapılmasının büyük önem taşıdığı bu tür teklifler artık iktidarın normal haline gelmiştir. Bu da AKP'nin yasa yapma süreci ve yasama kalitesine verdiği önemi göstermesi açısından çarpıcıdır. Yukarıda saydığımız sebeplerle bu teklifi asla kabul etmiyoruz.

Madde 26: 7452 sayılı Kanuna ek maddeler getirilmiştir.

Teklifle, 6 Şubatta meydana gelen depremde etkilenen yerlerde, 7269 sayılı Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında, orta hasar ve üzeri hasarlı olarak tespit edilen yapıların yerinde yeniden yapımına yönelik iş ve işlemlerde maliklerin salt çoğunluğunun alacağı karara istinaden ruhsattan sözleşmelere kadar farklı hususların nasıl yapılacağına dair bazı düzenlemeler getirilmektedir.

Bu kapsamda bir düzenlemenin ilgili ihtisas komisyonu tarafından yapılması uygun olacaktır. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun uzmanlık alanı olmadığı konularda bu tarz düzenlemeler getirmek önemli riskler ve sakıncalar barındırmaktadır. O sebeple ilgili ihtisas komisyonu tarafından, gerekli etki analizleri de yapılarak, kanun maddesinin ele alınması kaliteli bir yasama süreci için büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple ilgili komisyon tarafından gerekli çalışmalar yapıldıktan sonra, uygun bulunması halinde, yasalaşması gerekmektedir. Bu gerekçelerle bu maddenin ilgili komisyona sevk edilmek için bu teklif kapsamından çıkarılması gerekmektedir.

Madde 27: 4668 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu kapsamında yer alan kamu kurum ve kuruluşlarında; aylıklarını personel kanunlarına tabi olarak alanlar, madde kapsamında belirtilen sözleşmeli personel ve kanunları gereğince mali hakları Devlet Memurlarının mali hakları esas alınarak tespit edilen madde kapsamındaki diğer personel ile belediye başkanı ve başkan yardımcılarının mevzuatı uyarınca yapılmakta olan ödemelere ek olarak ilave ödeme yapılması amaçlanmaktadır.

Maddede ilave ödemenin doğrudan veya başka bir ödemenin hesabında hiçbir suretle mükerrer ödemeye neden olmaması bakımından gerekli düzenlemelere yer verilmekte ve maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi hususunda Cumhurbaşkanlığına yetki verilmektedir.

Süreye ilişkin bir düzenleme olmakla birlikte tek adam rejiminin geldiği noktayı göstermesi açısından çarpıcı bir düzenlemedir. Gerçek bir hukuk devletinde yetkilerin tek elde toplanamaz. Ancak AKP-MHP iktidarının Türkiye’inde nerdeyse her şey tek adamın icazetine bırakılan bir noktaya gelmiştir.

Geçici Madde 1: Madde ile Memurların ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayında yüzde 30 oranında yapılan zam ile Temmuz ayında yapılacak artışlar ve 2023 Yılı Kamu Toplu Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü kapsamında işçilere Ocak ayında yüzde 45, Temmuz ayında yüzde 15 oranında artış yapılması nedeniyle ortaya çıkan ödenek ihtiyacının karşılanması için gerekli ödenek ekleme yetkisi düzenlemesinin yapılması amaçlanmaktadır. Ek ödemeler için ihtiyaç duyulan ödeneğin ilgili idare bütçelerine ekleme yetkisini düzenlemektedir.

İktidar bu ve benzeri artışları halkın ihtiyacı olduğu için, onların zor yaşam koşullarını iyileştirmek için değil, seçim yatırımı olarak yapmakta ve buradan kendine oy devşirmeye çalışmaktadır. Bu tarz düzenlemeler en temel ihtiyaçlarını

dahi karşılamakta zorlanan halkın sorunlarını çözmemekte aksine sorunlarını daha da büyötmektedir. Emekçilere yapılan zamların kök ücret üzerinden değil de seyyanen yapılması da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şekilde yapılan zamlar emekli aylığı, kıdem tazminatı vb. ödemelere yansımamakta emekçiler ciddi hak kayıplarına uğramaktadırlar. AKP-MHP iktidarı, ekonomik gerçekleri örtmeye çalışsa da bu enflasyonist ortamda yapılan bu miktarda artışların hiçbir kıymeti kalmamakta, kısa sürede erimektedir.

İktidar seçim dönemi halka çay kaşığıyla verdiğini seçim sonrası kepçeyle geri almaktadır. Yani kurumlara ek ödemeler yapmak için getirilen bu düzenlemede yer alan ‘ek ödemeler’ yine halkın sırtına bindirilen ağır vergilerden sağlanmaktadır. Her zaman olduğu gibi saray itibardan tasarruf etmemekte fedakârlığı halktan beklemektedir. Bu kanun teklifinde yer alan MTV’nin bu yıl 2 kez alınacak olması, torba kanunun komisyonda görüşölmeye başlayacağı gün gece yarısı operasyonuyla yapılan vergi zamları bunun en iyi örneğidir. Emekçi sınıfın vergi yükü her geçen gün artarken GSYH’den aldığı pay azalmakta, gelir dağılımı gittikçe bozulmaktadır.

Geçici Madde 2: 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında gerçek kişilerin Türk Lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarının kur artışlarına karşı korunması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca destek sağlanmaktadır. Öte yandan benzer bir uygulama ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde dövizden Türk Lirasına dönüşen vadeli mevduat ve katılma hesapları için yapılmaktadır.

Madde ile TCMB’nin benzer uygulamaları göz önünde bulundurularak Hazine çatısı altında yürütölen uygulamanın da TCMB’ye devri öngörülmektedir. Ayrıca uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi de TCMB’ye verilmektedir.

Hatırlanacağı üzere iktidar dolardaki artışı önlemek için "Kur Korumalı Mevduat" (KKM) diye bir uygulamayı devreye sokmuştu. Ancak KKM'nin yansımaları ise şu şekilde olmuştur: İnsanlar dövizlerini TL'ye çevirip faiz primi almış ve o primle gidip tekrar döviz almışlardır. Dolayısıyla ilk etapta 11 liraya düşen dolar tekrar 26 liraya çıkmıştır. Yani bu yöntemle kur düşürülmemiş bilakis döviz teşvik edilmiştir. Dolayısıyla vatandaş, faizden kazandığıyla döviz aldığı sürece kamunun sırtındaki yük katlanarak büyüyecektir. Bu uygulama, bir nevi, TL'yi dolara endekslemektir.

Zaten KKM uygulaması da kur artışına çare olamamış döviz kurları artmaya devam etmiştir. AKP-MHP iktidarı KKM yoluyla zenginlere büyük bir servet transferi yapmıştır! Emeğiyle geçinen on milyonların hakkı doları olanlar zarar etmesin diye nafile bir biçimde harcanmıştır! Yani dolarları olanlar zarar etmesin diye önlem alınmıştır. Yüksek döviz kurlarına karşı emekçileri, yoksulları, parası olmayanları koruyacakları yerde yine zenginleri korumayı seçmişlerdir. Bunun için de kamusal kaynaklar seferber edilmiştir. Öyle ki KKM mevduat toplamı 2023 Mayıs itibarıyla 2,5 trilyon TL'ye ulaşmış durumdadır.

Bu düzenleme ise KKM uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi yetkisinin Merkez Bankası'na devredilmesini getirmektedir. 2 Trilyon 600 milyara kadar çıkan KKM hesaplarının bütçe ve Merkez Bankasına maliyetinin, yaklaşık 150 milyar dolar civarında olduğu hesaplanmaktadır. İktidar bu düzenlemeyle 'hinlik' yaparak bütçe üzerindeki yükü 'hafifleterek' yükü Merkez Bankası 'matbaasına' bırakmaktadır. Bu da KKM'nin Hazine'ye getirdiği yükün Merkez Bankası'nın matbaasına bırakılması demektir. Merkez Bankası bu yükü para basarak 'bertaraf' edecektir. Karşılıksız para basılması ise yeni bir enflasyon dalgasının tetiklenmesi anlamına gelecektir. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in göreve gelirken söylediği rasyonel, şeffaf, kurallara uygun ve hesap veren anlayış şimdiden rafa kalkmıştır. Merkez Bankası'nın özerkliği sağlanmadığı sürece bu benzeri sorunlar devam edecek, Merkez Bankası iktidarın

arka bahçesi olmaya devam edecektir. Bu sebeple bu ve benzeri kanun teklifleri iktidarın hala top çevirerek zaman kazanmaya çalıştığının en iyi göstergesidir. Bizler Yeşil Sol Parti olarak doları olanlar zarar etmesin diye kamusal kaynakların zenginlere transfer edilmesi uygulaması olan KKM’ye tümünden karşıyız.

Madde 28: Yürürlük maddesinde 27’nci maddesi 15/7/2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde ifadesi yer almaktadır. En düşük kamu emekçisi maaşının 22.000 TL’ye çıkarılmasına ilişkin yasanın uygulama tarihi 15 Temmuz 2023 değil, 1 Temmuz 2023 olmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde 15 günlük maaş farkı kamu emekçilerinin cebinden çıkmış olacaktır.

Mehmet Rüştü Tiryaki
Batman

Sezai Temelli
Muş

MUHALEFET ŞERHİ

05.07.2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı gün Komisyon vekillerine ulaştırılan 2/1264 Esas Numaralı “6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif komisyona 13 madde, 2 geçici madde, yürürlük ve yürütme maddeleri olmak üzere 17 madde şeklinde havale edilmiştir. Komisyon görüşmeleri sonucunda teklife 14 madde eklenmiş ve teklif komisyon aşamasını 27 madde, 2 geçici madde, yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 31 madde olarak tamamlamıştır. Teklif;

1. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
2. 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
3. 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
5. 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu
6. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu
7. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu
8. 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
9. 1325 sayılı Askeri Okullar, Askeri Öğrenciler, Askeri Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
10. 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu
11. 2872 sayılı Çevre Kanunu
12. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
13. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu
14. 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu
15. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
16. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
17. 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun
18. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
19. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu olmak üzere 18 farklı kanun ve 1 kararnamede düzenleme öngörmektedir. Bu durum kanun yapma konusunda niteliğe önem verilmediğini ortaya koyduğu gibi, bu denli kısa süre içinde bu kadar çok sayıda kanunda düzenleme yapacak bir torba kanun teklifinin yol açacağı büyük sorunları da gözler önüne sermektedir.

Usul Üzerine Değerlendirme

AKP iktidarı, parlamentomuzun yasama sorumluluğunu gün geçtikçe giderek ciddiyetten uzak bir noktaya sürüklemektedir. Meclisin idari tatile girmesine çok kısa bir süre kala iktidarın böylesine yoğun bir teklifi gündeme alması, kanun yapım sürecine olan ciddiyetsizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Farklı kanunlarda yer alan birbirinden farklı hükümlerin tek bir çerçevede birleştirilmeye çalışılması, etkin ve kaliteli bir yasama süreciyle bağdaşmamaktadır. Bu usul, bütüncül bir yaklaşımla kanun yapmayı engelleyen bir uygulamadır. Kanunların birbirleriyle uyumlu ve tutarlı olması, hukukun üstünlüğü ilkesine uygunluğunu sağlamak için önemlidir. Ancak bu teklif, bazı hükümlerin mevcut kanunlara uyumlu olmadığını ve dolayısıyla hukuki karmaşaya yol açabileceğini ortaya koymaktadır. Bu özensiz teklif hazırlama yöntemiyle, bünyesinde pek çok tutarsızlık barındıran, sürekli değişikliklere uğrayan, güncelliğini yitiren ve ana odak noktasını kaybeden bir mevzuat sistemi oluşturulmaktadır.

Torba kanun teklifinin, yasama ilkelerine uygun bir şekilde hazırlanmadığı ortadadır. Yasama süreci, şeffaflık, katılımcılık ve hesap verilebilirlik gibi temel ilkeleri içermelidir. Ancak bu teklif, bu ilkeleri ihlal etmektedir. Teklifin hazırlık aşamasında ilgili paydaşların, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın yeterli katılımı sağlanmamış, böylece demokratik bir karar alma süreci gerçekleştirilmemiştir. Torba kanun teklifi, içerdiği birçok farklı düzenleme nedeniyle ayrıntılı bir şekilde değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Ancak teklifin sunulduğu süreçte yeterli zaman ve kaynak ayrılmamış, dolayısıyla teklifin tüm yönleriyle kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulması mümkün olmamıştır. Bu da etkili bir yasama sürecinin gerçekleştirilememesine ve kanunların potansiyel hatalarının gözden kaçmasına yol açmaktadır.

Teklif aynı zamanda sadece Plan ve Bütçe Komisyonuna alınarak tali komisyonlara ait madde tekliflerini incelemek ve analiz etmek için uzman milletvekillerine fırsat tanımamaktadır. Kendi uzmanlık alanlarına giren düzenlemeleri içeren kanun tekliflerinin tali komisyonlarda incelenmemesi, tekliflerin etkin ve verimli bir müzakere ortamında ele alınmasını engellemektedir. Meclise sunulan kanun teklifleri, konusu ve kapsamına bağlı olarak esas ve tali komisyonlara havale edilmelidir.

TBMM İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi, tali komisyonların ilgili konular üzerine görüş bildiren komisyonlar olduğunu açıkça belirtmektedir. Ancak iktidarın alelacele bir yolla hızla kanunlaştırma uygulaması ısrarı nedeniyle tali komisyonlarda görüşme süreci ortadan kalkmaktadır. Bu durum, uzman milletvekillerinin görüşlerini ve katkılarını sunamamasına,

mevzuatın ayrıntılı bir şekilde incelenememesine ve etkili bir müzakere ortamının oluşturulamamasına neden olmaktadır.

Etki analizi, kanun tekliflerinin olası etkilerini değerlendirerek karar verme sürecine bilimsel bir temel sağlamalıdır. Ancak bu teklifte yapılan etki analizi de benzer özensizlikle yapıldığından, teklifin ne tür sonuçlara yol açabileceği konusunda şeffaf ve objektif bir değerlendirmenin yapılamamasına yol açmaktadır. Bu durum yasama faaliyetini etkisiz ve verimsiz hale getiren sorun alanlarının başında gelmektedir. Kanun tekliflerinin etkilerinin değerlendirilmesi için kapsayıcı ve sistemli bir etki analizi yönteminin olmaması, kanun yapım sürecinin kalitesini düşürmekte ve tekliflerin beklenen amaçlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Etki analizi noktasında iktidar temsilcilerinin Komisyon görüşmeleri sırasında sürekli olarak “ne kadar gelir sağlanacağına” odaklandıkları anlaşılmıştır. Ancak bu eksik bir yaklaşımdır. Bu sağlanacak parayla depremden etkilenen bölgelerin hangi sorunlarına çözüm üretileceği açıkça belirtilmemektedir. Teklif bu haliyle “depremin olumsuz sonuçlarını telafi etmek için ekstra bir gelir politikası” önerisinden ibarettir.

Gelişmiş ülkelerdeki parlamentolar, ekonomik etkinliğin ve toplumsal refahın gelişimine katkıda bulunacak bir aşama olarak gördükleri etki analizlerine önem veren bir yasama sürecini benimsemektedir. Nitelikli etki analizi yapılmayan bir kanun teklifi, sonraki süreçlerde karmaşık ve çelişkili bir mevzuat sorununa yol açmaktadır. Dolayısıyla, bir kanun teklifinin komisyon görüşmelerine alındığı andan itibaren usule uygun etki analizi yapılmaması, o teklifin ileriki aşamalarda sorunlu ve etkisiz hale gelmesine neden olacaktır. Nitekim teklife komisyon aşamasında dâhil edilen 14 maddeye dair bir etki analizinin dahi sunulmuyor olması AK Parti grubunun bu yaklaşımın benimsendiğini açıkça göstermektedir. Bu gerekçelerle teklifle alelacele kanunlaştırmak istenilen düzenlemelerin şeffaflıktan çok uzak olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Teklife ilişkin sadece ne kadar gelir sağlanacağını gösteren etki analizinin paylaşılması eksik ve sorunludur, kamuoyunun bu gelirlerle hangi harcamaların yapılacağını, ülkemizin hangi büyüyen sorunlarına nasıl çözüm üretileceğini bilmesi gerekmektedir.

Torba kanun teklifi, hızlı ve özensiz bir şekilde kanunlaştırma pratiğini sürdürmektedir. Bu durum, kanunların doğru ve detaylı bir şekilde incelenmesini, halkın temsilcilerinin görüş ve önerilerini sunmasını engellemektedir. Yasama sürecinin gerektirdiği özen, titizlik ve katılımcılık prensipleri göz ardı edilmekte ve sonuçta ortaya çıkan kanunların kalitesi ve etkinliği olumsuz etkilenmektedir.

Yukarıdaki sebeplerle, bu torba kanun teklifini usulen sorunlu buluyor, katılımcı, istişareye açık, toplumun sorunlarını hedefleyen, geçici değil kalıcı düzenlemeler içeren demokratik bir yasama sürecine uygun olmadığı için kabul etmiyoruz. Parlamentomuzun yasama kalitesini ve sorumluluğunu gözeten bir anlayışın benimsenmesini ve bu tarz torba yasa tekliflerinden bir an önce vazgeçilmesini talep ediyoruz.

Geneli Üzerine Değerlendirmeler

Teklifin komisyon görüşmeleri sürecinde düzenlemenin amacının depremin yaralarını sarmak adına bazı vergi düzenlemelerinin yapmak olduğu öne sürülmüştür. Torba yasa mantığıyla hazırlanan bu kanun teklifinin, deprem dolayısıyla bütçeye gelen yükü hafifletme amacı taşıdığı ifade edilmiş ve iktidar temsilcileri tarafından kamuoyuna “millî dayanışma paketi” olarak lanse edilmiştir. Ancak ülkemizi derinden yaralayan depremin üzerinden 5 ay geçmesine rağmen, hükümetin vergi artışları ve yeni zam oranları için seçimlerin sona ermesini beklemesi vatandaşın yaşadığı mağduriyete ulaşmakta ve yaşanan felaketin yaralarını sarmakta ne kadar samimi olduklarını ortaya koymaktadır. İktidar bu teklifle deprem felaketi sürecinde kendi sorumluluğunu ve hükümet olma vasfını vatandaşlarımıza yeni vergiler ve zamlar yoluyla yüklemeye çalışmaktadır. Bu teklif 1999 depremi sonrası toplanan deprem vergilerinin ve diğer vergilerin amaca uygun kullanılmadığını itiraf eden ve hükümetin süreci yönetmekte yetersiz kaldığını gözler önüne seren bir teklif olmaktan öteye geçemeyecektir.

İktidar temsilcilerinin söz konusu bu torba kanun teklifini iddia ettikleri gibi “vatandaşın ekonomik kaygılarını azaltan bir yaklaşımla” hazırlamadıkları açıkça ortadadır. Özellikle şehirlerde yaşayan “orta direk” denilen ve orta üst sınıf vatandaşlar, bu torba teklifle neredeyse tüm harcama kalemlerinde ek bir vergi artışıyla karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla, bu teklif orta direk ve emekli vatandaşlarımızın ekonomik kaygılarını azaltmaktan çok derinleştirmektedir.

Dünya ekonomisi oldukça sorunlu bir dönemden geçmekte ve enflasyon başta olmak üzere pek çok problemle boğuşmaktadır. Ancak dünya ekonomisine baktığımızda, birçok ülkenin enflasyonu para politikası ve maliye politikasıyla kontrol altına aldığını görmekteyiz. Gelişmiş ülkelerde ve Türkiye'nin de dahil olduğu gelişmekte olan ülkelerde enflasyon uygulanan doğru politikalarla düşmektedir. Hazırlanan bu torba teklif ise enflasyonu düşürücü bir etkiye sahip olmaktan çok uzaktır. Her alanda vergi artışlarının yapıldığı bir ekonomide enflasyonu düşürmek mümkün değildir. Bu torba kanun teklifi, uygulanmakta olan yanlış ekonomi politikalarına bir yenisini ekleyecektir.

Teklifle Kur Korumalı Mevduat Sistemi kapsamında yaklaşık 100 milyar Türk Lirası'nın Merkez Bankasına aktarılması öngörülmektedir. Merkez Bankasının bu 100 milyar TL'yi para basarak karşılayacağı ortadadır. Bu durum, enflasyonu yükseltecek ve vergi olarak tekrar karşımıza çıkacaktır. Teklif, Türkiye'nin en büyük sorunu olan yüksek yaşam maliyetiyle mücadeleyi kolaylaştırmaktan ziyade, tam tersine daha da zorlaştıran bir karaktere sahiptir.

Teklifin bütçe tarafına bakıldığında, gelir ve harcama kalemlerindeki sorunlu alanlar direkt göze çarpmaktadır. Alım gücünün bu kadar düştüğü, ekonominin bu kadar darboğazda olduğu bir yerde IMF'nin bile daha insafli bir gelir politikası önereceğini söylemek mümkündür.

Teklifte Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a verilmesi öngörülen akaryakıt vergilerini beş katına kadar çıkarma yetkisi, ek MTV vergisi ve ÖTV'deki artışa bakıldığında Türkiye'nin orta-üst gelirli bir ülke gibi davranmadığı görülmektedir. Araba fiyatları ve arabayı kullanma maliyeti Türkiye'de diğer orta-üst gelirli ülkelerde olmadığı kadar yüksek hale gelmiştir. Aynı zamanda, söz konusu kanun teklifiyle getirilecek olan ek MTV için yalnızca deprem nedeniyle ortaya çıkan zararı gerekçe göstermek, ek MTV'nin meşru amacı için yeterli değildir. Bütçe açığı yaşandığında sürekli aynı vergi kalemlerine yüklenilmesi, vatandaşlarımızın alım gücünü daha da kısıtlamaktadır. Dolayısıyla, gelir tarafına bakıldığında gerçekten insafsız bir IMF programıyla karşı karşıya olduğumuz görülmektedir.

Harcama tarafına bakıldığında ise büyük bir düzensizlik göze çarpmaktadır. Net borçlanma limitini %330 oranında artırmak, Cumhurbaşkanına ekstra bir bütçe vermek anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda Meclisimizin bütçe hakkına da paralellik oluşturan ve gasp eden bir anlayışı ifade etmektedir.

Diğer boyutuyla Cumhurbaşkanına üç katı kadar borçlanma limiti vermek ve vatandaşa yeni vergiler yüklemek depremin yaralarını sarmayı hedefleyen bir politika olamaz. Bu vergilerin nerede kullanılacağı, hangi harcamaların yapılacağı ise meçhuldür. Teklif sahibi tarafın teklif içeriğini açıkça paylaşmıyor olması hükümetin bu kaynakları yönetmeye dair programının ve bir mali planlamasının olmadığını açıkça ortaya çıkarmaktadır. Eğer bir istikrar programı uygulanacaksa, bu istikrar programının hem gelir hem de harcama tarafının düzenli olması gerekmektedir. Teklif sahibi AK Parti grubu vatandaşlarımızın sorumluluk almasını meşru görmekle yetinmek yerine; hükümetinde israfı, keyfiyeti, düzensizliği bitirmek adına gerekli adımları atmasını mecburiyet görmek zorundadırlar.

Teklifteki bir başka sorunlu alanı ise personel maaşlarına ilişkin düzenlemeler oluşturmaktadır. İYİ Parti olarak seyyanen yapılan zamların iş huzurunu bozacağı konusundaki görüşlerimizi ısrarla dile getirdik. Bugün özel sektörde işe yeni başlayan bir kişi asgari ücret alırken, on veya on beş yıl deneyimi olan bir başka çalışan ise çok az bir farkla asgari ücretin üzerinde bir maaş almaktadır. Türkiye’de bugün özel sektörde çalışanların yüzde 65-70’i asgari ücretin 1,5 katından daha düşük bir maaşla geçinmek zorunda kalmaktadır. Çünkü yanlış politikalar sonucunda, başlangıç seviyesinde asgari ücret alan bir kişiyle tecrübeli ve liyakat sahibi bir çalışan arasındaki fark giderek azalmıştır. Bu durum maalesef kamu sektöründe de görülmeye başlamıştır. Seyyanen yapılan zamlarla, başlangıç seviyesindeki bir memur ile on beş veya yirmi yıl deneyimi olan, liyakat sahibi bir çalışan arasındaki makas daraltılmaktadır. Özlük hakları ve emeklilik haklarındaki kayıplar ise bozulan iş huzurunu daha da perçinleyecektir.

En düşük devlet memuru maaşı asgari ücretin 2 katından fazladır ve bu ülkede kayıtlı çalışanların yarısı asgari ücret almaktadır. Görünen o ki teklifteki bir başka problem, AKP’nin özel sektör aracılığıyla büyüme programının tam tersi hareket ediyor olmasıdır. Son dört-beş yıldır piyasa dengeleri iktidarın keyfi politikalarıyla bozulduğu için Türkiye’de ücretlerden bütçeye kadar her alanda büyük bir dengesizlik ve başıbozukluk görülmektedir. Özetle bu teklife bakıldığında gelir tarafında insafsız bir IMF politikası, harcama tarafında büyük bir başıbozukluk mevcuttur. Devlet memurlarına yapılan artışlar iş huzurunu olumsuz etkileyecek bir yaklaşımı yansıtırken, özel sektörün istihdam yaratmasını arka plana atmaktadır.

Sonuç olarak bu torba teklif Türkiye’nin sorunlarını çözmekten uzak, tam tersi, ülkemizin sorunlarını daha da derinleştirecek bir karaktere sahiptir. İYİ Parti olarak belirttiğimiz endişe ve çekincelerle kanun yapım süreci başta olmak üzere getirilen torba kanun teklifine yetersiz bulduğumuzu vurgulamak isteriz.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 1

Teklifin 1 inci maddesi ile 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen depremlerin etkilerinin azaltılması amacıyla ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanması hasebiyle 2023 yılında tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisi alınması öngörülmektedir.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerde, 11 il başta olmak üzere tüm yurt sathını kapsayan yıkıcı etkiler meydana gelmiştir. Yaşanan deprem felaketi karşısında

milletimiz gereken fedakârlığı göstermiş ve göstermeye devam etmektedir. Söz konusu etkilerin giderimi için finansman ihtiyacının olması doğaldır ancak deprem felaketinin meydana getirdiği ekonomik maliyetle mücadele etmek konusunda öncelikle hükümete büyük bir sorumluluk düşmektedir. Fakat bu teklif maddesi göstermektedir ki; finansman ihtiyacının karşılanması hususunun yöntemi ve bu yöntemin uygulanması konusunda tutarsızlıklar mevcuttur. Öyle ki Hükümet uygulamakta olduğu politikaların ve siyasal tercihlerin faturasını ek vergiler ve vergi artışları yoluyla vatandaşa fatura etmek yolunu tercih etmiştir.

Vergi; devletin kişilerden ve kurumlardan, kanunlarla belirtilen esaslara uygun şekilde, kamusal hizmetlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla toplanan paralardır. Vergi ödevi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 73 üncü maddesinde hüküm altına alınmış olup buna göre “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür”. Ayrıca yine ilgili madde uyarınca vergi yükü adaletli ve dengeli dağılmalı; vergi yükümlülükleri kanunla belirlenmelidir.

Öncelikle depremlerin etkilerinin azaltılması amacıyla finansman ihtiyacının karşılanması için yalnızca belli bir halk zümresine bu tip bir edim yüklenimi yapılması, Anayasa’nın 73 üncü maddesinde düzenlenen vergide genellik ilkesine aykırıdır. İlgili ilke, hiçbir ayırım yapılmaksızın malî gücü olan herkesin vergi yüküne katılmasına ilişkindir. Teklif bu haliyle vergi yükünü yalnızca motorlu taşıtı bulunan vatandaşlar üzerine bırakmakta diğer vergi mükellefleri kapsam dışında bırakılmaktadır. Bu durum vergide genellik ilkesini ihlal etmektedir. Ayrıca ikinci kez ek vergi tahakkuk ve tahsil edilmek suretiyle vergi yükü araç sahipleri aleyhine ağırlaştırılmaktadır. Bu durum vergi yükünün dengeli, adil ve ölçülü olması hususlarını etkileyerek, Anayasa’nın 73 üncü maddesindeki vergilendirme ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa’nın 2 nci maddesinde ise Türkiye Cumhuriyeti’nin bir hukuk devleti olduğu hüküm altına alınmıştır. Yasaların geçmişe yürümezliği ilkesi ise hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez bir ögesidir. Geçmişe yürümezlik ilkesine göre; bir norm ancak yürürlüğe girdiği tarihten sonrası için uygulanmalıdır. Teklifin bu maddesiyle geçmişe dönük vergilendirme yolu tercih edilmiş olup geçmişe yürümezlik ilkesi de ihlal edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde yine AK Parti benzer bir düzenleme hayata geçirmiştir. 2003 yılında AK Parti hükümeti, kamuoyunda duble MTV olarak bilinen, yine benzer şekilde 4837 sayılı Kanun ile ekonomik istikrarı sağlamak amacıyla 197 sayılı Kanun’da “bir defaya mahsus olmak üzere 2003 yılı için tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar, ek motorlu taşıtlar vergisine tâbidir.” şeklinde bir düzenleme yapmıştır. İlgili düzenleme Anayasa

Mahkemesinin 2003/48 E. Numaralı kararıyla iptal edilmiş olup iptal gerekçesi Anayasa'nın 2 nci ve 73 üncü maddelerine aykırı olmasıdır.

Kanun Teklifinin 1 inci maddesi, verginin belirliliği, öngörülebilirliği ve geriye yürümezliği ilkelerine aykırıdır. Bu ilkelere aykırı olmakla beraber Anayasa Mahkemesinin, bu maddenin benzerine ilişkin 2003 yılında vermiş olduğu bir iptal kararı da mevcuttur. Bu hususlardan dolayı maddenin teklif metninden çıkarılmasına ilişkin Komisyon aşamasında verdiğimiz önerge AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 2 – Madde 16 – Madde 18

Teklifin 2 nci maddesi ile 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre emekli, adi malullük, vazife malullüğü aylığı ile dul ve yetim aylığı bağlananlara, ödenen aylıklar ve bu Kanunun ek 81 ve ek 85 inci maddeleri uyarınca yapılan ek ödemeler hariç aylıkları ile birlikte her ay itibarıyla yapılan ödemeler toplamının %6,34'ü oranında ilave ödeme yapılmaktadır. Buna göre yukarıda sayılan aylıklara %25 oranda zam yapılmış olacaktır. Teklifin 16. maddesi ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre 4(c) bendinde gör emekli olanlar ile hak sahiplerine bağlanan aylıklara %25 zam yapılmaktadır. Teklifin 18 inci maddesi ile de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının a ve b bentlerine göre çalışanlardan emekli olanlara ve hak sahibi olanlara bağlanan aylıklara %25 oranda zam yapılmaktadır.

AK Parti Hükümetinin her fırsatta inkâr etmesine rağmen milletimizin her bir ferdinin derinden hissettiği ekonomik kriz, alım gücünü ciddi ölçüde etkilemiştir. TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verilerinin gerçeği yansıtmaması sonucu, bu verilere endeksli olarak belirlenen ücret ve aylıkların reel olarak gerilemesine neden olmuştur. Her ne kadar Hükümet, açıklanan enflasyon oranlarının üzerinde zam yaptığını ve refah payı verdiğini iddia etse de gerçekte yaşanan enflasyon refah payı dahil edilerek yapılan zam oranlarının çok üzerinde seyretmiştir. Bu durum 2018'den bu yana yaşanmakla beraber özellikle son 2 yıldır ücretler ve mal ve hizmetlerin genel seviyesi arasındaki makasın kuvvetli şekilde açılmasına neden olmuştur.

Emeklilerimiz AK Parti iktidarının başladığı günden bugüne kadar sürekli olarak hak kayıpları yaşamıştır. AK Parti'nin iktidara geldiği dönemde asgari ücretin üzerinde seyreden en düşük emekli maaşlarının bugün asgari ücretin çok altında kaldığı görülmektedir. Emeklilerimizin günümüz ekonomik koşullarında geçimlerini sağlamak bir yana, sağlıklı ve yeterli beslenebilecekleri, sağlık ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir gelire sahip olmadıkları

bilinmektedir. Çalışanlar için olduğu gibi emeklilerimiz için de açıklanan enflasyon verilerinin büyük hak kayıplarına neden olduğu kabul edilerek gerçekçi bir çözümle bugüne kadar kaybolan alım gücü yeniden sağlanmalıdır.

AK Parti, devlet memurları için TÜİK tarafından yayınlanan verilerin reel gelirden gerilemeye sebep olduğunu ilave 8.000 TL seyyanen zam uygulayarak adeta itiraf etmiştir. Bu nedenle devlet memurları için uygulanan seyyanen zam oranının bir benzeri emeklilerimiz için de uygulanmalıdır. Cumhurbaşkanı Kararları ile temel tüketim mallarına uygulanan KDV oranlarında yapılan artış düşünüldüğünde emekliler için seyyanen ilave ödeme yapılması zaruri bir hal almıştır. KDV oranlarındaki artış, önümüzdeki dönemde emekliler ve hak sahiplerinin tüketim sepetinin genel fiyat düzeyini doğrudan arttıracaktır. Yıllardır reel gelirleri azalan emeklilerimizin yoksulluğunun daha da derinleşmemesi için en az 4.000 TL seyyanen zam hayata geçirilmelidir.

Madde 11

Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 5 inci maddesi Merkezi Yönetim Bütçesine göre net borçlanma limitini açıkça ifade etmektedir.

“Borçlanma, ikraz ve garanti limiti[14]

Madde 5 - Mali yıl içinde 1 inci Maddede belirtilen ilkeler ve mali sürdürülebilirlik de dikkate alınarak yılı bütçe kanununda belirtilen başlangıç ödenekleri toplamı ile tahmin edilen gelirler arasındaki fark miktarı kadar net borç kullanımı yapılabilir.

Borçlanma limiti değiştirilemez. Ancak borç yönetiminin ihtiyaçları ve gelişimi dikkate alınarak, bu limit yıl içinde en fazla yüzde beş oranında artırılabilir. Bu miktarın da yeterli olmadığı durumlarda, ilave yüzde beş oranında bir tutar, ancak Cumhurbaşkanı kararı ile artırılabilir. Bütçenin denk olması durumunda da borçlanma, anapara ödemesinin en fazla yüzde beşine kadar artırılabilir.

Vadesinde nakden ödenenler hariç, çeşitli kanunlara dayanılarak ikrazen ihraç olunan özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri bu limitin hesaplanmasında dikkate alınmaz. Mali yıl içerisinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limiti her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenir.

Mali yıl içinde sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikrazı limiti, yılı bütçe kanunuyla belirlenir.”

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifinin 3 üncü maddesi uyarınca net borçlanma limiti 660.901.766.000 TL’dir. Bu tutar Bakan tarafından %5 oranında arttırıldığında 693.946.854.300 TL, Cumhurbaşkanı tarafından yeniden %5 olarak arttırıldığında ise 728.644.197.015 TL olmaktadır.

Görüşülen Kanun Teklifinin 11 inci Maddesi ise şu şekildedir;

“MADDE 11- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 38- 5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2023 yılı için, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır."

Buna göre; net borç kullanım tutarı 01/01/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2.185.932.591.045 TL olarak uygulanabilecektir.

Geçtiğimiz yıllarda Aralık ayının sonlarına doğru benzer teklif yine AK Parti tarafından TBMM’ye sunulmakta ve bu yolla yıl içerisinde limit üstü olarak yapılan borçlanmalar legalize edilmiştir. Benzer bir durum bu Teklif içerisinde de görülmektedir. Fakat bu defa arttırılan tutarın önekilere göre çok yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Hükümetin bu kadar yüksek bir borçlanma limitine neden ihtiyaç duyduğu şeffaf bir şekilde açıklanmalıdır.

2023 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu yürütme erkine 660 milyon TL kadar borçlanma limiti tanırken bunun 2,1 trilyon TL’ye yükseltilmesi TBMM’nin bütçe yapma yetkisinin zedelenmesine neden olmaktadır. Yürütme erki, TBMM tarafından kendisine tanınan limitleri dikkate almadan harcama yapmaktadır. Bu durum TBMM’nin saygınlığıyla beraber yürütmenin yasamaya karşı olan sorumluluklarının da hiçe sayıldığını göstermektedir.

Ayrıca siyasi iktidarın son dönemde sıkça dillendirdiği istikrar programı ile bu uygulama çelişki yaratmaktadır. Hiçbir istikrar programı borçlanma limitini %230 arttıracak uygulamayı barındırmamalıdır. Üstelik bu limitin nereye nasıl harcanacağı yönünde de şeffaf bir açıklama bulunmamaktadır. Bütçenin gelir tarafında artış sağlamak üzere vergi, resim ve harçlara oldukça yüksek zamlar yapılırken harcama tarafında başıbozukluğun devam etmesi de herhangi bir bütçe disiplini anlayışı ile bağdaşmamaktadır.

Madde 12

ÖTV Kanununun 12 nci maddesinde düzenlenen Cumhurbaşkanı’nın I) sayılı listedeki mallar için uygulanan maktu vergi tutarlarını, her bir mal itibarıyla en yüksek vergi tutarının

yarısına kadar artırmaya olan yetkisi beş katına kadar artırmaya olarak yükseltilmektedir. Ayrıca I) sayılı listedeki mallar için Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen maktu vergi tutarlarının her yıl ocak ve temmuz aylarında, TÜİK tarafından ilan edilen yurt içi üretici fiyat endeksindeki son altı ayda meydana gelen değişim oranında güncellenmesi düzenlenmektedir.

Vergiler Anayasa'nın 73 üncü maddesine göre kanunla konulabilmektedir. Aynı maddede Cumhurbaşkanına kanunla belirlenen sınırlarda azaltma ve artırma yetkisi verilebileceği hükme alınmışsa da 5 katına kadar artış yetkisi bu çerçevede değerlendirilmeyecek kadar fazladır. Madde ile Cumhurbaşkanının yarısına kadar artırma yetkisinin beş katına olarak artırılması verginin belirliliği, öngörülebilirliği ve kanunla belirlenebilmesi ilkelerine aykırıdır. Böylesine bir artış yetkisi meclisin yetkilerini de hiçe saymak anlamını taşımaktadır.

Madde 15

Madde ile Covid-19 izninde bulunan hükümlülerden denetimli serbestliğe ayrılmasına 5 yıl veya daha az süre kalanlar, tekrar cezaevine dönmeyecek ve kalan sürelerini denetimli serbestlik altında infaz edecektir. Ayrıca 31 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve cezasının belirli bir süresini bu kurumlarda geçiren hükümlüler ise iyi halli olmak şartıyla 3 yıl daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılabilir. Koşullu salıvermenin geri alınması ve hakkında tekerrür hükümleri uygulananların (yeniden suç işleyenlerin) bundan yararlanamayacağı hükme alınmaktadır. Terör ve örgütlü suçlar kapsam dışında tutulmaktadır.

Bu düzenleme daha önce Covid-19 salgını nedeniyle çıkarılmış olmakla birlikte hali hazırda salgın devam etmemektedir. Salgın sebebiyle alınan diğer önlemler de son bulmuş durumdadır. Yani teklifte yer alan bu madde ile üstü kapalı bir af imkânı sağlanmaktadır. Ceza evlerindeki fiziki şartların yetersizliği bu af niteliğindeki düzenlemeye iktidar tarafından gerekçe gösteriliyorsa da her fırsatta cezaevi yapmasıyla övünen iktidar hükümlüleri salıvermek yerine cezanın infazını sağlamak için fiziki şartları uygun hale getirmelidir.

Her ne kadar terör ve örgütlü suçlar kapsam dışında bırakılmışsa da yüz kızartıcı suçlar kapsam dışında tutulmamıştır. Aynı zamanda suçun mağduru açısından büyük bir infiale neden olacak bu düzenleme ile çocuk istismarı, taciz ve cinsel saldırı gibi suçlar bu hükümden yararlanabilecektir.

Devlet kamu düzenini ve güvenliğini sağlamanın yanında adaleti de tesis etmelidir. Bu itibarla suçun faili kamu gücü kullanılarak ve kamu vicdanı adına cezalandırılmaktadır. Teklifte

birçok suçun faili cezasını açık cezaevine alınacak ya da cezaevinden çıkarılacaktır. Özellikle Hayata Karşı Suçlar, Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar ve Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar başta olmak üzere failin vatandaşlarımıza yönelik suç içeren fiillerinin cezasız kalması kamu vicdanının yanında suçun mağdurlarının ve suçtan zarar görenlerin vicdanlarını da zedeleyecektir.

Madde 17

Madde ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa geçici madde eklenerek, madde metninde belirtilen işverenlere, finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 16,66 TL, aylık 500 Türk Lirası asgari ücret desteği sağlanması amaçlanmaktadır.

İşverenlerimizin desteklenmesini önemli ve yerinde bulmakla birlikte işsizlik sigortası fonundaki birikimin işverene destek amaçlı kullanılması yolunun tercih edilmesi uygun değildir. Bu ödemelerin İşsizlik Sigortası Fonundan değil Merkezi Yönetim Bütçesinden karşılanması gerekmektedir. İşsizlik Sigortası Fonu, istihdama destek olunması amacıyla işini kaybeden sigortalıların, işsiz kaldıkları dönemin belirli bir bölümünde geçinebilmeleri için AK Parti iktidara gelmeden önce kurulmuştur. Ancak iktidarın tercih etmekte olduğu politikalar sonucunda bu fon işçiler için kullanılan bir kaynak olmaktan çok işvereni destekleme fonuna dönüştürülmüştür. Bu desteğin hazine tarafından karşılanması daha doğru bir yöntem olacaktır.

Komisyon görüşmeleri sırasında yukarıdaki gerekçelerle vermiş olduğumuz önerge AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilerek kabul edilmemiştir.

Madde 23

2022 yılı Haziran ayında Türk Borçlar Kanununa eklenen Geçici Madde 1 ile konut kiralarna getirilen yüzde 25 zam sınırı 1/7/2023 tarihinde son bulmuştur. Teklif ile konut kiralarna yüzde 25 zam sınırı geriye dönük olmak üzere yeniden getirilmektedir. Ancak o tarihe kadar yapılmış zamlar ve ödenmiş olan kiralar için bir hüküm teklif metninde yer almamaktadır. Adalet Bakanı tarafından daha önce bu hususun uzatılacağına ilişkin açıklama yapılmışsa da düzenlemenin Meclis gündemine taşınmasında oldukça gecikilmiştir. AK Partinin zamanında kanunu teklifi yapamaması ev sahibi ve kiracı arasında çok sayıda uyuşmazlığa neden olmuştur.

Madde 25

Komisyon görüşmeleri sırasında geç saatlerde ve sonradan eklenen bu madde ile deprem bölgesinde “yerleşme ve yapılaşma için zorunluluk bulunması halinde orman vasıflı alanlar”a

yapılaşma izni verilmesi amaçlanmaktadır. Komisyon görüşmeleri sırasında kanun teklifi sahibi grubun “asgari seviyede” mera ve orman nitelikli arazinin yapılaşmaya açılacağını ifade etmesi, deprem bölgesinde hasar tespit çalışmalarının yapılmadığını ve bu teklifin planlamadan yoksun olduğunu göstermektedir. Hangi alanlara, hangi sayıda konut yapılacağına dair raporların etki analizinde yer almaması, bu teklifle gelecek düzenlemenin istismara açık olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu düzenlemeyle depremde etkilenen 15 ilde mera ve orman nitelikli arazinin yapılaşmaya açılacağı belirtilmektedir. Depremi en çok etkilediği 4 ilimiz dışında diğer iller için yeniden yapılaşmanın farklı yöntemleri ele alınabileceksen, çok sayıda ilimizin mera ve orman nitelikli arazisinin yapılaşmaya açılacak olması büyük sorun teşkil etmektedir. Maddenin, “ormanlık arazinin başkaca kamu arazisi yoksa kullanımı” gibi bir ifadeyle sınırlandırılması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili ortak akıl yürütülmesi gerektiğini düşünmekte, acele verilecek kararların yol açacağı tahribatın göz önünde bulundurulmasını savunmaktayız.

Bir diğer husus ise, yapılmak istenen düzenlemenin “depreme yönelik yapılacak konutların sadece depremde etkilenen insanlara verilmesi”ne ilişkin açıklık barındırmıyor olmasıdır. Bu durumun benzer bir istismarı beraberinde getirmeyeceğine dair net ifadelerle kesinleştirilmiş olması gerekmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu’na ek olarak Çevre Komisyonunun uzmanlığında ele alınması gereken, üzerinde nitelikli planlamaların yapılması gereken böylesine hassas bir düzenlemenin “zaman kısıtı” bahane gösterilerek hızlıca kanunlaştırılmaya çalışılması başlı başına bir sorundur.

Madde 27

Teklifin bu maddesi ile devlet memurları ile diğer kamu çalışanlarına 2020 yılı ilk 6 ayında gerçekleşen enflasyon oranına göre Toplu Sözleşme hükümleri gereği ortaya çıkan %17,55’lik zamma ek olarak (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda (8077 TL) ilave ödeme yapılması amaçlanmaktadır.

Bu düzenleme ile TÜİK verilerine göre hesaplanan zam oranlarının ücretleri reel olarak azalttığı kabul edilmiştir. İktidar, son yıllarda sürekli tartışılır hale gelen TÜİK verilerinin gerçek hayat karşılığı olmadığını, bu verilere göre zam yapıldığı durumda reel ücretlerin ciddi ölçüde eridiğini itiraf etmiştir.

Seyyanen zam uygulaması olumlu görülmeyle birlikte yetersiz olduğu kabul edilmelidir. Bu şekilde yapılan ilave ödemelerin kamudaki iş barışının bozulmasına yönelik

etkileri olduğu göz ardı edilmemelidir. En düşük ücreti alan memurlar için bu artış önemli ölçüde olmakla birlikte üst kademe kamu görevlileri için de yetersiz olmaktadır.

Ayrıca seyyanen zam uygulaması kamu görevlilerinin taban aylığına yansımayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu şekilde yasalaştığı takdirde ilave olarak ödenen 8077 TL herhangi bir prime konu olmayacak ve bu ödemeler kamu görevlilerinin emekli aylıklarına katkı sağlamayacaktır. Böylece kamu çalışanlarının emekli olduklarında karşılaştıkları gelir kaybı bugünkünden çok daha fazla olacaktır. Bu durum emekli olma isteğini azaltarak kamu çalışanlarının yaş ortalamasını da arttıracaktır. Bu nedenle ilave ödemenin taban aylığa yansiyacak şekilde düzenlenmesi daha doğru olacaktır.

Öte yandan geçtiğimiz yıl TBMM’de kabul edilen ve 3600 ek gösterge olarak kamuoyunda yer eden düzenlemede eksiklikler olduğu dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin tarafından da kabul edilmiş ve özellikle ¼ kademeye ulaşmış üniversite mezunu devlet memurlarının 3600 ek gösterge beklentisinin karşılanacağı ifade edilmiştir. Gördüğümüz teklifin içeriğinde bu konuya ilişkin düzenleme olmayışı ilgili kamu çalışanlarını hüsrana uğratmıştır. İktidar verdiği sözü tutmalı ve bu hak kaybını giderecek düzenlemeyi gerekirse Teklifin Genel Kurul görüşmeleri esnasında eklemelidir.

Geçici Madde 2

Teklifte Hazine ve Maliye Bakanlığının TL’den KKM’ye geçen hesaplara destek uygulamasının ve KKM uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi yetkisinin Merkez Bankasına devredilmesi teklifi yer almaktadır.

Akılla, bilimle bağdaşmayan, literatürde yeri olmayan KKM politikası, “Yeni Ekonomi Modeli” daha ilk ayında döviz kurunu zıplatıp ülkeyi bir felakete sürüklemeye başlayınca uygulamaya konmuştu. Yani “Yeni Ekonomi Modeli”nin ekonomiyi kısa dönemde tahrip etmemesi için uzun dönemde tahrip gücü daha yüksek olacak olan KKM devreye sokulmuştu.

KKM yoluyla hükümetin iddia ettiği üzere ne enflasyon düşmüştür ne de daha rekabetçi bir piyasa koşulları sağlanarak dış ticaret fazlası ve cari fazla verilebilmiştir. Krediyi erişim artmadığı gibi, özel sektörün sorunları da hallolmamıştır. Doları olan ya da Dolar alacak parası olan bir avuç kişi harici hiçbir vatandaşımız KKM’den yararlanıp zenginleşmemiştir. KKM’nin halkımıza faturası korkunç boyutlara ulaşmıştır.

PBK, sadece 2022’de KKM’nin ülkemize tam 165 milyar TL -alınmaktan vazgeçilen vergi miktarı hariç- fatura çıkardığını açıklamıştır. 2022’nin ortalama döviz kurunun 16.57 TL olduğunu düşünürsek sadece geçen yıl KKM’nin bu ülkeye maliyetinin tam 10 milyar Dolar

olduğunu görmekteyiz. 2023 yılında ise KKM'nin maliyetinin 345 milyar TL yani yaklaşık 13 milyar Dolar olması beklenmektedir. Bu iki senede bu ülkenin kasasından çıkan para tam 23 milyar Dolar demektir.

Yüzyılın felaketi depremin maliyeti 104 milyar Dolar'ken bu maliyetin dörtte biri kadar bir meblağ adeta yanlış ekonomi politikasının tercih edilmesi yoluyla ortaya çıkan ekonomik yıkıma ödenmiştir. Milli dayanışma paketi altında bu zarar, herkese ödetilmeye çalışılmaktadır.

KKM'nin bütün yürütmesinin TCMB'ye devredilmesi iki açıdan sorun teşkil etmektedir;

- 1) Eskiden KKM'nin maliyetini aylık bütçe gerçekleştirmelerinden görebiliyorduk. Ancak TCMB, ticari sır gerekçesiyle 2022 yılında KKM maliyetini kamuoyundan gizlemiştir. Bu uygulama KKM'nin devlete olan yükünün gizlenmesine hizmet edecektir.
- 2) Bu uygulama eski ve kötü bir alışkanlık olan Hazine'nin her başı sıkıştığında TCMB'nin kapısını çalmasını getirebilir. Bu da bizi 2001 krizine kadar götürme riskini barındırmaktadır.

Bu nedenle bu maddeyle yapılmak istenenler, ülkemizi ekonomik bir karanlığa sürükleyecektir. Uygulamanın tümden kaldırılması ve teklifin çıkarılması gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla;

2 / 1264 esas numaralı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile getirilen bazı düzenlemelerin vatandaşlarımızın beklentisi olduğu kanaatiyle birlikte, teklifi yetersiz ve eksik bulduğumuzu belirtmek isteriz. Bahse konu teklife ilişkin çekincelerimizi ise bu şerh aracılığıyla kamuoyunun dikkatine sunarız.

Mehmet Mustafa Gürban
Gaziantep

Ümit Özlale
İzmir

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ NİLGÜN ÖK VE
20 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**6/2/2023 TARİHİNDE MEYDANA GELEN
DEPREMLERİN YOLAÇTIĞI EKONOMİK
KAYIPLARIN TELAFİSİ İÇİN EK
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ İHDASI
İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**6/2/2023 TARİHİNDE MEYDANA GELEN
DEPREMLERİN YOLAÇTIĞI EKONOMİK
KAYIPLARIN TELAFİSİ İÇİN EK
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ İHDASI
İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

Ek motorlu taşıtlar vergisi

MADDE 1- (1) 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci, 6 ncı ve geçici 8 inci maddelerinde yer alan (I), (I/A), (II) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tâbi olan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar, bir defaya mahsus olmak üzere, 2023 yılı için tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisine tâbidir.

(2) Ek motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından bu Kanunun yayımı tarihinde, bu tarihten 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar için kayıt ve tescilin yapıldığı tarihte tahakkuk ettirilmiş ve tebliğ edilmiş sayılır.

(3) Ek motorlu taşıtlar vergisinin mükellefi, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla 197 sayılı Kanun kapsamında motorlu taşıtlar vergisi mükellefi olanlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilen taşıtların sahibi olan gerçek ve tüzel kişilerdir.

(4) 197 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan istisnalar, ek motorlu taşıtlar vergisi için de uygulanır. 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinde meydana gelen depremler nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 15 inci

Ek motorlu taşıtlar vergisi

MADDE 1- (1) 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci, 6 ncı ve geçici 8 inci maddelerinde yer alan (I), (I/A), (II) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tabi olan ve bu Kanunun yayımı tarihinde ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar, bir defaya mahsus olmak üzere, 2023 yılı için tahakkuk ettirilen motorlu taşıtlar vergisi tutarı kadar ek motorlu taşıtlar vergisine tabidir.

(2) Ek motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından bu Kanunun yayımı tarihinde, bu tarihten 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar için kayıt ve tescilin yapıldığı tarihte tahakkuk ettirilmiş ve tebliğ edilmiş sayılır.

(3) Ek motorlu taşıtlar vergisinin mükellefi, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla 197 sayılı Kanun kapsamında motorlu taşıtlar vergisi mükellefi olanlar ile bu Kanunun yayımı tarihinden 31/12/2023 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilen taşıtların sahibi olan gerçek ve tüzel kişilerdir.

(4) 197 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan istisnalar, ek motorlu taşıtlar vergisi için de uygulanır. 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen depremler nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 15 inci maddesi kapsamında mücbir sebep hâli ilan

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

maddesi kapsamında mücbir sebep hali ilan edilen yerlerde; deprem tarihi itibarıyla kayıt ve tescilli olan taşıtlar, deprem nedeniyle yıkılan veya ağır ya da orta hasarlı hale gelen binaların maliklerine ait taşıtlar, depremlerde ağır hasar görerek kullanılamaz duruma gelen taşıtlar ile deprem nedeniyle eşî veya birinci derece kan hısımlarından birini kaybeden mükelleflere ait taşıtlar ek motorlu taşıtlar vergisinden müstesnadır.

(5) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicillere kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlara ilişkin ek motorlu taşıtlar vergisi, birinci taksiti bu Kanunun yayımlandığı ayı izleyen ayın sonuna kadar, ikinci taksiti 2023 yılının Kasım ayı sonuna kadar olmak üzere iki eşit taksitte; bu Kanunun yayımı tarihi ile 31/12/2023 tarihleri arasında ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlara ilişkin ek motorlu taşıtlar vergisi ise bu taşıtların motorlu taşıtlar vergisi ile birlikte peşin olarak ödenir.

(6) 197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi hükümleri ek motorlu taşıtlar vergisi hakkında da uygulanır. Ek motorlu taşıtlar vergisi ödenmeden, trafikten çekme, hurdaya çıkarma ve yurt dışına çıkarma nedeniyle tescil kaydı kapatma işlemi yapılamaz.

(7) Bu maddeye göre tahsil edilen ek motorlu taşıtlar vergisi genel bütçe geliri olarak kaydedilir ve 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile diğer Kanunlara göre mahalli idarelere verilecek payların hesabında dikkate alınmaz.

(8) Ek motorlu taşıtlar vergisine ilişkin olarak bu maddede hüküm bulunmayan hallerde, 197 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(9) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

edilen yerlerde; deprem tarihi itibarıyla kayıt ve tescilli olan taşıtlar, deprem nedeniyle yıkılan veya ağır ya da orta hasarlı hâle gelen binaların maliklerine ait taşıtlar, depremlerde ağır hasar görerek kullanılamaz duruma gelen taşıtlar ile deprem nedeniyle eşî veya birinci derece kan hısımlarından birini kaybeden mükelleflere ait taşıtlar ek motorlu taşıtlar vergisinden müstesnadır.

(5) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicillere kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlara ilişkin ek motorlu taşıtlar vergisi, birinci taksiti bu Kanunun yayımlandığı ayı izleyen ayın sonuna kadar, ikinci taksiti 2023 yılının Kasım ayı sonuna kadar olmak üzere iki eşit taksitte; bu Kanunun yayımı tarihi ile 31/12/2023 tarihleri arasında ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlara ilişkin ek motorlu taşıtlar vergisi ise bu taşıtların motorlu taşıtlar vergisi ile birlikte peşin olarak ödenir.

(6) 197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi hükümleri ek motorlu taşıtlar vergisi hakkında da uygulanır. Ek motorlu taşıtlar vergisi ödenmeden, trafikten çekme, hurdaya çıkarma ve yurt dışına çıkarma nedeniyle tescil kaydı kapatma işlemi yapılamaz.

(7) Bu maddeye göre tahsil edilen ek motorlu taşıtlar vergisi genel bütçe geliri olarak kaydedilir ve 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile diğer kanunlara göre mahalli idarelere verilecek payların hesabında dikkate alınmaz.

(8) Ek motorlu taşıtlar vergisine ilişkin olarak bu maddede hüküm bulunmayan hâllerde, 197 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(9) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2- 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“EK MADDE 86- Bu Kanuna göre emekli, adi malullük, vazife malullüğü aylığı ile dul ve yetim aylığı bağlananlara, ödenen aylıklar ve bu Kanunun ek 81 ve ek 85 inci maddeleri uyarınca yapılan ek ödemeler hariç aylıkları ile birlikte her ay itibarıyla yapılan ödemeler toplamının %6,34’ü oranında ilave ödeme yapılır.

Bu ödeme Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenmesini izleyen iki ay içinde faturası karşılığında Hazineden tahsil edilir.

Bu madde uyarınca yapılacak ödeme, 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesi uyarınca yapılacak ek ödemenin matrahına dahil edilmez.

Yukarıdaki hükümler 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar ile hak sahipleri hakkında ilgisine göre uygulanır.”

MADDE 3- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 27- 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde bu Kanundan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin hak sahipliği başvurusunun yapılacağına dair duyuru, mahallinde mülki idare amirliğince ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı resmî internet sitesinde ilan edilir. Duyuruda, ilan tarihinden itibaren iki ay içinde mahallinde mülki idare amirliklerine veya Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca belirlenen başvuru merkezlerine yazılı olarak ya da e-Devlet Kapısı üzerinden başvuru yapılabileceği belirtilir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı gerektiğinde başvurular için en fazla bir ay ek süre verebilir. Başvuru sonuçları, mahallinde

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

mülki idare amirliğince, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı resmî internet sitesinde ve e-Devlet Kapısı üzerinden ilan edilir. Bu fıkra uyarınca yapılacak ilanlar, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılmış tebligat yerine geçer. Hak sahibi kabul edilmeyenler, onbeş gün içinde mahallinde mülki idare amirliklerine veya Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından belirlenen başvuru merkezlerine yazılı olarak ya da e-Devlet Kapısı üzerinden itiraz edebilirler.

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı fen heyetleri tarafından tespit edilmiş olan yıkık veya ağır hasarlı konut, işyeri ve ahır sahibi afetzedeler için bu Kanun hükümleri gereğince hak sahibi olmak ve borçlandırmaları yapılmak kaydıyla konut, işyeri, ahır ve her türlü altyapı ve sosyal donatıların inşası veya kredi desteği sağlanmasına ilişkin olarak 29 uncu maddenin sekizinci fıkrasında belirtilen hususlar aranmaksızın işlem yapılır. Ayrıca belirtilen işlemlerin yapılmasında aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kısıtlamalar da uygulanmaz.

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde orta hasarlı olarak tespit edilen ve güçlendirilmesi fen ve sanat kurallarına göre elverişli olmadığı için yıktırılan konut, işyeri ve ahırla ilgili 29 uncu maddenin üçüncü ve sekizinci fıkraları hariç olmak üzere, ağır hasarlı konut, işyeri ve ahıra ilişkin hükümleri uygulanır.

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde depremlerin yol açtığı hasarların giderilmesi amacıyla uluslararası kuruluşlardan sağlanacak dış kredi ve hibelerle finanse edilecek projelerin uygulanması dolayısıyla taşınmaz malların alım, satım, ipotek, tapu-kadastro işlemleri, satın alınacak yahut yeniden inşa edilecek veya onarılacak taşınır

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve taşınmaz mallarla ilgili ihale, sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler, yapım işleri ve altyapı ile ilgili her türlü belediye işlemleri ve bu uygulamadan faydalanacakların verecekleri beyanname, taahhütname ve yapacakları sözleşmeler her türlü vergi, resim, katılma payı, ücret ve harçtan müstesnadır.

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde depremlerin yol açtığı hasarların giderilmesi amacıyla yürütülen ulusal ve uluslararası projeler kapsamında bulunan her türlü prefabrik, konteyner ve benzeri geçici barınma malzemesi, yapı malzemesi, makine (kamu kurum ve kuruluşları için alınacak iş ve yapı makineleri dâhil), afet ve acil durum faaliyetlerinde kullanılacak motorlu taşıtlar, araç, gereç, teçhizat, alet, edevat, cihaz ve yedek parça, afet ve acil durum faaliyetleri kapsamında kullanılacak yardım malzemeleri, afet ve lojistik donanımı, teçhizatı, nakil vasıtaları ve taşıtları Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca ithal edilebilir veya ithal ettirilebilir. İthal edilen bu mallar gümrük vergisi ve bu vergi ile birlikte alınan her türlü vergi, resim, harç, fon ve diğer mali mükellefiyetlerden müstesnadır.”

MADDE 4- 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askeri Okullar, Askeri Öğrenciler, Askeri Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “kendilerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “yabancı devlet harp okullarındaki öğrenimleri esnasında” ibaresi eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “mezun olanların” ibaresi “mezun olanlar ile kısmi süre ile yabancı devlet harp okullarına gönderilip Türk harp okullarından mezun olanların” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasında yer alan “Yabancı devlet harp okullarında yetişen ve” ibaresi “Yabancı devlet harp okullarından mezun olanlar ile kısmi

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

sürelî yabancı devlet harp okullarına gönderilip Türk harp okullarından mezun olarak” şeklinde değiştirilmiş, altıncı fıkrasına “öğrenimleri yarıda kalanlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve kısmî süre ile okutulanlar” ibaresi eklenmiştir. “Bu maksatla gönderileceklerin, kaçınıcı sınıftan itibaren ve kaç dönem halinde okutulacakları Milli Savunma Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 5- 19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığî Döner Sermaye Kanununun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında yer alan ve deprem, sel, heyelan, çığ, yangın ve benzeri doğal afetler sebebiyle tahrip olan taşınır veya taşınmaz kültür varlıklarının ihyası veya yeniden inşası amacıyla veya 3 üncü maddede belirtilen iş ve hizmetler ile kültür ve turizm yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla döner sermaye bütçesinden Kültür ve Turizm Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu tutarlar genel bütçeye gelir ve söz konusu tutarlar karşılığı yukarıda sayılan işlerin yapımı amacıyla Bakanlık bütçesine ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları ertesi yıla devretmeye Bakan yetkilidir. Kaydedilen bu ödeneklerden yatırım projeleri ile ilgili olanlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir.”

MADDE 2- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan “bu suretle tespit edilen tutarları yarısına kadar artırmaya veya” ibaresi “bu listede yer alan veya bu fıkra uyarınca yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan “bu suretle tespit edilen tutarları yarısına kadar artırmaya veya” ibaresi “bu listede yer alan veya bu fıkra uyarınca yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle belirlenen tutarları iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 3- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasının (r) bendinin birinci paragrafında yer alan “iştirak hisseleri ile taşınmazların” ibaresi “iştirak hisselerinin” şeklinde değiştirilmiş, ikinci ve dördüncü paragraflarında yer alan “taşınmaz ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 3065 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 43- Bu maddenin yürürlük tarihinden önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinin değişiklik öncesi hükümleri uygulanır.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinin birinci paragrafında yer alan “iştirak hisseleri ile taşınmazların” ibaresi “iştirak hisselerinin” şeklinde değiştirilmiş, ikinci ve dördüncü paragraflarında yer alan “taşınmaz ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 8- 3065 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 43- Bu maddenin yürürlük tarihinden önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinde yapılan değişiklik öncesi hükümler uygulanır.”

MADDE 9- 3065 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 44- 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile imzalanan protokol kapsamında afetzedelere bağışlanacak konutların inşası dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılan teslim ve hizmetler, 31/12/2024 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesnadır.

Bu kapsamda yapılan teslim ve hizmetler nedeniyle yüklenilen vergiler, vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla telafi edilemeyen vergiler bu Kanunun 32 nci maddesi hükmü uyarınca istisna kapsamında işlem yapan mükellefin talebi üzerine iade edilir.

Birinci fıkrada yer alan süreyi bir yıla kadar uzatmaya Cumhurbaşkanı, istisna kapsamına girecek teslim ve hizmetleri tanımlamaya, istisna ve iadeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 10- 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Afet bölgelerinde sanayi alanları ve işyerleri
GEÇİCİ MADDE 17- 6/2/2023 tarihinde
yaşanan depremler dolayısıyla genel hayata
etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde,
afet bölgesi ilan tarihinden itibaren bir yıl
süreyle sanayi alanı olabilecek yerler, fay hattına
mesafesi, zeminin elverişliliği ve yerleşim
merkezine yakınlığı gibi kriterler gözetilerek,
alanın durumuna göre ilgili kurumların görüşü
alınarak Bakanlıkça tespit edilir. Tespit edilen
yerler Cumhurbaşkanı kararıyla sanayi alanı
olarak belirlenir.

Birinci fıkra kapsamında görüş sorulan
alanlar için, ilgili mevzuatta kurul, komisyon
ve benzerlerine verilen yetkiler ilgili bakanlar
tarafından kullanılır. İlgili bakanlar bu yetkilerini
devredebilir. İlgili kurumlarca verilmesi gereken
görüşler bir hafta içinde verilmediği takdirde
olumlu görüş verilmiş sayılır. Belirlenen sanayi
alanlarında ilgili kurumlarca izinlendirme ve vasıf
değişikliği bir hafta içinde yapılır. Bu işlemlerde
Bakanlıktan herhangi bir ücret talep edilmez.
İmar ve parselasyon planları ile değişiklikleri
Bakanlıkça hazırlanır veya hazırlattırılır ve
onaylanır. Bakanlıkça hazırlanacak imar
planlarına ilişkin ilgili kurumlardan talep edilen
görüşler bir hafta içinde bildirilmek zorundadır.
Bakanlıkça onaylanan plan ve parselasyon
planlarında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı
İmar Kanununun plan ve parselasyon ile ilgili
işlemlerindeki askı, ilan, itirazlara ilişkin
hükümleri uygulanmaz.

Belirlenen sanayi alanlarında, dava süreci
devam edenler ile kesinleşen ancak henüz tapuya
tescil edilmemiş olanlar hariç olmak üzere, tespit
dışı bırakılan yerlerin 21/6/1987 tarihli ve 3402
sayılı Kadastro Kanununun 22 nci maddesi
kapsamında Bakanlığın talebine istinaden ilgili
kurumların görüşleri alınmaksızın Hazine adına
idari yoldan tescili yapılır.

Birinci fıkraya göre tespit yapılırken
4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kanununun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında düzenlenen ara ve uç ürün üretme şartlı ihalelere ilişkin ruhsatlar hariç tutulur. Birinci fıkra kapsamında belirlenen sanayi alanlarına denk gelen maden ruhsat sahaslarının girişimli kısmı maden ruhsat sahasından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca taksir edilir. Sanayi alanının ruhsatın tamamını kapsamaması halinde ise maden ruhsatı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca iptal edilir. Bu fıkra kapsamında tesis edilen taksir veya iptal işlemlerine ilişkin, 3213 sayılı Kanunun ilgili maddeleri doğrultusunda Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından hesaplanan yatırım giderleri, taksir veya iptal işleminin tesis edildiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlıkça ilgili ruhsat sahibine ödenir.

Belirlenen sanayi alanlarında kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlardan uygulamaya dâhil edilecek olanlar ile özel mülkiyete tabi diğer bütün taşınmazlar için Bakanlıkça ilgisine göre devir veya acele kamulaştırma kararı alınabilir. Kamulaştırma işlemleri Bakanlıkça yürütülür. Kamulaştırılan taşınmazlar Bakanlığın talebine istinaden Hazine adına tescil olunur.

Belirlenen sanayi alanlarında altyapı ve üstyapı dâhil yeni işyerlerinin her türlü inşaatını yapmaya veya yaptırmaya, arsa paylarını belirlemeye, cins değişikliği yapmaya, kat irtifakı, kat mülkiyeti kurmaya Bakanlık yetkilidir. İnşası tamamlanan sanayi işyerleri Bakanlıkça belirlenen talep sahiplerine borçlandırılarak verilir.

Malikleri tarafından bölgenin afet bölgesi ilan edilmesine dair kararın yayımından itibaren bir yıl içerisinde talep edilmesi halinde, 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle yıkılan veya kullanılamayacak kadar hasarlı durumda olan sanayi işyerlerinin borçlandırılmak suretiyle, yerinde yeniden inşası veya güçlendirilmesi Bakanlıkça yapılabilir/yaptırılabilir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamındaki sanayi işyerlerinin altyapı ve üstyapı projelerinin yapımı ve arazi kontrolü Bakanlıkça yapılır veya yaptırılır. 6/2/2023 tarihinden önce OSB içinde doğal gaz dağıtım yetkisini doğal gaz dağıtım şirketine devretmiş OSB’ler için doğal gaz dağıtım şirketlerinin hakları korunur.

Yapım işleri ve altyapı ile ilgili her türlü işlemde katılma payı ve teknik altyapı bedeli alınmaz. Bu alanlarda doğalgaz, elektrik, su, atık su ve arıtma tesisleri ile atık işleme tesisleri, iletişim ve diğer her türlü altyapı yatırımları, üstyapı imalatları tamamlanıncaya kadar ilgili kurum, kuruluş ve ilgili OSB dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler veya dağıtım şirketlerince ilgili mevzuatındaki hükümlere uygun olarak öncelikle tamamlanır. Doğal gaz dağıtım şirketlerince yapılacak yatırımlar için doğal gaz tüketimine ilişkin tüketim kapasite bilgisi yatırım öncesi ilgili dağıtım şirketine bildirilir. Belirlenen sanayi alanları, alanın büyüklüğü veya sanayi işyerlerinin niteliğine göre bu Kanun veya 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamına Bakanlıkça alınabilir.

Bu madde kapsamında, plan, parselasyon, yapı ruhsatı, taşınmaz mülkiyeti veya imar haklarının aktarılması, takas ve trampa işlemleri ve bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlar damga vergisi, resim, harç ve harcamalara katılma paylarından müstesnadır. Bu işlemler nedeniyle ücret, döner sermaye ücreti ve herhangi bir ad altında bedel alınmaz.

6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, afet bölgesi ilan tarihinde yatırım programında olan veya ilan tarihine müteakip bir yıl içerisinde yatırım programına dahil edilen sanayi sitelerinin altyapı ve üstyapı inşasının tamamına kadarı, mimarlık/mühendislik hizmetleri dâhil proje tamamlanana kadar Bakanlıkça kredi ile desteklenebilir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

12/3/2023 tarihli ve 136 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Sanayi İşyerlerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında daha önce belirlenen sanayi alanları da bu madde kapsamında değerlendirilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 11- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2023 yılı için, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.”

MADDE 12- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 12 nci maddesinin;

a) (2) numaralı fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) (I) sayılı listede yer alan veya bu maddenin (5) numaralı fıkrası uyarınca yeniden belirlenen maktu vergi tutarlarını, her bir mal itibarıyla söz konusu listede yer alan veya yeniden belirlenmiş sayılan en yüksek vergi tutarının beş katına kadar artırmaya, sifıra kadar indirmeye, bu sınırlar içinde mal cinsleri, özellikleri, kullanım yerleri veya ithalatın şekline göre farklı tutarlar tespit etmeye,”

b) (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan “yarısına kadar artırmaya,” ibaresinden sonra gelmek üzere “söz konusu listede yer alan veya yeniden belirlenmiş sayılan” ibaresi ve “(B) cetvelindeki mallar için listede yer alan” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya yeniden belirlenmiş sayılan” ibaresi eklenmiştir.

c) Maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“5. (I) sayılı listede yer alan maktu vergi tutarları veya Cumhurbaşkanınca bunlara ilişkin belirlenen en son maktu vergi tutarları,

MADDE 5- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 38- 5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2023 yılı için, 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak uygulanır.”

MADDE 6- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 12 nci maddesinin;

a) İkinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) (I) sayılı listede yer alan veya bu maddenin (5) numaralı fıkrası uyarınca yeniden belirlenen maktu vergi tutarlarını, her bir mal itibarıyla söz konusu listede yer alan veya yeniden belirlenmiş sayılan en yüksek vergi tutarının beş katına kadar artırmaya, sifıra kadar indirmeye, bu sınırlar içinde mal cinsleri, özellikleri, kullanım yerleri veya ithalatın şekline göre farklı tutarlar tespit etmeye,”

b) İkinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “yarısına kadar artırmaya,” ibaresinden sonra gelmek üzere “söz konusu listede yer alan veya yeniden belirlenmiş sayılan” ibaresi ve “(B) cetvelindeki mallar için listede yer alan” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya yeniden belirlenmiş sayılan” ibaresi eklenmiştir.

c) Dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“5. (I) sayılı listede yer alan maktu vergi tutarları veya Cumhurbaşkanınca bunlara

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

ilişkin belirlenen en son maktu vergi tutarları, ocak ve temmuz aylarında, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ilan edilen yurt içi üretici fiyat endeksinde son altı ayda meydana gelen değişim oranında, bu değişimin ilanı gününden geçerli olmak üzere yeniden belirlenmiş sayılır. Bu hesaplama sonucunda ortaya çıkan vergi tutarlarında virgülden sonraki dört hane dikkate alınır. Cumhurbaşkanı, uygulama dönemlerini gün veya ay olarak belirlemeye veya belirleyeceği mallar ve aylar itibarıyla yeniden belirlenmiş sayılan tutarların uygulanmamasına karar vermeye yetkilidir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ocak ve temmuz aylarında, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ilan edilen yurt içi üretici fiyat endeksinde son altı ayda meydana gelen değişim oranında, bu değişimin ilanı gününden geçerli olmak üzere yeniden belirlenmiş sayılır. Bu hesaplama sonucunda ortaya çıkan vergi tutarlarında virgülden sonraki dört hane dikkate alınır. Cumhurbaşkanı, uygulama dönemlerini gün veya ay olarak belirlemeye veya belirleyeceği mallar ve aylar itibarıyla yeniden belirlenmiş sayılan tutarların uygulanmamasına karar vermeye yetkilidir.”

MADDE 13- 24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanununun 3 üncü maddesinin başlığında yer alan “ve mali haklar” ibaresi “, hak ve yükümlülükleri” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Aile sağlığı çalışanları, aile hekimi tarafından belirlenen ve Sağlık Bakanlığı tarafından uygun görülen, kurumlarınca da” ibaresi “Aile sağlığı çalışanları, Sağlık Bakanlığı tarafından uygun görülen ve aile hekiminin de görüşü alınarak, kurumlarınca” şeklinde değiştirilmiş, yedinci fıkrasına birinci cümlesinde yer alan “gelişmişlik düzeyi,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Bakanlıkça karşılanmadığı takdirde” ibaresi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Sözleşmeli aile hekimleri ve sözleşmeli dış hekimleri ile aile sağlığı çalışanları hakkında uygulanacak disiplin cezalarında bu Kanun ile ilgili düzenlemeler dışında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili maddelerine göre işlem yapılır. Aylıktan kesme cezası, kişinin brüt ücretinin 1/30-1/8 arasında kesinti yapılması şeklinde, bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi kapsamında çalışanlar için kademe ilerlemesinin durdurulması cezası brüt ücretinin 1/6-1/4 arasında kesinti yapılması şeklinde uygulanır. Devlet memurluğundan çıkarma cezası sözleşmenin feshini gerektirir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Sağlığın geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi, takibi ve kontrolü ile koruyucu sağlık hizmetlerinin standartlara uygun olarak yerine getirilmemesi gibi Bakanlıkça belirlenen performans hedeflerine ulaşılamaması halinde sözleşmenin Bakanlıkça yenilenmemesine karar verilebilir.

Sözleşmeli olarak çalışan aile hekimi, aile diş hekimi ve aile sağlığı çalışanlarının eski kadro veya pozisyonlarına atanabilmeleri için sözleşmelerinin Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiilleri nedeniyle sona ermemiş olması gerekir.

Disiplin kurullarının teşkili, disiplin amirlerinin tayin ve tespiti ile disiplin hükümlerinin uygulanmasına ilişkin diğer esaslar Yönetmelikte düzenlenir.”

MADDE 14- 5258 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ağız ve diş sağlığı ile yaşlı sağlığı hizmetleri

MADDE 7- Birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkililiğini ve kalitesini artırmak, aile hekimliği hizmetlerinin bütüncül olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla Sağlık Bakanlığınca belirlenen nüfus, yaş grubu ve bölge gibi kriterlere göre ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetleri planlaması yapılır.

Birinci basamak ağız diş sağlığı ve yaşlı sağlığı hizmetlerini yürütmek üzere hekim ve diş hekimleri ile Bakanlıkça belirlenen diğer sağlık meslek mensuplarıyla bu Kanunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde sözleşme akdedilir. Sözleşme yapılan personel hakkında statü, hak, yükümlülükler ve diğer hususlarda bu Kanunun 3 üncü maddesi uygulanır.”

MADDE 15- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- (1) 31/7/2023 tarihi itibarıyla geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

izinde bulunan hükümlüler, izin bitimini takip eden yedi gün içinde infaz işlemlerinin devam ettiği kurumlara dönmek zorundadır.

(2) 31/7/2023 tarihi itibarıyla geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle izinde bulunan ve ilgili mevzuat uyarınca cezalarının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına beş yıl ve daha az süre kalan hükümlülerin talebi aranmaksızın, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına infaz hakimi tarafından karar verilebilir.

(3) Yukarıdaki fıkralar uyarınca, izinden dönecek hükümlüler ile hakkında denetimli serbestlik kararı verilecek hükümlülere ilişkin hususlar, Adalet Bakanlığının resmî internet sitesinde duyurulur.

(4) 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezası infaz edilip geçici 9 uncu maddenin beşinci fıkrası uyarınca Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla izinde bulunan hükümlüler, koşullu salıverilme tarihine kadar olan süreleri 105/A maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklere tabi olmadan geçirirler.

(5) Geçici 9 uncu maddenin altıncı fıkrası uyarınca açık ceza infaz kurumuna gönderilen hükümlüler, 31/7/2023 tarihi itibarıyla açık ceza infaz kurumuna ayrılmış sayılır.

(6) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar hariç olmak üzere, 31/7/2023 tarihi itibarıyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerden, toplam hapis cezası on yıldan az ise bir ayını, on yıl ve daha fazla ise üç ayını bu kurumlarda geçirip ilgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmasına üç yıl veya daha az süre kalanlar, bu şartların oluştuğu tarih itibarıyla açık

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ceza infaz kurumlarına ayrılabilir. Bu hükümlüler ile 31/7/2023 tarihinde geçici 9 uncu maddenin altıncı fıkrası kapsamında açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler, talepleri hâlinde en az üç ay açık ceza infaz kurumunda kalmış olmak şartıyla ilgili mevzuat uyarınca cezaların denetimli serbestlik tedbiri altında infazı uygulamasından üç yıl erken yararlandırılır.

(7) Altıncı fıkra hükümleri 31/7/2023 tarihi itibarıyla;

a) Hapis cezasının infazı 16, 16/A ve 17 nci maddeleri kapsamında ertelenmiş olan,

b) Hapis cezasının infazı durdurulmuş olan, hükümlüler hakkında da uygulanır.

(8) Koşullu salıverilmenin geri alınması nedeniyle 31/7/2023 tarihi itibarıyla cezası aynen infaz edilen veya ikinci defa mükerrer olup 31/7/2023 tarihi itibarıyla bu cezanın infazı için ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin bu cezalarının infazı bakımından altıncı fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu hükümlülerin 31/7/2023 tarihi itibarıyla kesinleşmiş ancak infaz edilmemiş diğer hapis cezaları bakımından altıncı fıkra hükümleri uygulanır.”

MADDE 16- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 43 üncü maddesinde yer alan “126.000” ibaresi “133.988” şeklinde ve “115.225” ibaresi “122.530” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 96- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

a) 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde prime esas günlük kazancı 324 Türk Lirası ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya

MADDE 7- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 96- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

a) 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde prime esas günlük kazancı 324 Türk Lirası ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2023 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2023 yılı Temmuz ilâ Aralık ayları/dönemi için günlük 16,66 Türk Lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır. Ancak (a) bendinde belirtilen prime esas günlük kazanç tutarı 6356 sayılı Kanun hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesine tabi özel sektör işverenlerine ait işyerleri için 647 Türk Lirası olarak esas alınır.

Bu madde kapsamında destekten yararlanılacak ayda/dönemde, 2022 yılı Ocak ilâ Aralık aylarında/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısının altında bildirimde bulunulması hâlinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad ve unvan altında ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi İşsizlik Sigortası Fonu katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan veya sigortalıların prime esas kazançlarını 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık ayları/dönemi için Kuruma bildirmediği veya eksik bildirdiği tespit edilen işyerlerinden İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanan tutar, gecikme cezası ve gecikme

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2023 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2023 yılı Temmuz ilâ Aralık ayları/dönemi için günlük 16,66 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır. Ancak (a) bendinde belirtilen prime esas günlük kazanç tutarı 6356 sayılı Kanun hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesine tabi özel sektör işverenlerine ait işyerleri için 647 Türk lirası olarak esas alınır.

Bu madde kapsamında destekten yararlanılacak ayda/dönemde, 2022 yılı Ocak ilâ Aralık aylarında/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısının altında bildirimde bulunulması hâlinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad ve unvan altında ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi İşsizlik Sigortası Fonu katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan veya sigortalıların prime esas kazançlarını 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık ayları/dönemi için Kuruma bildirmediği veya eksik bildirdiği tespit edilen işyerlerinden İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanan tutar, gecikme cezası ve gecikme

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

zammıyla birlikte geri alınır ve bu işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, ilgili ayda 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık aylarına/dönemine ait aylık brüt asgarî ücretin onda birini geçmeyecek tutarda eksik prime esas kazanç bildirimi yapıldığının tespiti durumunda Kurumca yapılacak ihtar üzerine on beş günlük süre içinde söz konusu eksikliği gideren işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaya devam eder.

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık aylarına/dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerini veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini yasal süresi içerisinde vermediği, sigorta primlerini yasal süresinde ödemediği, denetim ve kontrolle görevli memurlarca yapılan soruşturma ve incelemelerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmedeği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı durumlarının tespit edilmesi, Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması hâllerinde bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler bu tecil ve taksitlendirme devam ettiği sürece anılan fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun ek 14 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a) bendinin uygulanmasında, bir önceki yılın aynı ayına ilişkin olarak aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi verilmemiş olması hâlinde bildirim yapılmış takip eden ilk aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki bildirimler esas alınır. 2022 yılından önce bu Kanun kapsamına alınmış ancak 2022 yılında sigortalı çalıştırmamış işyerleri hakkında birinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

zammıyla birlikte geri alınır ve bu işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, ilgili ayda 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık aylarına/dönemine ait aylık brüt asgarî ücretin onda birini geçmeyecek tutarda eksik prime esas kazanç bildirimi yapıldığının tespiti durumunda Kurumca yapılacak ihtar üzerine on beş günlük süre içinde söz konusu eksikliği gideren işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaya devam eder.

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili 2023 yılı Temmuz ilâ Aralık aylarına/dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerini veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini yasal süresi içerisinde vermediği, sigorta primlerini yasal süresinde ödemediği, denetim ve kontrolle görevli memurlarca yapılan soruşturma ve incelemelerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmedeği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı durumlarının tespit edilmesi, Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması hâllerinde birinci fıkranın (b) bendine ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler bu tecil ve taksitlendirme devam ettiği sürece anılan fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun ek 14 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a) bendinin uygulanmasında, bir önceki yılın aynı ayına ilişkin olarak aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi verilmemiş olması hâlinde bildirim yapılmış takip eden ilk aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki bildirimler esas alınır. 2022 yılından önce bu Kanun kapsamına alınmış ancak 2022 yılında sigortalı çalıştırmamış işyerleri hakkında birinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

Sigortalı ve işveren hisselerine ait sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılandığı durumlarda işverenin ödeyeceği sigorta priminin İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanacak tutardan az olması hâlinde sadece sigorta prim borcu kadar mahsup işlemi yapılır.

3213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uyarınca ücretleri asgari ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanan “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için birinci fıkranın uygulanmasında (a) bendi uyarınca belirlenecek günlük kazanç 863 Türk Lirası olarak ve 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen prim ödeme gün sayısının 1,5 katını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısı dikkate alınır.

Bu madde hükümleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanmaz.

4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için bu maddenin birinci fıkrası uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarlar bu idarelerce işverenlerin hak edişinden kesilerek Türkiye İş Kurumuna iade edilir.

2023 Temmuz ilâ Aralık aylarına/dönemine ilişkin yasal süresi dışında Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya Hazine ve

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Sigortalı ve işveren hisselerine ait sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılandığı durumlarda işverenin ödeyeceği sigorta priminin İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanacak tutardan az olması hâlinde sadece sigorta prim borcu kadar mahsup işlemi yapılır.

3213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uyarınca ücretleri asgari ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanan “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için birinci fıkranın uygulanmasında (a) bendi uyarınca belirlenecek günlük kazanç 863 Türk lirası olarak ve 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen prim ödeme gün sayısının bir buçuk katını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısı dikkate alınır.

Bu madde hükümleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanmaz.

4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için birinci fıkra uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarlar bu idarelerce işverenlerin hak edişinden kesilerek Türkiye İş Kurumuna iade edilir.

2023 Temmuz ila Aralık aylarına/dönemine ilişkin yasal süresi dışında Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya Hazine ve

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

Maliye Bakanlığına verilecek muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar için bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 8- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendinin; (3) numaralı alt bendinde yer alan “ile katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler,” ibaresi “ve katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler ile bu fonların katılma paylarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesi kapsamında değerlendirilmesinden kaynaklanan değer artış kazançları,” şeklinde değiştirilmiş, (4) ve (5) numaralı alt bentleri yürürlükten kaldırılmış ve son cümlesi “Diğer yatırım fonu katılma payları

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Maliye Bakanlığına verilecek muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar için bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 18- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 97- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine;

a) 2023 yılı Ocak ayından önce bağlanmış ve 2023 yılı Ocak ödeme döneminde Kanunun geçici 92 nci maddesine göre artırılmış gelir ve aylık tutarları,

b) 2023 yılında bağlanacak malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarının 27 nci, 29 uncu, 33 üncü ve geçici 2 nci maddelere göre 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla hesaplanan ve geçici 92 nci maddesine göre artırılmış aylık tutarları,

dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla 2023 yılı Temmuz ödeme döneminden geçerli olmak üzere %25 oranında artırılır.

Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde artırılan gelir ve aylıklar, 2023 yılı Temmuz ödeme döneminde 55 inci maddeye göre ayrıca artırılmaz.”

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a) bendinin; (3) numaralı alt bendinde yer alan “ile katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler,” ibaresi “ve katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler ile bu fonların katılma paylarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesi kapsamında değerlendirilmesinden kaynaklanan değer artış kazançları,” şeklinde değiştirilmiş, bendin (4) ve (5) numaralı alt bentleri yürürlükten kaldırılmış ve son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

b) (e) bendinin; birinci paragrafında yer alan “kısmı ile aynı süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançların %50’lik” ibaresi, beşinci paragrafının ilk cümlesindeki “taşınmazlar,” ibaresi ile beşinci paragrafının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve altıncı paragrafında yer alan “Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralınmasıyla” ibaresi “Menkul kıymet ticaretiyle” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 5520 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinin birinci cümlesinde yer alan “taşınmazlar ile” ibaresi “ve” şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan “Taşınmaz ve iştirak” ibaresi “İştirak” şeklinde değiştirilmiş ve “taşınmaz ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 10- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%20” ibaresi “%25” şeklinde, “%25” ibaresi “%30” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “1 puan” ibaresi “5 puan” şeklinde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasının ikinci cümlesine “göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 11- 5520 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 16- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin değişiklik öncesi hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan %50 oranı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak taşınmaz satış kazançları için %25 olarak dikkate alınır.”

“Diğer yatırım fonu katılma payları ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.”

b) (e) bendinin; birinci paragrafında yer alan “kısmı ile aynı süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançların %50’lik” ibaresi, beşinci paragrafının ilk cümlesindeki “taşınmazlar,” ibaresi ile beşinci paragrafının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve altıncı paragrafında yer alan “Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralınmasıyla” ibaresi “Menkul kıymet ticaretiyle” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 5520 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinin birinci cümlesinde yer alan “taşınmazlar ile” ibaresi “ve” şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan “Taşınmaz ve iştirak” ibaresi “İştirak” şeklinde değiştirilmiş ve “taşınmaz ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 21- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%20” ibaresi “%25” şeklinde, “%25” ibaresi “%30” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “1 puan” ibaresi “5 puan” şeklinde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasının ikinci cümlesine “göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 22- 5520 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 16- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar için 5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendinin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan %50 oranı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak taşınmaz satış kazançları için %25 olarak uygulanır.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 23- 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Konut kiralari bakımından 2/7/2023 ilâ 1/7/2024 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmalar, bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşini geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranının yüzde yirmi beşin altında kalması halinde değişim oranı geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır. Bu oranları geçecek şekilde yapılan sözleşmeler, fazla miktar yönünden geçersizdir. Bu fıkra hükmü, 344 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca hâkim tarafından verilecek kararlar bakımından da uygulanır.”

MADDE 24- 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bu maddenin yürürlüğüne girdiği tarihten önce tahsil edilen idari para cezaları, 31/12/2024 tarihine kadar tahsilatı yapan idari birime yapılacak başvuru üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre iade edilir.”

MADDE 25- 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme Ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “alanlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile yerleşme ve yapılaşma için zorunluluk bulunması halinde orman vasıflı alanlar” ibaresi ve bu fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “belirtilen” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya orman vasıflı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 12- 3/11/2022 tarihli ve 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bu maddenin yürürlüğünden önce tahsil edilen idari para cezaları, 31/12/2024 tarihine kadar tahsilatı yapan idari birime yapılacak başvuru üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre iade edilir.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Bu çerçevede belirlenen alanlar içinde yabancı ve aşılı zeytinlik ile zeytinlik sahalarının bulunması halinde bu alan içinde kurulacak iskan yerleri uygulamasında; 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanunun 20 nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bu madde kapsamındaki geçici veya kesin iskân sahaları içinde kalan taşınmazlar üzerindeki binaların asgarî levazım bedeli ile ağaçların ve sair muhdesatların bedeli; 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 19 uncu maddesinde yer alan sınırlamaya tabi olmaksızın muhdesat sahiplerine ödenir.”

MADDE 26- 7452 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremlerden etkilenen yerlerde 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında orta hasar ve üzeri hasarlı olarak tespit edilen yapıların yerinde yeniden yapımına yönelik iş ve işlemler aşağıdaki hükümlere göre yapılır.

(2) Uygulama yapılacak parsellerde daha önce imzalanmış olan inşaat yapımına ilişkin sözleşmeler, maliklerin hisseleri oranında salt çoğunluğunun alacağı karara istinaden ruhsat vermeye yetkili idarece fesih edilir. Fesih sonrasında tapu siciline şerh edilmiş olan sözleşmeler, malikler veya idarenin talebi üzerine sicilden terkin edilir. Feshedilen sözleşmelere istinaden yaşanan anlaşmazlıklar, müteahhitler ile malikler arasında özel hukuk hükümlerine göre çözülür.

(3) Uygulama yapılacak taşınmazlarda daha önce kurulmuş olan kat irtifakı veya kat mülkiyeti, ilgililerin muvafakatleri aranmaksızın ruhsat vermeye yetkili idarenin talebi üzerine ilgili tapu müdürlüğünce resen terkin edilerek, malikleri adına payları oranında tescil edilir. Taşınmazların niteliği resen mevcut duruma göre tescil edilir. Bu taşınmazların sicilinde bulunan

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

aynı ve şahsi haklar ile temlik hakkını kısıtlayan veya yasaklayan her türlü şerh, hisseler üzerinde devam eder. Belirtilen haklar ve şerhler, tapuda; tevhit, ifraz, alan düzeltme, taksim, ihdas, terk, tescil, kat irtifakı ve kat mülkiyeti tesisine ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez ve bu işlemlerde maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaz. Yeni yapılar için kat irtifakı ve kat mülkiyeti tesisi safhasında belirtilen haklar ve şerhler, muvafakat aranmaksızın sadece söz konusu haklar ve şerhlerden yükümlü olan malike düşecek bağımsız bölümler üzerinde devam ettirilir.

(4) Maliklere ait taşınmazların önceki vasfına göre değeri ile inşa edilecek yeni yapıların değeri, Sermaye Piyasası Kuruluna kayıtlı olarak faaliyet gösteren lisanslı değerlendirme kuruluşlarına tespit ettirilir. Yapılacak yeni uygulamadaki bağımsız bölümlerin paylaşımı, değerlendirme kuruluşu tarafından tespit edilen değerler gözetilerek yapılır ve maliklere isabet eden bağımsız bölümlerin dağılımına ilişkin cetvel, malikler ile müteahhit arasında düzenlenen yapım sözleşmesi ekinde yer alır.

(5) Yapılacak yeni uygulamalar ve bu uygulamaların gerektirdiği; tevhit, ifraz, alan düzeltme, taksim, ihdas, terk, tescil, vb. işlemler, yıkım ve yapıma ilişkin her türlü izin ve ruhsat iş ve işlemleri, kat irtifakı ve kat mülkiyeti tesisine ilişkin işlemler ile diğer idareler/kurum ve kuruluşlar nezdinde, maliklerin tamamının muvafakatiyle yürütülmesi gereken tüm iş ve işlemler hisseleri oranında maliklerin salt çoğunluğu ile alacağı karara istinaden yapılır. Yeni yapı yapılacak parselde yıktırılmayıp korunması gereken yapı var ise karar, yıktırılan yapıların maliklerinin salt çoğunluğu ile alınır. Anlaşma sağlanamayan ve kendisine ulaşamayan maliklerin hisseleri ruhsat vermeye yetkili idarenin talebine istinaden, yapım işi tamamlanıp malikleri adına tescil edilinceye kadar geçici olarak tapuda Hazine adına tescil olunur. Yeni

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yapılacak uygulamalara yönelik olarak ilgili idareler/kurum ve kuruluşlar nezdinde yapılacak tüm iş ve işlemler tapuda kayıtlı son malik adına yürütülebilir. Bu madde kapsamında maliklere yapılacak tebligatlar e-Devlet Kapısı üzerinden bildirim yapılması ve ilgili muhtarlıklarda on beş gün süre ile ilan edilmesi suretiyle yapılır. Bu şekilde yapılan tebligatlar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılan tebligat yerine geçer.

(6) Bu madde kapsamında yapılacak yeni yapıların bulunduğu parsellerin maliki olan gerçek veya tüzel kişilere hibe ve maliklerce talep edilmesi halinde yapım kredisi verilir. Hibe ve yapım kredisi verilmesine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı Kararı ile belirlenir. Bu kapsamda maliklere bir konut ve bir işyeri için hibe verilir. Ancak, 7269 sayılı Kanun kapsamında hak sahibi olanlara hibe ve kredi verilmez. Beşinci fıkra kapsamında Hazine adına tescil olunan hisseler bakımından yapım maliyeti Hazine tarafından karşılanır. Bu madde kapsamında verilecek hibe ve kredi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulacak ödeneklerle karşılanır. Bu madde uyarınca yapılacak olan iş, işlem ve uygulamalar; 7269 sayılı Kanunun 42 nci maddesi kapsamında muaf olunan vergi, resim ve harçlara ilave olarak, yeni yapıların inşa sürecinde belediyelerce alınan her türlü ücret ve harçlardan, veraset ve intikal vergisinden, kurum ve kuruluşlarca döner sermaye ücreti adı altında alınan bütün ücretlerden, bu Kanun kapsamında yapılan yapıların maliklerine bu amaçlarla kullanılan krediler dolayısıyla lehe alınacak paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden de muafır.

(7) Yapım işinin tamamlanmasından sonra, Hazine adına tescil olunan hisselerin maliklerine, dördüncü fıkraya göre oluşturulan cetvel uyarınca belirlenen bağımsız bölümlerini teslim almaları için tebligat yapılır. Tebligatta belirtilen süre içerisinde teslim alınmaması

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

halinde, maliklerin bu bağımsız bölüm/bölümler üzerindeki hakkı sona erer; dördüncü fıkra kapsamında taşınmazın önceki vasfına göre belirlenen değeri güncellenerek ve bu miktara, bu madde kapsamında yapılacak hibe yardımı ilave edilerek belirlenen tutar, malik/malikler adına açılacak vadeli bir hesaba yatırılır; malikin önceki taşınmazının tapu kaydında yer alan ipotek, ihtiyati haciz, haciz ve intifa hakkı gibi haklar ve şerhler malik adına yatırılan taşınmazın bedeli üzerinde devam ettirilir; tapu kaydındaki haklar ve şerhler yetkili idarenin talebi üzerine tapu müdürlüğünce resen terkin edilir ve durum maliklere bildirilir. Malikin dağıtım cetveline göre kendisine düşen bağımsız bölümü kabul etmesi durumunda ise, yapım için harcanan toplam bedelden hibe olarak yapılan yardım miktarı düşülür, geriye kalan yapım maliyeti Hazine tarafından karşılandığı tarih ile bağımsız bölümün malike teslim edildiği tarih arasında geçen süre dikkate alınarak, borç TÜFE oranında güncellenir. Malikler güncellenen borç üzerinden 84 ay vade ile borçlandırılır.

(8) Bu madde kapsamında yapı ruhsatı alınmasına rağmen müteahhitten kaynaklanan sebeplerle, bir yıl içinde yeni yapının yapım işine başlanmamış veya yapım işi belirli bir seviyede durdurulmuş ve en az altı aydır projenin bitirilmesini gerektirecek seviyede ekip ve ekipmanla inşai faaliyete devam edilmiyor ise, yapılan sözleşmelerin feshi için hisseleri oranında maliklerin salt çoğunluğu ile karar alınabilir. Bu karara istinaden ruhsat vermeye yetkili idarece yapılacak incelemeye göre belirtilen durumların tespiti halinde sözleşmelerin ilgililerinin muvafakati aranmaksızın feshine karar verilir. Fesih sonrasında, tapu siciline şerh edilmiş olan sözleşmeler maliklerin ve ruhsat vermeye yetkili idarenin talebi üzerine terkin edilir. Fesih tarihine kadar yapılmış olan işler, devrolunan hisseler, yapılan ödemeler ve diğer hususlarda genel hukuk hükümleri uygulanır.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(9) Bu maddede belirtilen hususlardan ayrı olarak 7269 sayılı Kanun uyarınca hak sahiplerine teslim edilmek üzere yapılacak olan konut, işyeri, samanlık ve ahır yapımına ilişkin maliklerin tamamının muvafakati aranan durumlarda maliklerin salt çoğunluğunun muvafakati ile karar verilir. Ayrıca hak sahibi afetzedelere yapılacak olan yapının, hazine, tescil harici alanlarda konutunun yıkıldığı yerde yapılması şartıyla 300 metrekareden az 1000 metrekareden fazla olmaması kaydıyla diğer kanunlardan bağımsız olarak ifraz edilerek idari yoldan kadastroda tescili yapılır. Bu fıkra kapsamında yapılacak uygulamalarda 3402 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin kadastro yapılmış olan yerlerin ikinci defa kadastroya tabi tutulmayacağına ilişkin hükmü uygulanmaz.”

MADDE 27- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 40- Aylıklarını ek 10 uncu madde ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre alanlara; subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, sözleşmeli subay ve astsubay adayları, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ile 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Kanuna tabi personele; mali haklarının belirlenmesinde ek 11 inci madde, geçici 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ve geçici 29 uncu madde hükümleri uygulanlara; 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında iş mevzuatına tabi olanlar hariç mali hakları veya ücret tavanı ilgili mevzuatı uyarınca en yüksek Devlet memurunun mali hakları ya da bu mali haklara göre belirlenmiş olan ücret veya ücret tavanları esas alınmak suretiyle tespit edilen kadro, pozisyon veya görevlerde bulunanlara (26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Kanun hükümlerine tabi olanlar dahil); aylık ödenekleri 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin

MADDE 13- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 40- Aylıklarını ek 10 uncu madde ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre alanlara; subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, sözleşmeli subay ve astsubay adayları, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ile 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Kanuna tabi personele; mali haklarının belirlenmesinde ek 11 inci madde, geçici 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ve geçici 29 uncu madde hükümleri uygulanlara; 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında iş mevzuatına tabi olanlar hariç mali hakları veya ücret tavanı ilgili mevzuatı uyarınca en yüksek Devlet memurunun mali hakları ya da bu mali haklara göre belirlenmiş olan ücret veya ücret tavanları esas alınmak suretiyle tespit edilen kadro, pozisyon veya görevlerde bulunanlara (26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Kanun hükümlerine tabi olanlar dahil); aylık ödenekleri 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

birinci fıkrasında yer alan gösterge rakamları esas alınarak belirlenen belediye başkanları ile başkan yardımcılara (haklarında 5393 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasında dikkate alınmak üzere başkan vekilleri dahil); bir yıldan az süreli çalışanlar, ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar, proje süreleriyle sınırlı olarak veya geçici mahiyetteki işlerde çalışanlar ve ücretleri 2914 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde belirtilen esaslara göre belirlenenler ile mevzuatı uyarınca ücretleri özel olarak belirlenen diğer yabancı uyruklu çalışanlar hariç olmak üzere 4688 sayılı Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının merkez, taşra ve döner sermaye teşkilatlarında istihdam edilen sözleşmeli personele (kadro karşılığı sözleşmeli dahil) (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ilave ödeme yapılır. İlave ödemeye hak kazanılmasında ve bu ödemenin yapılmasında, personelin aylık veya ücretlere ilişkin tabi olduğu hükümler uygulanır. Bu ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmaz.

İlave ödeme, kapsamında bulunanlara sadece kendi unvanı esas alınarak ödenir ve mali hakları mevzuatı uyarınca en yüksek Devlet memuru veya başka bir unvan esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler bakımından, diğer mevzuat uyarınca mali haklarının belirlenmesine esas ödeme unsurlarının kapsam veya hesabına dahil edilmez. Bu ödeme, ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan veya mali ve sosyal hakların tespitinde esas alınan aylık, ücret, zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye ve diğer herhangi bir ödeme unsurunun hesabında dikkate alınmaz. Bu madde hükümleri, doğrudan veya başka bir ödemenin hesabında olmak üzere, tamamen veya kısmen mükerrer ödeme yapılmasına neden olacak şekilde uygulanamaz. Diğer mevzuatın bu fıkra ya aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

birinci fıkrasında yer alan gösterge rakamları esas alınarak belirlenen belediye başkanları ile başkan yardımcılara (haklarında 5393 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasında dikkate alınmak üzere başkan vekilleri dahil); bir yıldan az süreli çalışanlar, ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar, proje süreleriyle sınırlı olarak veya geçici mahiyetteki işlerde çalışanlar ve ücretleri 2914 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde belirtilen esaslara göre belirlenenler ile mevzuatı uyarınca ücretleri özel olarak belirlenen diğer yabancı uyruklu çalışanlar hariç olmak üzere 4688 sayılı Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının merkez, taşra ve döner sermaye teşkilatlarında istihdam edilen sözleşmeli personele (kadro karşılığı sözleşmeli dahil) (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ilave ödeme yapılır. İlave ödemeye hak kazanılmasında ve bu ödemenin yapılmasında, personelin aylık veya ücretlere ilişkin tabi olduğu hükümler uygulanır. Bu ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmaz.

İlave ödeme, kapsamında bulunanlara sadece kendi unvanı esas alınarak ödenir ve mali hakları mevzuatı uyarınca en yüksek Devlet memuru veya başka bir unvan esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler bakımından, diğer mevzuat uyarınca mali haklarının belirlenmesine esas ödeme unsurlarının kapsam veya hesabına dahil edilmez. Bu ödeme, ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan veya mali ve sosyal hakların tespitinde esas alınan aylık, ücret, zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye ve diğer herhangi bir ödeme unsurunun hesabında dikkate alınmaz. Bu madde hükümleri, doğrudan veya başka bir ödemenin hesabında olmak üzere, tamamen veya kısmen mükerrer ödeme yapılmasına neden olacak şekilde uygulanamaz. Diğer mevzuatın bu fıkra ya aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) a) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 40 ıncı maddesi ile geçici 43 üncü maddesi kapsamında memur ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılan artışlar, 9/5/2023 tarihli 2023 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolüne istinaden imzalanan toplu iş sözleşmeleri kapsamında işçilerin mali ve sosyal haklarında meydana gelen artışlar nedeniyle “01- Personel Giderleri” ile “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” ekonomik kodlarını içeren tertiplerde ortaya çıkan ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve bu ihtiyaçlarla sınırlı olmak üzere gerektiğinde hazine yardımı ödenekleriyle ilişkilendirilmek üzere merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinin ilgili tertiplerine 2023 yılında ödenek eklemeye,

b) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 95 inci maddesi uyarınca emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlananlara ödenecek aylıklar, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri ve ek ödemeler ile 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarına ait prim giderleri ve aynı Kanunun 81 inci, ek 18 inci ve ek 19 uncu maddeleri uyarınca yapılacak ödemeler ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanun uyarınca yapılacak ek ödemeler kapsamında ortaya çıkan ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve bu ihtiyaçlarla sınırlı olmak üzere ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerinin ilgili tertiplerine 2023 yılında ödenek eklemeye,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) a) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 40 ıncı maddesi ile geçici 43 üncü maddesi kapsamında memur ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılan artışlar, 9/5/2023 tarihli 2023 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolüne istinaden imzalanan toplu iş sözleşmeleri kapsamında işçilerin mali ve sosyal haklarında meydana gelen artışlar nedeniyle “01- Personel Giderleri” ile “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” ekonomik kodlarını içeren tertiplerde ortaya çıkan ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve bu ihtiyaçlarla sınırlı olmak üzere gerektiğinde Hazine yardımı ödenekleriyle ilişkilendirilmek üzere merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinin ilgili tertiplerine 2023 yılında ödenek eklemeye,

b) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 95 inci maddesi uyarınca emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlananlara ödenecek aylıklar, emekli ikramiyeleri, bayram ikramiyeleri ve ek ödemeler ile 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarına ait prim giderleri ve aynı Kanunun 81 inci, ek 18 inci ve ek 19 uncu maddeleri uyarınca yapılacak ödemeler ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanun uyarınca yapılacak ek ödemeler kapsamında ortaya çıkan ödenek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ve bu ihtiyaçlarla sınırlı olmak üzere ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerinin ilgili tertiplerine 2023 yılında ödenek eklemeye,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığı kaynaklarından karşılanan destekler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kaynaklarından karşılanır.

(2) 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılacak kesintiler, bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına aktarılır. Anılan maddenin beşinci fıkrası uyarınca haksız olarak verildiği tespit edilen destek tutarı; desteği sağlayanın Hazine ve Maliye Bakanlığı olması durumunda anılan Bakanlığa, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası olması durumunda ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına aktarılır.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında açılacak hesaplara ilişkin anılan maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 14- (1) Bu Kanunun;

a) 7 nci maddesi 1/7/2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 8 inci maddesinin (a) bendi, Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren iktisap edilen yatırım fonu katılma payları için uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

c) 9 uncu maddesi 1/1/2024 tarihinde,

ç) 10 uncu maddesi, 1/10/2023 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak üzere; kurumların 2023 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2023 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığı kaynaklarından karşılanan destekler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kaynaklarından karşılanır.

(2) 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki hesapların vadeden önce kapatılması durumunda yapılacak kesintiler, bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına aktarılır. Anılan maddenin beşinci fıkrası uyarınca haksız olarak verildiği tespit edilen destek tutarı; desteği sağlayanın Hazine ve Maliye Bakanlığı olması durumunda anılan Bakanlığa, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası olması durumunda ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına aktarılır.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk iş gününden itibaren 4749 sayılı Kanunun geçici 35 inci maddesi kapsamında açılacak hesaplara ilişkin anılan maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Kanunun;

a) 2 nci, 16 ncı ve 18 inci maddeleri, 2023 yılı Temmuz ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 17 nci maddesi 1/7/2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

c) 19 uncu maddesinin (a) bendi, Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren iktisap edilen yatırım fonu katılma payları için uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

ç) 20 nci maddesi 1/1/2024 tarihinde,

d) 21 inci maddesi, 1/10/2023 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak üzere; kurumların 2023 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
20 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

d) 13 üncü maddesi 15/7/2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

e) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

kazançlarına, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2023 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

e) 27 nci maddesi 15/7/2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

f) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

